

T. C.
AYDIN ADNAN MENDERES ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI
2022-YL-011

OKUL MÜDÜRLERİNİN BİLGİ YÖNETİM SÜREÇ
YETERLİLİKLERİ

HAZIRLAYAN
Emre Köksal KÜÇÜK

TEZ DANIŞMANI
Prof. Dr. Ruhi SARP KAYA

AYDIN-2022

T. C.
AYDIN ADNAN MENDERES ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE
AYDIN

T.C.
AYDIN ADNAN MENDERES ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE
AYDIN

Bu tezde sunulan tüm bilgi ve sonuçların, bilimsel yöntemlerle yürütülen gerçek deney ve gözlemler çerçevesinde tarafımdan elde edildiğini, çalışmada bana ait olmayan tüm veri, düşünce, sonuç ve bilgilere bilimsel etik kuralların gereği olarak eksiksiz şekilde uygun atıf yaptığımı ve kaynak göstererek belirttiğimi beyan ederim.

... / ... / 2022

Emre Köksal KÜÇÜK

ÖZET

OKUL MÜDÜRLERİNİN BİLGİ YÖNETİM SÜREÇ YETERLİLİKLERİ

Emre Köksal KÜÇÜK

Yüksek Lisans Tezi, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı

Tez Danışmanı: Prof. Dr. Ruhi SARP KAYA

2022, XIX + 115 sayfa

Bu araştırma, Aydın ili Efeler ilçesinde görev yapan okul müdürlerinin bilgi yönetim süreç yeterliklerinin ne düzeyde olduğunun ortaya çıkarılması amacıyla hazırlanmıştır. Tarama modelinde desenlenmiş olan araştırmada tekil ve ilişkisel tarama modellerinden yararlanılmıştır. Araştırma evreni; Aydın ili Efeler ilçesinde bulunan Milli Eğitim Bakanlığına bağlı, resmi ve özel ilköğretim ve ortaöğretim okullarında 2021-2022 eğitim-öğretim yılında çalışan öğretmenlerden oluşmaktadır.

Araştırmada, evreni temsilen örneklem alma yolu izlenmiştir. Araştırmamızda tabakalı örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Araştırmanın örneklemini, Aydın ili Efeler ilçesinde bulunan devlet ilköğretim ve ortaöğretim okullarında görev yapan öğretmenler arasından rastgele seçilmiş toplam 294 öğretmenden oluşmaktadır.

Araştırmanın verileri, gerekli izinlerin alınmasının ardından Betül BARKAR (2012) tarafından geliştirilen, “Okul Müdürü Bilgi Yönetimi Süreç Yeterlikleri Ölçeği” (OMBYSYÖ) kullanılarak toplanmıştır. “Okul Müdürü Bilgi Yönetimi Süreç Yeterlikleri Ölçeği” (OMBYSYÖ) iki bölümden oluşmaktadır; ilk bölüm “Kişisel Bilgiler” bölümü ve ikinci bölüm “Okul Müdürü Bilgi Yönetimi Süreç Yeterlikleri Ölçeği” dir. OMBYSYÖ 56 maddeden oluşmaktadır. OMBYSYÖ beşli likert tipi bir ölçek olup likert tipi derecelendirmeye uygun olarak; “Hiçbir zaman:1, Nadiren:2, Bazen:3, Çoğu zaman:4 ve Her zaman:5” seçenekleriyle derecelenmektedir. Ölçek beş alt boyuta ayrılır bunlar: “Bilginin Oluşturulması”, “Bilginin Elde Edilmesi”, “Bilginin Depolanması ve Korunması”, “Bilginin Paylaşımı”, “Bilginin Kullanılması ve Değerlendirilmesi” dir.

Verilerin çözümlenmesi için SPSS (Statistical Package Program for Social Sciences) programı kullanılmıştır. Online olarak ‘Google Form’ üzerinden doldurulan ölçeğimiz normallik, güvenirlik testleri yapılmış, veriler ayıklanmıştır. Ölçek bütünü ve alt boyutların verilerinin çözümlenmesinde frekans, yüzde, aritmetik ortalama, Shapiro-

Wilk, Kolmogorov-Smirnov, Whitney U, Wilcoxon W, Kruskal Wallis H, Chi-Square (Ki Kare) testlerinden yararlanılmıştır.

Araştırma sonucunda, Aydın'ın Efeler ilçesinde görev yapan okul müdürlerinin bilgi yönetim süreç yeterliklerinin tüm alt boyutlarında yapılan derecelendirme ölçeği sonuçlarının 'Çoğu Zaman' sıklık derecesinde çıkmasına rağmen sonuçları ayrıntılı incelendiğinde tüm boyutlarda elde edilen verilerin 'Çoğu Zaman' sıklık derecesinin en alt sınırında olduğu görülmektedir. Tüm alt boyutlarda en yüksek ve en düşük puan alan sorular analiz edildi. Ölçeği dolduran 294 öğretmenin müdürlerini yeterli gördükleri alanlar ve boyutları şu şekildedir: Bilginin oluşturulması boyutunda, "Okulun gelişmesine katkıda bulunan yeni fikirleri üreten öğretmenleri takdir eder." Bilginin elde edilmesi boyutunda, "Diğer okulların eğitim-öğretim konusunda ne tür uygulamalar yaptıklarını takip eder." Bilginin depolanması ve korunması boyutunda, "Okul bünyesinde gerçekleştirilen her toplantıya ait tutanak tutulmasını sağlar." Bilginin paylaşılması boyutunda, "Gerekli durumlarda okuldaki uygulamalara ilişkin bilgileri bize bildirmek için telefon kullanmayı tercih eder." Bilginin kullanılması ve değerlendirilmesi boyutunda, "Okul uygulamalarının niteliğini ve başarısını değerlendirirken okulun amaç ve vizyonunu göz önünde bulundurur."

Ölçeği dolduran 294 öğretmenin müdürlerini daha yetersiz gördükleri alanlar ve boyutları şu şekildedir: Bilginin oluşturulması boyutunda, "Eğitsel-öğretimsel ve yönetsel konularda kullanabileceği yeni fikirler geliştirebilmek için okulun geçmiş kayıt dokümanlarından yararlanır." Bilginin elde edilmesi boyutunda, "Eğitsel yayınları takip ederek farklı fikir ve uygulamalar hakkında bilgi elde eder." Bilginin depolanması ve korunması boyutunda, "Okul çevresinden ve velilerden gelen fikir ve istekleri not ederek saklar." Bilginin paylaşılması boyutunda, "Okulun geçmiş uygulamalarına ilişkin sahip olduğumuz bilgileri, okulda göreve yeni başlayan öğretmenlerin okuyabilmesi için rapor etmemizi ister." Bilginin kullanılması ve değerlendirilmesi boyutunda, "Okul kurallarının ve uygulamalarının sorgulandığı, eleştirel fikirlerin ortaya konduğu değerlendirme toplantıları düzenler."

Aydın İli Efeler ilçesindeki okullarda görev yapan öğretmenlerin yaptıkları değerlendirme sonuçlarının cinsiyetleri, yaşları ve görev süreleri arasında anlamlı bir fark olmadığı tespit edilmiştir. Okul Müdürlerinin bilgi yönetim süreç yeterlikleri alt boyutlarından, "Bilginin Depolanması ve Korunması" alt boyutu dışındaki değerlendirmeleri ile hizmet süreleri arasında anlamlı bir fark olmadığı bulunmuştur.

Hizmet süreleri altı ila on yıl arası olan öğretmenler, okul müdürlerini “Bilginin Depolanması ve Korunması” alt boyutundaki yeterliklerini diğer yıllarını çalışan öğretmenlerle karşılaştırıldığında daha yetersiz bulmaktadırlar.

Müdürlerinin bilgi yönetim süreç yeterlikleri alt boyutları olan, “Bilginin Depolanması ve Korunması”, “Bilginin Paylaşılması”, “Bilginin Kullanılması ve Değerlendirilmesi” alt boyutları ve tüm boyutların ortalama toplamları ile öğrenim durumu arasında anlamlı bir fark olduğu bulunmuştur. Bu alt boyutlarda, lisansüstü dereceye sahip öğretmenlerin okul müdürlerinin bilgi yönetim süreç yeterlikleri konusunda daha yetersiz bulmaktadırlar. “Bilginin Oluşturulması” ve “Bilginin Elde Edilmesi” boyutunda ise anlamlı bir fark bulunmamaktadır.

“Okul Müdürlerinin Bilgi Yönetim Süreç Yeterlikleri” hakkında yaptığımız çalışmalar sonucunda tüm eğitim kurumlarında farkındalık artırma çalışmaları, eğitim, projeler ve kursların yapılmasını; okulların web sitesinin sürekli güncel tutulması ve sadece sosyal medya ve web sitesi içerikleri için eleman istihdam edilmesini; bilgi depolanması ve kullanılması konularında okul teknoloji alt yapılarının desteklenmesini; bu konudaki tecrübeli diğer kurum kuruluş ve özel sektör temsilcileriyle bilgi paylaşımında bulunulmasını; bilginin ulaşılabilirliğinin artırılmasını; okullardaki öğretmenlerin kolaylıkla bilgi edinebilmesi ve bu bilgiyi kullanabilecekleri özgür ortamların oluşturulmasını öneririz.

ANAHTAR SÖZCÜKLER: Bilgi Yönetim Süreç Yeterlikleri, Öğretmen, Yönetici, Okul.

ABSTRACT

KNOWLEDGE MANAGEMENT PROCESS COMPETENCIES OF SCHOOL MANAGERS

Emre Köksal Küçük

M.Sc. Thesis, Department of Educational Sciences

Thesis Advisor: Prof. Dr. Ruhi SARP KAYA

2022, XIXI + 115 pages

The aim of this research is to reveal the level of knowledge management process competencies of school managers working in Aydın province, Efeler district. Singular and relational scanning models were used in the study, which was designed in the scanning model. The research group consists of teachers working in public primary and secondary schools affiliated to the Ministry of National Education in the Efeler district of Aydın in 2021-2022 academic year. In the research, sampling was carried out to represent the universe. Stratified sampling method was used in the research. The sample of the study consists of 294 teachers randomly selected from among the teachers working in public primary and secondary schools in Aydın province, Efeler district.

The data on the Knowledge Management Process Competencies of the School Managers, were collected using the “School Managers Knowledge Management Process Competencies Scale” (OMBYSYÖ), which was developed by Betül BARKAR (2012) after obtaining the necessary permissions. “School Managers Knowledge Management Process Competencies Scale” (OMBYSYÖ) consists of two parts: "Personal Information" and "School Managers Knowledge Management Process Competencies Scale". OMBYSYÖ consists of 56 questions. OMBYSYÖ is a five-point Likert-type scale in accordance with a Likert-type rating; It is graded as “Never:1, Rarely:2, Sometimes:3, Often:4 and Always:5”. The scale is divided into five sub-dimensions: “Creating Knowledge”, “Acquiring Knowledge”, “Storing and Protecting Knowledge”, “Sharing Knowledge”, “Using and Evaluating Knowledge”.

SPSS (Statistical Package Program for Social Sciences) program was used to analyse the data. The normality and reliability tests of the scale, which was filled online via 'Google Form', were performed and the data was extracted. Frequency, percentage, arithmetic mean, Shapiro-Wilk, Kolmogorov-Smirnov, Whitney U, Wilcoxon W, Kruskal Wallis H, Chi-Square tests were used to analyse the data of the whole scale and sub-dimensions.

As a result of the research, although the results of the rating scale made in all sub-dimensions of the knowledge management process competencies of the school managers working in the Efeler district of Aydın were at the frequency level of 'Always', when the results were examined in detail, it was seen that the data obtained in all dimensions were at the lowest limit of the frequency level of 'Always'. The questions with the highest and lowest scores in all sub-dimensions were analysed. The areas and dimensions that 294 teachers who filled out the scale considered their managers sufficient are as follows; In the dimension of 'Creating Knowledge', "The school managers appreciates teachers who generate new ideas that contribute to the improvement of the school." In the dimension of 'Acquiring Knowledge', "They follows what kind of practices other schools do in education."; In terms of dimension of 'Storing and Protecting Knowledge', "It ensures that the minutes of every meeting held within the school are kept."; In the dimension of 'Sharing Knowledge', "When necessary, they prefer to use the telephone to inform us about the practices in the school."; In the dimension of using and 'Evaluating Knowledge', "When evaluating the quality and success of school practices, they consider the school's purpose and vision."

The areas and dimensions that 294 teachers who filled out the scale consider their principals to be more inadequate are as follows: In the dimension of 'Knowledge Creation', "He uses the school's past registration documents in order to develop new ideas that he can use on educational-instructional and administrative issues." In the dimension of 'Acquiring Knowledge', "Obtains information about different ideas and practices by following educational publications." In the dimension of 'Storage and Protection of Knowledge', "He keeps the ideas and requests from the school environment and parents by taking notes." In the dimension of 'Sharing Knowledge', "He asks us to report the information we have about the past practices of the school so that the new teachers can read it." In the dimension of 'Using and Evaluating Knowledge', "It organizes evaluation meetings where school rules and practices are questioned, and critical ideas are put forward."

It has been determined that there is no significant difference between the results of the evaluations of the teachers working in the schools in Aydın, Efeler district, between their gender, age and tenure. It was found that there was no significant difference between the evaluations of the School Managers, except for the sub-dimension of Knowledge Management Process Competencies, "Storing and Protecting Knowledge ", and their length of service. Teachers with six to ten years of service find

their school managers' competencies in the " Storing and Protecting Knowledge " sub-dimension more inadequate when compared to teachers who work for other years.

It has been found that there is a significant difference between the sub-dimensions of Knowledge Management Process competencies of the principals, namely "Storing and Protecting Knowledge ", "Sharing Knowledge", "Using and Evaluation Knowledge" and the average sum of all dimensions and educational status. In these sub-dimensions, teachers with postgraduate degrees find that school managers' knowledge management process competencies are more inadequate. There is no significant difference in the dimensions of "Creating Knowledge" and "Acquiring Knowledge".

At the end of our research, awareness raising studies, training, projects and courses should be carried out in all educational institutions about Information Management Processes; keeping the school's website up-to-date and employing staff only for social media and website content; Supporting school technology infrastructures in information storage and use; Sharing information with other institutions, organizations and private sector representatives experienced in this field; increasing the availability of information; creating free environments where teachers in schools can easily obtain information and use this information are recommended.

KEY WORDS: Knowledge Management Process Competencies, Teacher, Manager, Director, School.

ÖNSÖZ

Her geçen gün önemi daha çok artan bilgi kavramı ve onun yönetilmesi konusunu ele almak çok heyecan vericiydi. Bulduğumuz yüzyılda en büyük güç inanılmaz büyüklükteki bilgiye sahip olmak ve onu yönetebilmekten geçiyor. Bugün en güçlü şirketlere baktığımızda, bu gücü sadece ellerindeki bilgiyi doğru kullanarak elde ettiklerini görüyoruz.

Dünyanın geleceğine yön verecek olan anahtar kelime eğitimidir. Okullarda yöneticiler ve biz öğretmenler var gücümüzle doğru ve etkili bir eğitim vermek için çalışırız. En büyük amacımızsa başarıya ulaşmak ve öğrencilerimizi dünyaya yararlı, iyi bireyler olarak yetiştirmektir. Bu konuda en büyük sorumluluk okulları yöneten okul müdürlerine düşmektedir. Peki, çağımızın en büyük gücü bilgiyi müdürlerimiz doğru ve etkili kullanabilmektedirler mi? İşte, çalışmamızda cevabını aradığımız soru bu oldu.

Bu uzun ve meşakkatli süreçte her zaman destekçim olan ve beni hiç yalnız bırakmayan biricik eşim Eylem KÜÇÜK ve kızlarım Irmak KÜÇÜK ve Defne KÜÇÜK'e; derslerini büyük bir keyifle dinlediğim, tanıdığım için kendimi şanslı hissettiğim Prof. Dr. Pınar SARP KAYA, Prof. Dr. Ali Rıza Erdem, Doç. Dr. Bertan AKYOL, Doç. Dr. Erkan KIRAL'a teşekkürü bir borç bilirim. Her sıkıştığımızda bizi asla geri çevirmeyen yardımsever Arş. Gör. Burcu Altun BİRGÜN ve Arş. Gör. Tahir YILMAZ'a teşekkürlerimi sunarım. Bu uzun süreçte bana destek olan, yeni ufuklar açan, eleştirel ve farklı düşünmemi sağlayan, yüksek lisans eğitimime ve tezime verdiği desteği ve katkıyı hep hatırlayacağım tez danışmanım Sayın Prof. Dr. Ruhi SARP KAYA'ya teşekkür eder, saygılarımı sunarım.

Emre Köksal KÜÇÜK

İÇİNDEKİLER

ÖZET	v
ABSTRACT.....	viii
ÖNSÖZ	xi
ŞEKİLLER DİZİNİ	xv
TABLolar DİZİNİ.....	xvii
EKLER DİZİNİ	xviii
SİMGELER VE KISALTMALAR DİZİNİ	xix
1.BÖLÜM	1
1. GİRİŞ	1
1.1.Problem Durum.....	2
1.2.Araştırmanın Amacı	4
1.3.Problem Cümlesi.....	5
1.4.Alt Problemler.....	5
1.5.Araştırmanın Sınırlılıkları	6
2.BÖLÜM	7
2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE	7
2.1. Bilgi.....	7
2.1.1. Bilgi Türleri.....	8
2.1.2. Bilgi Süreçleri.....	12
2.1.3. Bilgi Üretilmesi, Geliştirilmesi	12
2.1.4. Bilgi Paylaşımı	13
2.1.5. Bilgi Kullanılması	13
2.1.6. Bilgi Haritaları.....	14
2.2. Bilgi Yönetimi.....	15
2.2.1. Bilgi Yönetiminin Faydaları	17
2.2.2. Bilgi Yönetiminin Genel Yapısı	18
2.2.3. Bilgi Yönetiminin Önemi ve Özellikleri.....	19
2.2.4. Bilgi Yönetim Sistemlerinin Amacı.....	20
2.2.5. Bilgi Yönetiminin Önündeki Engeller	20
2.3. Bilgi Yönetim Döngüsü	22
2.3.1. Bilgi Yönetimi Döngüsü Yol Haritası.....	24

2.3.2. Bilgi Yönetim Döngüsü 'nün Faydaları	26
2.4. Okullarda Bilgi Yönetimi Sistemi.....	27
2.4.1. Bilgi Yönetimini Kullanan Okulların Özellikleri.....	29
2.4.2. Bilgi yönetiminin Okuldaki Faydaları.....	30
2.4.3. Okullar İçin Bilgi Yönetiminin Temel Faktörleri	31
2.4.4. Bilgi Yönetimini Okullarda Uygulamaya Koymak.....	32
2.4.5. Modern Eğitim Bilgi Yönetimi	34
2.5.6. Eğitim Yöneticileri için Bilgi Yönetimi	35
3.BÖLÜM	38
3. İLGİLİ ARAŞTIRMALAR.....	38
3.1. Yurt İçinde Yapılan Araştırmalar	38
3.2. Konuyla İlgili Yurt İçinde Yapılmış Araştırmalarla İlişkin Genel Bir Değerlendirme.....	53
3.3. Yurt Dışında Yapılan Araştırmalar	54
3.4. Konuyla İlgili Yapılmış Araştırmalara İlişkin Genel Bir Değerlendirme.....	62
4.BÖLÜM	64
4. YÖNTEM.....	64
4.1. Araştırma Modeli	64
4.2. Evren Örneklem	64
4.3. Verilerin Toplanması	66
4.4. Veri Toplama Araçları	67
4.5. Verilerin Analizi	68
5. BÖLÜM	70
5. BULGULAR VE YORUMLAR.....	70
5.1. Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular: Okul Müdürlerinin Bilgi Yönetim Süreç Yeterliklerini Gösterme Düzeyi Ölçek Bütünü Ve Bilginin Oluşturulması; Bilginin Elde Edilmesi; Bilginin Depolanması, Korunması; Bilgi Paylaşılması; Bilginin Kullanılması, Değerlendirilmesi Alt Boyutlarında Nasıl Olduğuna İlişkin Bilgi Ve Yorumlar.	72
5.1.1. Bilginin Oluşturulması Yeterliği Boyutuna İlişkin Bulgular	73
5.1.2. Bilginin Elde Edilmesi Yeterliği Boyutuna İlişkin Bulgular	74
5.1.3. Bilginin Depolanması Ve Korunması Yeterliği Boyutuna İlişkin Bulgular	76
5.1.4. Bilginin Paylaşılması Yeterliği Boyutuna İlişkin Bulgular.....	78

5.1.5. Bilginin Kullanılması Ve Değerlendirilmesi Yeterliği Boyutuna İlişkin Bulgular	81
5.2. Okul Müdürlerinin, Okul Öğretmenlerinin Algılarına Göre, Bilginin Oluşturulması; Bilginin Elde Edilmesi; Bilginin Depolanması, Korunması, Bilgi Paylaşımı, Bilginin Kullanılması Ve Değerlendirilmesi Boyutlarında Kişisel Değişkenlere Göre (Cinsiyet, Yaş, Toplam Hizmet Süresi, Çalışan Okuldaki Görev Süresi, Öğrenim Durumu, Branş) Elde Edilen Bulgular Ve Yorumları.	83
5.2.1. OMBYSYÖ'nin Alt Boyutları İle Cinsiyete İlişkin Bulgu Ve Yorumlar...	83
5.2.2. OMBYSYÖ'nin Alt Boyutları İle Yaşa İlişkin Bulgu Ve Yorumlar	85
5.2.3. OMBYSYÖ'nin Alt Boyutları İle Toplam Hizmet Süresine İlişkin Bulgu Ve Yorumlar	88
5.2.4. OMBYSYÖ'nin Alt Boyutları İle Öğrenim Durumuna İlişkin Bulgu Ve Yorumlar	90
5.2.5. OMBYSYÖ'nin Alt Boyutları İle Bulunduğu Okuldaki Görev Süresine İlişkin Bulgular	92
5.2.6. OMBYSYÖ'nin Alt Boyutları İle Öğretmen Branşlarına İlişkin Bulgu Ve Yorumlar	93
TARTIŞMA VE SONUÇ	97
KAYNAKÇA	103
EKLER	111
ÖZ GEÇMİŞ	115

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil 2.1. Öğretim Stratejileri Bilgi Haritası Örneği	15
Şekil 2.2. Bilgi Yönetimi Stratejisi	16
Şekil 2.3. Bilgi Paylaşımın Önündeki Engeller.....	21
Şekil 2.4. Bilgi Yönetimi Döngüsü.....	23
Şekil 2.5. Bilgi Yönetimi Döngüsü Kullanma Oranları	27

TABLULAR DİZİNİ

Tablo 2.1. H.B.Ö. Çerçevesinde Sanayi Toplumundan Bilgi Toplumuna Geçiş	8
Tablo 2.2. Örtük (Tacit/Implicit) Ve Açık (Explicit) Bilgi özetlemektedir.....	11
Tablo 2.3. Bilgi, Enformasyon, Veri	19
Tablo 2.4. Bilgi Yönetimi Döngüsü.....	23
Tablo 2.5: Bilgi Yönetimi Yol Haritası	25
Tablo 2.6. BY Uygulamasının Temel Faktörleri	31
Tablo 2.7. Bilgi Yönetimini Uygulaması.....	33
Tablo 4.1. Araştırma Kapsamında Bulunan Efeler ilçesindeki Okullarda Görev Yapmakta Olan Öğretmen Sayısı ve Oranları	65
Tablo 4.2. Okul Türlerine Göre Örnekleme Alınan Öğretmen Sayıları	66
Tablo 4.3. Aritmetik ortalamalara göre yapılan değerlendirmelerde ölçüt alınan aralıklar.	69
Tablo 5.1. Öğretmenlerin Cinsiyete Göre Dağılımı	70
Tablo 5.2. Öğretmenlerin Yaşa Göre Dağılımı.....	70
Tablo 5.3. Öğretmenlerin Çalıştığı Okuldaki Görev Süreleri.....	71
Tablo 5.4. Öğretmenlerin ve Yöneticilerin Eğitim Durumlarına Göre Dağılımı	71
Tablo 5.5. Öğretmenlerin Branşları Göre Dağılımı	71
Tablo 5.6. Aydın ili Efeler ilçesindeki okullarda görev yapan öğretmenlerin algılarına göre, okul müdürlerinin bilgi yönetim süreç yeterliklerini gösterme düzeyi ölçek bütünü ve alt boyutlarına ait bulgular.	72
Tablo 5.7. Bilginin oluşturulması yeterliği boyutuna ilişkin bulgular.....	73
Tablo 5.8. Bilginin elde edilmesi yeterliği boyutuna ilişkin bulgular	75
Tablo 5.9. Bilginin depolanması ve korunması yeterliği boyutuna ilişkin bulgular.....	76
Tablo 5.10. Bilginin paylaşılması yeterliği boyutuna ilişkin bulgular	79
Tablo 5.11. Bilginin kullanılması ve değerlendirilmesi yeterliği boyutuna ilişkin bulgular	81
Tablo 5.12. OMBYSYÖ'nin alt boyutları ile cinsiyete ilişkin Mann-Whitney U, Wilcoxon W ve Z testleri sonuçları	84
Tablo 5.13. OMBYSYÖ'nin alt boyutları ile yaşa ilişkin Kruskal-Wallis, Ki Kare (χ^2) testleri sonuçları.....	86

Tablo 5.14. OMBYSYÖ'nin alt boyutları ile hizmet süresine ilişkin Kruskal-Wallis, Ki Kare (χ^2) testleri sonuçları.....	88
Tablo 5.15. OMBYSYÖ'nin alt boyutları ile öğrenim durumuna ilişkin Mann-Whitney U, Wilcoxon W ve Z testleri sonuçları	90
Tablo 5.16. OMBYSYÖ'nin alt boyutları ile buldukları okuldaki görev sürelerine ilişkin Kruskal-Wallis, Ki Kare (χ^2) testleri sonuçları.	92
Tablo 5.17. OMBYSYÖ'nin alt boyutları ile branşa ilişkin Kruskal-Wallis, Ki Kare (χ^2) testleri sonuçları.	94

EKLER DİZİNİ

EK 1 “Okul Müdürü Bilgi Yönetimi Süreç Yeterlikleri Ölçeği” (OMBYSYÖ).....	111
EK 2 Milli Eğitim Müdürlüğü Ölçek Uygulama İzni.....	113
EK 3 Ölçek Kullanma İzni.....	114

SİMGELER VE KISALTMALAR DİZİNİ

\bar{x}	: Aritmetik Ortalama
χ^2	: Ki Kare
df /sd	: Serbestlik Derecesi
%	: Yüzde
F	: Frekans
n	: Birey Sayısı (Örneklem Parametresi)
N	: Birey Sayısı (Evren Parametresi)
P	: Anlamlılık Derecesi
Sd	: Serbestlik Derecesi
Ss	: Standart Sapma
α	: Anlamlılık Düzeyi
BT	: Bilgi Teknolojileri
BY	: Bilgi Yönetimi
BYD	: Bilgi Yönetimi Döngüsü
HBÖ	: Hayat Boyu Öğrenme
OMBYSYÖ	: Okul Müdürü Bilgi Yönetimi Süreç Yeterlikleri Ölçeği

1.BÖLÜM

1. GİRİŞ

Etrafımıza ayrıntılı olarak baktığımızda herkesin çok rahat fark edebildiği en büyük değişiklik hızla artan bilgi ve kaynaklarıdır. Basılan kitaplar, dergiler, gazeteler, elektronik kaynaklar akıl almaz bir şekilde artmaktadır. Tüm bu bilgi artık kuantum bilgisayarlara, terabaytlar büyüklüğündeki disklerle, binlerce kütüphaneye bile sığmamaktadır. Sadece 40 yıl geriye gidildiğinde bile bu değişiklik çok rahat fark edilebilir. Geçmişte yıllar içinde gerçekleşen bir değişiklik şimdi aylar, hatta haftalar içinde gerçekleşebiliyor. Çok yakın geçmişte ne kadar az bilgi kaynağına ulaşabildiğimizi düşünün. Elimizdeki bilgi kaynakları büyüklerimiz, okul kütüphanelerinde ulaşabildiğimiz ansiklopediler ve evlerdeki az sayıda bulunan kitaplardı. Günlük gazeteler ile birkaç televizyon ve radyo kanalı, bir diğer sınırlı bilgi kaynağımızdı. Günümüzde ise tüketebileceğimizden çok daha büyük bir bilgi kaynağı var. İnternetin hayatımıza girmesiyle çığ gibi büyüyen bilgiye her yerden kolaylıkla ulaşabiliyoruz. İsteyen herkes ihtiyacı olan bilgiye saniyeler içinde ulaşabiliyor.

Her geçen gün paylaşılan ve paylaştıkça çoğalan bilgi, doğru ve etkili kullanıldığında dünyadaki en değerli unsur haline geldi. Üstelik bilgi diğer değerliler gibi kullandıkça veya paylaştıkça azalmıyor aksine çoğalıyor. Gelişmek, ilerleyebilmek amacıyla anahtar niteliğindeki bilgiyi saklamak ve kontrol edebilmek için kapasitesi ve gücü artırılan bilgisayarlar, akıl almaz depolama alanları üretiliyor. Bilgiyi doğru işlemek için programlar üretilip kullanılıyor. Bilgiye sahip olan kişiler, işletmeler değer kazanıyor ve rakipleri arasından sıyrılarak öne geçiyorlar. Eskiden yüzlerce fabrika sahibinin kazandığı parayı, sadece gerekli bilgiye sahip bir kişi oturduğu masasından bilgisayarı üzerinden kazanabiliyor.

Her geçen gün çığ gibi artan bilgi insanlığın da akıl almaz bir hızla değişip, gelişmesini sağladı. Bu değişim ve ilerleme beraberinde yeni sorumluluklar, görevler ve sorunlar da getirdi. Elde edilen muazzam bilginin yönetimi ve fayda sağlanabilir hale gelmesi bunlardan sadece birkaçıdır. İnsanların ve kurumların önünde şimdi iki seçenek var ya bu bilgiyi görmezden gelerek mevcut bilgiyle devam edecekler ya da bu büyük bilgiyi kontrol etmeyi ve kullanmayı öğrenecekler.

Bilginin değişim hızına, yine onunla aynı hızda hareket edebilen insanlar, örgütler, topluluklar ulaşabiliyor. Bildik yapılarını muhafaza eden, değişimden ve hızlı reaksiyondan uzak, değişime açık olmayan geleneksel yapılar hıza ayak uyduramıyor ve yok olmaya mahkûm oluyorlar. Günümüzde her geçen gün hızla artan bilginin kontrol edilerek kullanılır ve faydalı hale getirilmesi için teknolojiyi de çok etkin olarak kullanmak gerekli hale geliyor.

Bunu günümüzden bir örnekle açıklamak gerekirse binlerce insanın ölümüne sebep olan Covid 19 Pandemi sürecini gösterebiliriz. Hastalık hakkında bilgilendirme ve çalışmalar tüm dünyada çok hızlı bir süreçte yapılmaya başlandı. Birkaç hafta hatta gün içinde bu konudaki kaynak bilgi milyonlarca sayfaya ulaştı. Tüm bu verileri en hızlı şekilde işlemek ve kullanabilmek için teknoloji devreye girdi. Hastalığın tedavi süreci, hastalığın kontrol altına alınabilmesi, diğer ülkelerin mücadele örnekleri, hasta takip sistemleri, karantina uygulamaları vb. tüm konu ve bilgileri teknolojiyi etkili kullanarak işleyen ülkeler, hastalıkla mücadelede daha fazla avantaj elde ettiler. Eğitim açısından bakıldığında da hiç şüphesiz birçok ders çıkarıldı. Bu süreç sırasında hastalığın yayılmaması için evde kalmak zorunda kalan öğrencilere ulaşarak bilgiyi aktarmanın tek yolunun teknoloji olduğu fark edildi. Teknolojik donanımı bulunan eğitim kurumları çok hızlı bir şekilde online eğitimler, online sınavlar, online ödevlere geçerek öğrencilerine ulaşabildiler.

Dünyadaki değişimi ve hızla artan bilgileri (doğru ya da yanlış bilgi olabilir) en iyi takip eden, tüketen hiç şüphesiz çocuklar ve gençlerdir. Çocuklar ve gençlerin de yaşamlarının büyük kısmını geçirdikleri yer ise okullardır. Öğrenci topluluğunu oluşturan çocuklarımız ve gençlerimiz teknoloji ve bilgiyle bu kadar iç içeyken, eğitim sistemi içinde okul yöneticileri bilgiyi etkili kullanabilmekteler mi? Çağımızın sihirli kelimesi bilgiyi ne oranda ve ne kadar etkili kullanabilmekteler?

1.1. Problem Durum

Günümüzde başarılı bir kişinin dünya vatandaşı olabilmesi, dünyadaki tüm gelişmeleri, yenilikleri takip ederek ona ayak uydurabilmesi için doğru bilgiyi elde etmeyi ve doğru yönetmeyi bilmesi bunun yanı sıra teknolojiyi de doğru ve etkili kullanabilmesi gerekmektedir. Bilgiyi etkili ve doğru kullanabilen örgütler ve/veya kişiler başarıyı elde etmektedir. Bilginin ve bilgi yönetiminin hızla gelişmesi nedeniyle takip edilmesi ve ayak uydurulması da bir o kadar çalışma ve gayret ister. Yirmi birinci

yüzyılda geleceğimizin teminatı gençlerimiz ve çocuklarımıza eğitim veren okullar, dünyadaki örnekleriyle rekabet edebilmek için bilgiyi etkili ve doğru kullanmaları zaruri hale gelmiştir.

Çağımızda, gelişilmeye önyak olan uluslara baktığımızda, eğitimin ve eğitilmiş insan gücünün ne kadar önemli olduğunu kavramış ve bu konuda yatırım yapmış ülkeler olduğunu görürüz. Aynı konu ekonomi için de geçerlidir. Eğitime yatırım yapan ulusların ekonomisinin de geliştiğini görürüz. Eğitim artık sadece belli bir dönem alınan değil hayat boyu süren bir kavram olmuştur. Bilginin hızla değişmesi ve bilgidен beklenen faydanın değişmesinden ötürü bireyler hayatlarının her döneminde eğitim alırlar (Akyol, Yavuzkurt ve Ulutaş, 2020). Eğitim bilgi toplumunun en önemli yapı taşlarından biridir.

Dünyaya baktığımızda bugün birçok ülke servetinin büyük bir kısmını gereksiz güvenlik harcamalarına yatırmaktadır. Bu durum o ülkede yaşayan bireylerin refah düzeylerinin düşmesine ve gerekli modern eğitimi alamamalarına sebep olmaktadır. Üstelik çok az zaman geçmesinin ardından yatırım yapılan son model güvenlik araçlarının (silah, füze, top, uçak vb.) modası geçmekte, ülke bir eski eserler açık hava müzesi haline gelmektedir. Bu saflık olarak düşünülse de, birçok kişi asıl mevzunun karşılıklı çıkarlar olduğunu düşünmektedir. Niteliksiz, beceriksiz, kişiliksiz kişilere her toplumda rastlanır. Doğru yönetmenin engellenmesi için böyle insanlar kullanılabilir. Günümüzde hayatta kalabilmek, rekabet edebilmek, doğru ve etkili yöneterek başarıya ulaşabilmek için bir yöneticinin bilmesi gereken en önemli beceri; bilgiyi üretmeyi ve yaymayı bilmesi olacaktır (Yazıcıoğlu ve Borat, 2016: 1-3)

Diğer toplumların önüne geçmenin en önemli şartı da bilgi ve teknoloji üretiminde önde olmaktır. Bu bağlamda en önemli yetki ve sorumluluk, eğitim öğretim kurumlarındadır. Bir ülkede eğitim, öğretim kurumları bilgi ve teknoloji üretmeye yönelik çalışırsa, o ülkede sosyal, kültürel, ekonomik büyüme gerçekleşecektir. Bu gelişmeyi sağlayan öğrencilerin yetiştirilmesinde en önemli görev öğretmenlere düşmektedir. Öğretmenleri doğru ve etkili yönlendiren, onlara yol gösteren, heveslendiren, önderlik eden kişiler de hiç şüphesiz okul yöneticileridir (Durnalı, 2009).

Bilgi onu doğru ve etkili kullanabilenlere büyük fırsatlar sunmaktadır. Ancak bunu gerçekleştirebilmek için bilgi ve bilgi üretebilen insanlara yatırım yapmanın ne denli önemli olduğunu bilen yöneticilere ihtiyaç vardır (Barutçugil, 2002: 13-18).

Yöneticiler sahip oldukları bilgiyi yönettikleri kurumlarda yönetim için kullanabilmelilerdir. Yönetimde bilgi, kurumun ulaşmayı hedeflediği amaçlara ulaşmasına yardımcı olan ham veri ve bilgilerin işlenerek yöneticilerin yönetim için kullanabilecekleri şekle sokulmuş şeklidir (Gökçen, 2005: 13-15). Bu bağlamda yöneticilerin sadece bilgi ve beceriye sahip olması değil bu bilgi ve beceriyi yönetimde nasıl kullanacaklarını bilmeleri de çok önemlidir.

Hızla artan bilgiyi kontrol edebilmenin önemi her geçen gün artmaktadır. Geçmişte örgütler iş gücünde, sermayede, teknolojiye yoğunluk yaşarken bugün tam tersi olarak bu yoğunluğu bilgide yaşamaktadırlar. Elde edilen bilgi yoğunluğu altında ezilen örgütler bu bilgiyi hızlıca ilgili birimlere dağıtmak, kullanılmasını sağlamak, depolamak ve yenilerini elde etmek zorundadır. Eğitim örgütleri de bu örgütlerin en başında gelmektedir. 21. yüzyılın en büyük meydan okuması, hayatta kalabilme koşulu da bu yarıştan ve zorunluluktan kopmamayı başarmaktır (Çınar, 2002: 3). Bir ülkenin geleceği için bu kadar kilit rol oynayan okul yöneticileri bilgi yönetmede ne durumdadır? Bu konuda yeterince eğitim alabiliyorlar mı? Bu denli hızlı değişen teknolojiyi ve her geçen gün üzerine yeni veriler eklenen bilgiyi takip etmekte ne durumdadır? Bu konuda onlara yardım eden yeterli kaynak ve rehber bulunmakta mıdır?

Bu konuda birçok araştırma yapılmıştır ancak bunların büyük bir kısmı özel sektörler tarafından gerçekleştirilmiştir. Özel iş sektörü, bilgi yönetim süreçlerinin başarıya katkısının ne kadar büyük olduğunun farkına çok önceden varmış ve bu konuda çalışmalara ağırlık vermiştir. Özel işletmeler ve kuruluşlar bu çalışmalara göre yönetim süreçlerini tekrar elden geçirmiş ve halen değişen zamana göre yenilemeye devam etmektedirler. Eğitim alanında, okullarda da bu çalışmalara son yıllarda daha çok rastlanır olmuştur. Geç olsa da okullar, bilgi yönetim süreçlerinin ne denli önemli olduğunu anlamış ve bu konuda çalışmalara başlamıştır. Yapılan çalışmalarda okullarda en kilit pozisyonlarda bulunan müdürler ve diğer yöneticilerin bu konudaki yeterlikleri araştırılmıştır. Ancak bu araştırmaların büyük çoğunluğu yöneticilerin kendilerini değerlendirmeleri üzerinden yapılmıştır. Bu konuda öğretmenlerin yöneticilerini değerlendirdikleri araştırmalar çok azdır.

1.2. Araştırmanın Amacı

Eğitim alanında bilginin etkin kullanımı ve yönetiminin eğitime katkısının büyük olacağı aşikârdır. Bilginin doğru işlenmesi, arşivlenmesi ve kullanılması başarı

için en temel unsurdur. Gelecek bilgi yönetimini iyi bilen yöneticiler daha başarılı olacak, çalıştıkları kurumlarını hedeflerine daha kolay ulaştıracaklardır.

Özmen'e (2002) göre, liderlik, toplam kalite yönetimi vb. konuların yanında 'bilgi yönetimi' bilgiden daha fazla yararlanmak, bilgiyi artan rekabet ortamında daha iyi kullanabilmek için en etkili konular arasına girmeyi başarmıştır. Günümüzde bilgiyi en etkin şekilde kullanabilen örgütler bu rekabetçi ve hızla değişen sistem içinde varlıklarını sürdürmeyi başarabilmektedirler. Topluma hizmet amacı güden eğitim örgütleri bilgiye dayalı kurumlardır. Eğitim kurumlarının kendilerine ve topluma hizmete devam edebilmeleri için doğru ve etkili bilgi yönetimi ile onu işlemeye gereksim duyarlar. Öte yandan Celep ve Çetin' e (2003) göre okullarda bilgi yönetiminin etkin bir şekilde kullanılmasını ve başarıya katkıda bulunmasını sağlamak için kendini iyi şekilde donatmış, anahtar yeterliklere sahip yöneticilere gerek vardır.

Bu tezin temel amacı; okul müdürlerinin bilgi yönetim süreç yeterliklerini saptamak ve elde edilen sonuçlar doğrultusunda bir durum tespiti yaparak okul yöneticilerine bilgiyi etkili kullanmanın önemine dair bilgi sunmaktır. Okul yöneticilerin bilgi yönetim süreçlerine ne kadar hâkim olduklarını; bilgi kaynaklarını ne ölçüde etkili kullandıklarını, bilgi süreçlerinin etkin kullanılmasını etkileyen bileşenler ve oranları saptamaktır.

1.3. Problem Cümlesi

Bu araştırmanın problem cümlesi, "Okul müdürlerinin bilgi yönetim süreç yeterlikleri ne düzeydedir?" biçiminde belirlenmiştir.

1.4. Alt Problemler

Araştırmada yanıt aranan alt problemler ise şunlardır:

1. Aydın Efeler ilçesindeki okullarda görev yapan öğretmenlerinin algılarına göre, okullardaki müdürlerin bilgi yönetim süreç yeterliklerini gösterme düzeyi, ölçek bütünü ve bilginin oluşturulması, bilginin elde edilmesi, bilginin depolanması korunması, bilgi paylaşılması ve bilginin kullanılması, değerlendirilmesi alt boyutlarında nasıldır?
2. Aydın Efeler İlçesindeki okul müdürlerinin, okul öğretmenlerinin algılarına göre;
 - a) bilginin oluşturulması,

- b) bilginin elde edilmesi,
- c) bilginin depolanması ve korunması,
- d) bilgi paylaşımı,
- e) bilgi kullanılması, değerlendirilmesi boyutlarında kişisel değişkenlere göre (cinsiyete, yaşa, toplam hizmet süresine, çalışan okuldaki görev süresine, öğrenim durumuna, branşına) anlamlı bir farklılık var mıdır?

1.5. Araştırmanın Sınırlılıkları

Bu araştırma;

1. Veri toplama aracı olarak kullanılan ölçek ve e-form üzerinden toplanacak yanıtlarla,
2. Aydın ili Efeler ilçesinde görev yapan 294 öğretmenin görüşleriyle, sınırlıdır.

2.BÖLÜM

2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE

2.1. Bilgi

TDK (2020) bilgiyi insanoğlunun zekâsını kullanarak anlayabileceği ilkeler, bililer, olgular ve araştırarak gözlemleyerek topladığı bili, malumatlar olarak tanımlar. Ayrıca insanoğlunun düşünerek, zekâsını kullanarak bulduğu olgular olarak da tanımlanır.

Gökçen (2005: 14) bilgi sözcüğünü, Türkçede birbirinden farklı anlamlara gelen iki kavramla açıklamıştır. Bunlardan ilki, 'Kavramlar veya şeyler hakkında bir kişinin genel olarak sahip olduğu düşünce ve görüşlerdir,' bir diğeri ise 'Bu kavramlar ve şeylerin niteliklerinin tanımlarını yapan işlenmiş verilerdir.' Birinci türden bilgi genel olarak var olan sistemi ve kurallarını kapsar. Bu tür bilgi eğitim veya deneyimle kazanılır. Bunu yöntem bilgisi olarak da adlandırabiliriz. İkinci tür bilgi ise durum bilgisidir. Var olan durumun değişkenlerini değerleri aracılığıyla tanımlar.

Başarıya ulaşmak için insanlık hayatı boyunca sahip olduğu bilgi ve beceriyi kullanmıştır. İnsanlar günümüzde her ne kadar sahip olduğu bilgiyi toplumu kontrol etme ve değişim aracı olarak kullansa da ilk zamanlar hayatın tüm alanlarda topladığı bilgiyi yaşamını devam ettirmek için kullanırdı. Sanayi devriminde en değerli güç sermaye ve kas gücünü etkili kullanmaktı oysa günümüzde bilginin üretilmesi, etkili ve doğru kullanılması en büyük güç olmuştur (Argon ve Demirer, 2015: 222).

20. yüzyılda insanlık için en değerli servet petroldü. Petrole sahip olan, onu doğru işleyerek kullanan ülkeler en zengin ülkeler haline geldiler. 21. yüzyılda her şey yine değişti. Bu sefer petrolün yerini bilgi aldı. Bilgiye sahip olan ülkeler, şirketler en başarılı ve zengin hale geldiler (Barutçugil, 2002: 13-18).

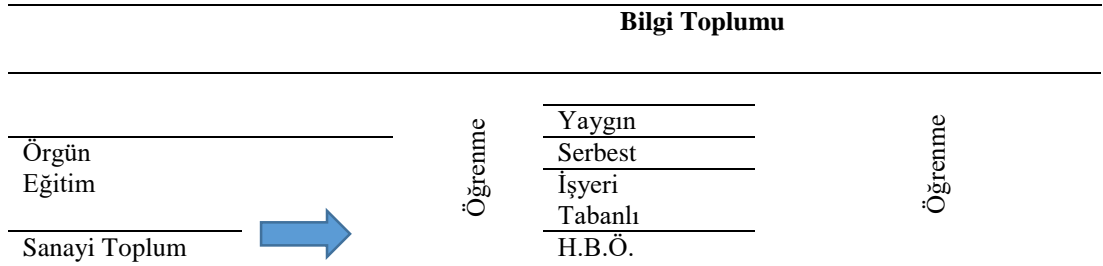
Bir organizasyonun başarılı olabilmesi için o organizmanın karar organlarının aldığı kararlar ve doğru çalışması çok önemlidir. Organizasyonun başarısı, karar mercilerinin aldığı kararlarla doğrudan alakalıdır da denilebilir. Başarılı kararların alınmasında en önemli unsur karar mercilerinin doğru ve etkili bilgiye sahip olmalarıdır. Bu bağlamda bir organizasyon için en değerli ham madde olarak da ifade edilebilir (Gökçen, 2005: 13-15).

İleri teknoloji ürünleri üreten kurumlar için kullanılan bilgi ve çalışanlarının sahip olduğu bilgi, sahip oldukları ham madde kadar değerlidir. Bilgi veya İngilizcede kullanılan şekliyle 'knowledge', hammadde veya entelektüel sermaye olarak da tanımlandığı olur. Ancak bilgiyi bunlardan ayıran bazı özellikleri de vardır. Bunlar:

1. Eğer hammaddeyi kullanırsanız tüketirsiniz ancak bilgi asla tükenmez.
2. Bilgiyi dilediğinizce kişiden kişiye veya bir yerden bir yere aktarabilirsiniz. Bu onun kaybolmasına sebep olmaz.
3. Bilgi akıl almayacak kadar çoktur ancak az bir bölümünün kullanılabilirliği yeteneği vardır.
4. Emek ve ayrıca para bilginin elde edilmesi için olmazsa olmazdır, bu sebeple başkalarının eline geçmesi pek arzulanan bir olay değildir (Yazıcıoğlu ve Borat, 2016).

Sanayi toplumundan bilgi toplumuna geçtiğimiz bu zamanda internet sayesinde sınırsız bilgi tüm insanların ulaşımına açılmıştır. Bireylerin gelişmesi bilgi toplumlarında Hayat Boyu Öğrenme (HBÖ) temellerine dayanmaktadır (Yazıcıoğlu ve Borat, 2016: 3).

Tablo 2.1. *H.B.Ö. Çerçevesinde Sanayi Toplumundan Bilgi Toplumuna Geçiş*

Kaynak: (Yazıcıoğlu ve Borat, 2016: 3).

2.1.1. Bilgi Türleri

Dünyadaki her insan birbirinden farklı olduğu göz önünde bulundurulduğunda, her insanın beyninde oluşan anladığı bilgi de birbirinden farklılık gösterir. Uçak'a (2010) göre bilginin birçok türünün olması ve en heyecan verici yanı, bilinebilen şeylerin farklılık göstermesidir.

Peers (2003) "Bilgi nedir?" sorusu aslında çözülmüş gibi bir sorun olsa da asıl olarak yolları tıkayan bir soru olduğunu söylemiştir. Bilginin onu üretenden asla ayıramayacağını ve bilgiyi bir sanat yapıtına benzeten Peers bilginin doğruluğunun göreceli olduğu konusunu tartışmıştır.

Bilgiyi üç ana bölüme ayıran Peers bu bölümlerin bilginin türlere ayrılmasında sadece başlangıç olabileceğini belirtmiştir. Bilgi 'olgu bilgisi', 'şeyleri nasıl yapacağını bilgisi', 'tanıma yoluyla bilgi' diye üç ana türe ayrılabilir. 'Şeylerin nasıl yapılacağını bilmesi' konusuna örnek olarak bir kişinin bisiklet binebilmesidir. Ancak şeyleri nasıl yapılacağını bilen kişi bunu karşı tarafa anlatamayabilir veya nasıl yaptığını tam olarak bilmeyebilir. Simgelerle çeşitli işler yapabilmenin, insanların şeyleri nasıl yapacağını bilmesi, bilme türlerinden bir tanesi olduğunu rahatlıkla fark edebiliriz. Yani olgu bilgisi olmayan bir kişi de imgeler sayesinde bilgiye ulaşabilir. Olgu bilgisine örnek verecek olursak, bir aşçının yemek yapmasını bilmesi ve yemek tariflerini başka insanlara anlatabilmesi gösterilebilir. Burada aşçı hem beyninde öğrendiği, oluşturduğu simgelerle yemek yapabilmekte hem de bunu nasıl yaptığını çok iyi bilmekte ve aktarabilmektedir. 'Tanıma Yoluyla Bilgi' ise nesnelere ve kişileri olgu bilimi sayesinde bilebilmektir. Örneğin bir kişi gördüğünüzde onu tanımak 'Tanıma Yoluyla Bilgi' dir. Ancak bu isim ezberlemekle karıştırılmamalıdır. Bir komutan askerlerinin ismini ezberleyebilir fakat bu onları tanıdığı anlamına gelmez. Tanımak o kişi hakkında daha önce bilinen birkaç olgunun bir araya gelmesiyle gerçekleşir. Bu üç bilgi türü de aslında birbiriyle iç içe geçmiş bilgi türleridir. (Peers, 2003: 17-62)

Memişoğlu (1988: 117-138) bilgiyi bir tür hayat faaliyeti olarak tanımlamıştır. Ve bilgiyi doğal (naif) bilgi, bilimsel bilgi, felsefi bilgi, sanatın sağladığı bilgi ve dinsel bilgi olarak beşe ayırmıştır.

- a) Doğal (naif) Bilgi: İnsanın doğduğu andan, ölümüne kadar olan sürede doğal yaşam sürecinde hayattan öğrendiği bilgilerdir. Hayat akıcıdır ve insan hayatta kalabilmek için sürekli öğrenir.
- b) Bilimsel Bilgi: Doğal hayat bilgisinden ayrılması söz konusu olmayan bilgidir. Bilimsel bilgiyi doğal hayat bilgisinin derinleşmesi, ilerlemesi olarak da söyleyebiliriz. Bilimsel bilginin temelinde araştırmalar ve yöntemler vardır. Bilimsel bilgi sürekli gelişir ve ilerler.

- c) Felsefe Bilgisi: Bilimsel bilgi ve felsefik bilgi birbirine çok benzer ikisinin de kaynağı doğal bilgidir ve hayat etkinliğidir. Ancak bilimsel bilgi ve felsefe arasındaki en büyük fark; bilimsel bilgi, dünyayı bir laboratuvar olarak görür ve içinde denemeler yapar. Var olandan, laboratuvardan herhangi bir şüphe etmez. Felsefe ise hiçbir şey öne sürmez, şüphe üzerine kurulmuştur. Var olanı incelemeyi ancak sorgular. Bilim ve felsefe birbirine muhtaç ve bağlıdır.
- d) Sanatın Sağladığı Bilgi: Sanata bir hayat etkinliği olarak tanımlanır. Değişmeyen kesin yöntemleri yoktur. Daha çok insanın hayal dünyasından meydana gelir. Ancak insanın hayal dünyası da gerçek hayattan gelmektedir. İnsanlar kendi hayal dünyalarını ve yeteneklerini kullanarak bu bilgi türünü oluşturur. Bilgi ve felsefi bilgiyi bilmeyi insan tercih edebilir. Ancak sanatsal bilgi az ya da çok her insanda bulunur.
- e) Dinsel Bilgi: Çok yaygın, neredeyse her insana ulaşan bir bilgi türüdür. Dogmatik, değişmeyen bir bilgi türüdür. Ancak her dinde bu bilgiler farklı olabilir. Din bilgisinin cevap veremeyeceği soru yoktur. Felsefik bilginin cevap veremediği varoluş sorularına bile cevap verebilir.

Memişoğlu'nun yaptığı çalışmanın ardından Aydın (2005)'de yaptığı çalışmayla, bilgi türlerine 'teknik bilgi' ve 'politik bilgi' yi de eklemiştir (Uçak, 2010). Kaynaklarına göre bilgiyi örtülü ve açık bilgi olarak da ikiye ayırabiliriz. Dalkir'a (2005: 6-8) göre örtülü bilginin ifade edilmesi zordur aynı zamanda kelimelere, metne veya tablolara koymak da çok güç olabilir. Bunun aksine, açık bilgi; kelimeler, ses kayıtları veya görüntüler gibi bazı somut biçimlerde bulunan, toplanan içeriği temsil eder.

Örtük bilgi, "bilenlerin kafalarında" yaşama eğilimindeyken, açık bilgi genellikle somut olarak ortamda bulunur. Aslında, "örtülü olmayan" bilincin bir özelliğidir. Bir kişi tarafından kolayca dile getirilen şeyin bir başkası tarafından dile getirmesi çok zor olabilir. Yani, aynı içerik bir kişi için açık ve diğeri için örtük olabilir. Başka bir paradoks da: Bir yandan, yüksek vasıflı, tecrübeli ve uzman kişiler uzmanlıklarını ifade etmeyi daha zor bulurken diğeri taraftan daha tecrübesiz bir kişi basit bir el kitabını kullanarak veya nasıl yapılır videosunu izledikten sonra yapmaya çalışılan şeyi kolayca sözlü ifade edebilir. Ancak tipik olarak, ne kadar örtük bilgi olursa o kadar değerli olur. Bir kavramı ifade etmenin zorluğu, bilginin daha değerli

olabilmesini de sağlar. Açık bilgi daha çok nihai ürünü temsil ederken, örtük bilgi bu nihai ürünü üretmek için gereken tüm teknik bilgi veya süreçtir (Dalkir, 2005: 6-8).

Tablo 2.2. Örtük (Tacit/Implicit) Ve Açık (Explicit) Bilgi özetlemektedir (Dalkir, 2005: 6-8)

Örtük Bilginin Özellikleri	Açık Bilginin Özellikleri
<ul style="list-style-type: none">• Uyum sağlama, yeni ve istisnai durumlara başa çıkma yeteneği.• Uzmanlık, nasıl olduğunu bilme (know-how), niçin olduğunu bilme (know-why) ve neden dikkat edeceğini bilme (care-why).• İşbirliği yapabilme, vizyon paylaşma, kültür aktarma becerisi. Deneyimsel bilgileri birebir, yüz yüze aktarmak için koçluk ve mentorluk.	<ul style="list-style-type: none">• Kuruluş genelinde yayılma, çoğaltma, erişme ve yeniden uygulama yeteneği.• Öğretebilme, eğitebilme.• Organize edebilme, sistemleştirebilme; vizyonu misyon beyanına, operasyonel yönergelere dönüştürebilme.• Bilgilerin ürünler, hizmetler ve belgelenmiş süreçler yoluyla aktarılması.

Omnisci (2020)'e göre bir disiplin olarak bilgi yönetimini, üç temel bilgi biçimine ayırır ve diğerlerinden farklı olarak şöyle tanımlar: Açık bilgi, söylenmeden anlaşılabilir bilgi ve örtük bilgi. Açık bilgi, kolayca anlaşılabilen, ifade edilebilen ve başkalarıyla paylaşılabilen beceriler veya bilgilerdir. Açık bilgi aynı zamanda resmi bilgi veya kodlanmış bilgi olarak da adlandırılır. Bu tür kodlanmış bilginin bir örneği, bir şirketin el kitabı veya bir prosedür el kitabıdır. Kolayca kaydedilebilecek ve saklanabilecek kadar iyi bilinen bilgilerdir.

Söylenmeden anlaşılabilir bilginin başkalarına anlatılması, anlaşılması ve paylaşılması daha zordur. Tipik olarak söylenmeden anlaşılabilir bilgi, yenilikçi düşünme, sektöre özgü vücut dilinin ne anlama geldiğini sezme ve anlama yeteneği içerir. Üçüncü bir bilgi kategorisi örtük bilgidir. Bu bilgi melez bir türdür çünkü söylenmeden anlaşılabilir bilginin olamayacağı şekillerde kodlanabilir ancak henüz olmamıştır. Örtük bilgi öğretilebilir ancak henüz doğru yollarla ele alınmamıştır (Omnisci, 2020).

2.1.2. Bilgi Süreçleri

Bilgi süreçlerini Burnett, Illingworth ve Webster (2004) altı aşamada ele almıştır.

Bilgiyi elde etmek ve öğrenmek: İnsanlar yeni bilgiye ulaşmak için kitapları, web sitelerini, insanları vb. kullanırlar.

Bilgiyi depolamak ve korumak: Elde ettikleri bilgiye her zaman ulaşabilmek ve diğer insanların kullanması için depolarlar, saklarlar.

Bilgiyi uygulamak ve ondan yararlanmak: Bilgiyi yaptıkları işlerde kullanırlar.

Bilgiyi yaymak ve aktarmak: Tüm yolları kullanarak, bilgiyi diğer insanların da kullanabilmesi için yayarlar.

Bilgi yaratmak: Ellerindeki sahip oldukları bilgiyi kullanarak yeni hizmetler ürünler üretirler.

Performansı ölçmek: Tüm bu süreçlerin ne kadar etkili olduğunu görmek için değerlendirmeler yaparlar.

2.1.3. Bilgi Üretilmesi, Geliştirilmesi

Yeni bilgi yaratma yeteneği genellikle kurumların rekabet edebilirliklerini artırır ve avantaj elde etme hedefinin merkezindedir. Bu konu, inovasyon yönetimi ile karıştırıldığı veya örtüştüğü için bilgi yönetiminin bir parçası olarak ele alınmaz (Wellman 2009). Nonaka'nın SECI modeline göre bilgi oluşturma konusunda kullanıcılar pratik yaptıkça ve bu konuda etkileşime girdikçe ve öğrendikçe farklı bilgi türlerinin sürekli aktarımı, birleştirilmesi ve dönüşümünü sağlarlar.

Cook ve Brown (1999), bilgi ile bilme arasındaki ayrımı şöyle anlatır: Bilgi yaratmanın, bilgi ile bilme arasındaki etkileşimin bir ürünü olduğunu öne sürer. Bilgiye sahip olma ile bilme eylemi arasındaki durumdaki değişim- pratik, eylem ve etkileşim yoluyla ortaya çıkan bir şey- yeni bilginin yaratılmasındaki itici güç olarak tanımlar. Ayrıca bu etkileşimin daha verimli olabilmesi için yaratıcılığın ve yeniliğin önemli olduğu alanlarda yapılandırılmamış çalışma ortamlarının desteklenmesi önerir.

Bilgi paylaşımı ve bilgi yaratımı el ele gider. Bilgi, farklı bilgi türleri paylaşıldıkça ve dönüştürüldükçe uygulama, iş birliği, etkileşim ve eğitim yoluyla

yaratılır. Bunun ötesinde bilgi yaratımı, kararları iyileştirebilen ve yeni bilginin yaratılmasında yapı taşları görevi gören ilgili bilgi ve verilerle de desteklenir.

2.1.4. Bilgi Paylaşımı

Tüm kaynaklardan gelen bilginin kurum içindeki kişilere aktararak paylaşımı sağlanmış olur. Diğer üretim verilerine benzemeyen bilgi paylaştıkça artar. Kurum içinde paylaştıkça daha büyür ve çoğalır (Barutçugil, 2002).

Gizli bilginin açığa çıkması için bilgi paylaşımı çok büyük öneme sahiptir. Yeni bilginin ortaya çıkması için de gizli bilginin ortaya çıkması gerekir. Kurumların yöneticileri gizli bilginin ortaya çıkması ve bu bilgilerin kuruma yararlı yeni bilgiler haline dönüşmesi için bilgi paylaşımı yapılabilen ortamlar yapmalı ve bunu desteklemelidir. Bilgi paylaşımı kurum içinde sınırlı kalmamalıdır. Bilgi paylaşımı kurum dışındaki paydaşlarla da yapılmalıdır. Kurum dışındaki diğer paydaşlar, kurum için faydalı bilgilere sahip olabilirler (Davenport ve Prusak, 2001: 62-63).

Kurumların yönetiminde bulunan kişilerin o kurumun içinde bilgi paylaşımının bir kültür haline gelebilmesi için vereceği destek oldukça önemlidir. (Celep ve Çetin, 2003)'e göre bu destek şu şekilde olabilir:

- Gerekli olan bilgilerin kurum çalışanlarına verilerek bilgi paylaşımının, öğrenmenin yolunun açılması,
- Bilgi paylaşımı için kurumda bilgi paylaşımı için gerekli ortamın hazırlanması,
- Kurumun bilgi ihtiyaçların netleştirilmesi ve bu ihtiyaçlara göre personelin yönlendirilmesi.

Bilgi zaman geçmeden hemen paylaşılmalıdır. Zamana geçen bilgi güncelliğini ve değerini kaybedebilir. Bilgi paylaşımının doğru ve etkili yapılabilmesi için oldukça büyük bir emek, gayret ve zamana gerek vardır. Bilgi yüz, yüze, telefonla, e postta ve diğer iletişim araçları kullanılarak da paylaşılabilir (Yeniçeri & İnce, 2005).

2.1.5. Bilgi Kullanılması

Bilginin temel amacı var olan sorunlara çözüm bulmak ve kurumun ilerlemesini sağlamaktır. Bunun için bir tek bilginin elde edilmesi yeterli değildir. Sadece var olan bilginin paylaşılması da yeterli olmayacaktır. Bilginin kullanılabilmesi bunların içinde en önemlisidir ve bunun için bilginin kullanıcısı tarafından yorumlanması, içselleştirilmesi ve iyi anlaşılması gerekir. Bilgi kullanıldıkça ve paylaştıkça kendini

yeniden üretir, çoğalır. Bu bağlamda bilgi kullanıcılarına çok iş düşmektedir. Bilgiyi kullanan kişinin bilgi okuryazarı olması ve bilgiyi doğru işleyebilecek yetenek ve beceriye sahip olması gerekir (Yazıcı 2001: 126).

Bilgi kullanımının en önemli şartlarından biri, kurumun öğrenen örgüt olmasıdır. Eğer bir kurum bilgiyi doğru kullanıyorsa bu o örgütün öğrenen bir örgüt olduğunun işaretidir. Bireysel bilgi kullanımının aksine kurumsal bilgi kullanımı çok daha kapsamlıdır. Kurumsal bilgi kullanımında her çalışanın kolayca ulaşabileceği bir veri tabanı olması gerekir. Bu veri tabanının herkes tarafından anlaşılır, kullanılabilir ve ulaşılabilir olması şarttır. Ayrıca kurumun tamamı için geçerli yöntem, kural ve sistemi olması şarttır (Koçel, 2003: 436).

Bilgi eğer kullanılmazsa fayda sağlama olasılığı çok düşüktür. Bilginin daha öncesinde toplanıp, sınıflandırılıp, geliştirilmesi ve paylaşılması ne kadar önemliyse de bilgiden fayda elde etmek için kullanılmasına ihtiyaç vardır. Bilgi kullanıldığı süreçte değer kazanır ve çoğalır. Bilginin gerçek amacında kullanılması, faydalı olması ve sorunlara çözüm bulmasıdır (Zaim, 2005: 227).

2.1.6. Bilgi Haritaları

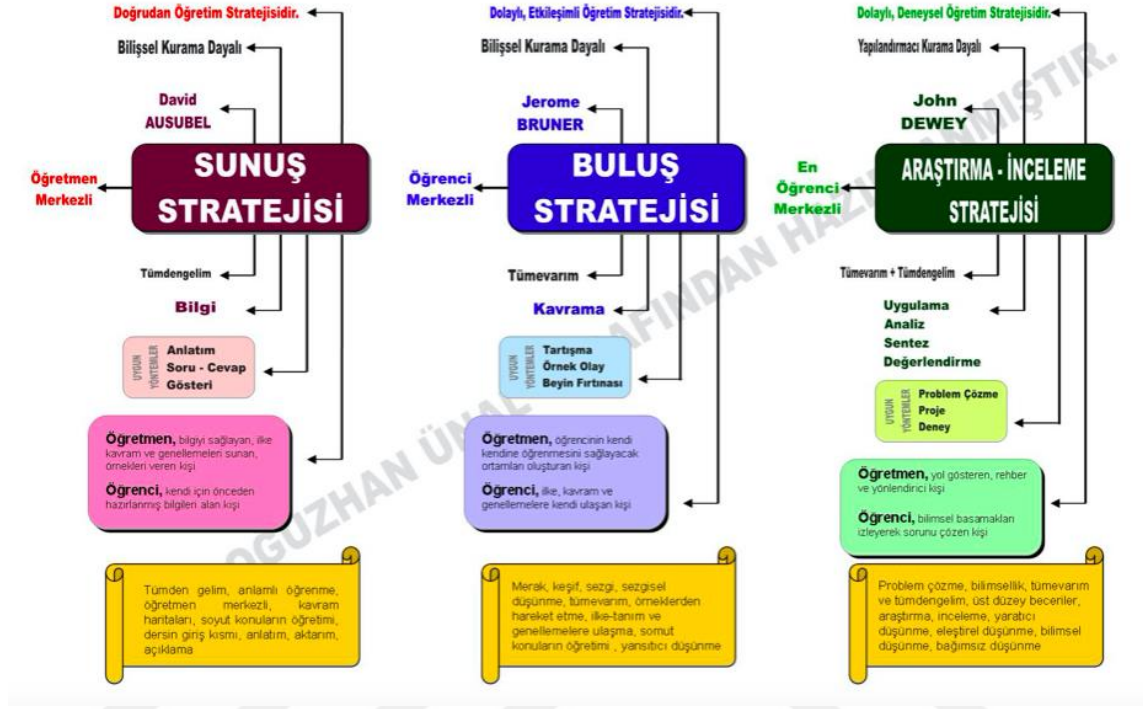
Polat ve Arabacı'ya (2013) göre yönetici, bilginin kimde olduğu ve nerede saklandığı, kimlerin kullandığı, bu bilgiyle neler yapılabileceği gibi sorulara organizasyon içindeki faaliyetleri aracılığıyla sorgulayan ve cevap arayan kişidir. Bilginin kullanılması için ne tür kurumsal ve davranışsal engellerin kaldırılması gerektiğini bilir. Ayrıca bunların dışında organizasyon içinde bilgi ağlarının haritalarını oluşturmalıdır.

Bilgi haritaları, bilgiyi sağlamak, kullanmak ve paylaşmak için bilginin görselleştirilmesidir. Bilgi haritaları yalnızca mevcut bilgiyi yakalamakla kalmaz. Genellikle bilginin aktarılması ve bilginin yeniden üretilmesi yoluyla başkalarıyla bilgi paylaşımını içerir (Celep ve Çetin, 2014). Bu ağlarda kime danışıldığı, kimin kime güvendiği, bilgi akışının yönü ne gibi bağlantılarının olduğu belirlenmelidir. Bu şekilde idari süreçlerin anlaşılması daha kolay olacaktır.

Bunun yapılmaması durumunda bilgi boşlukları meydana gelir ve organizasyon içinde bir problemi çözmede veya teknik bilgiye ihtiyaç duyulduğunda kilit kişilerin kim olduğu bilinemez. Celep ve Çetin'e (2014) göre bu anlamda bilgi haritaları, bilgi

yöneticileri olarak karar verme ve uygulamadan sorumlu bireylerin ihtiyaç duydukları ve aradıkları bilgiyi bulabilecekleri yerleri ve kişileri göstermektedir.

Öğretim Stratejileri

Şekil 2.1. Öğretim Stratejileri' Bilgi Haritası Örneği

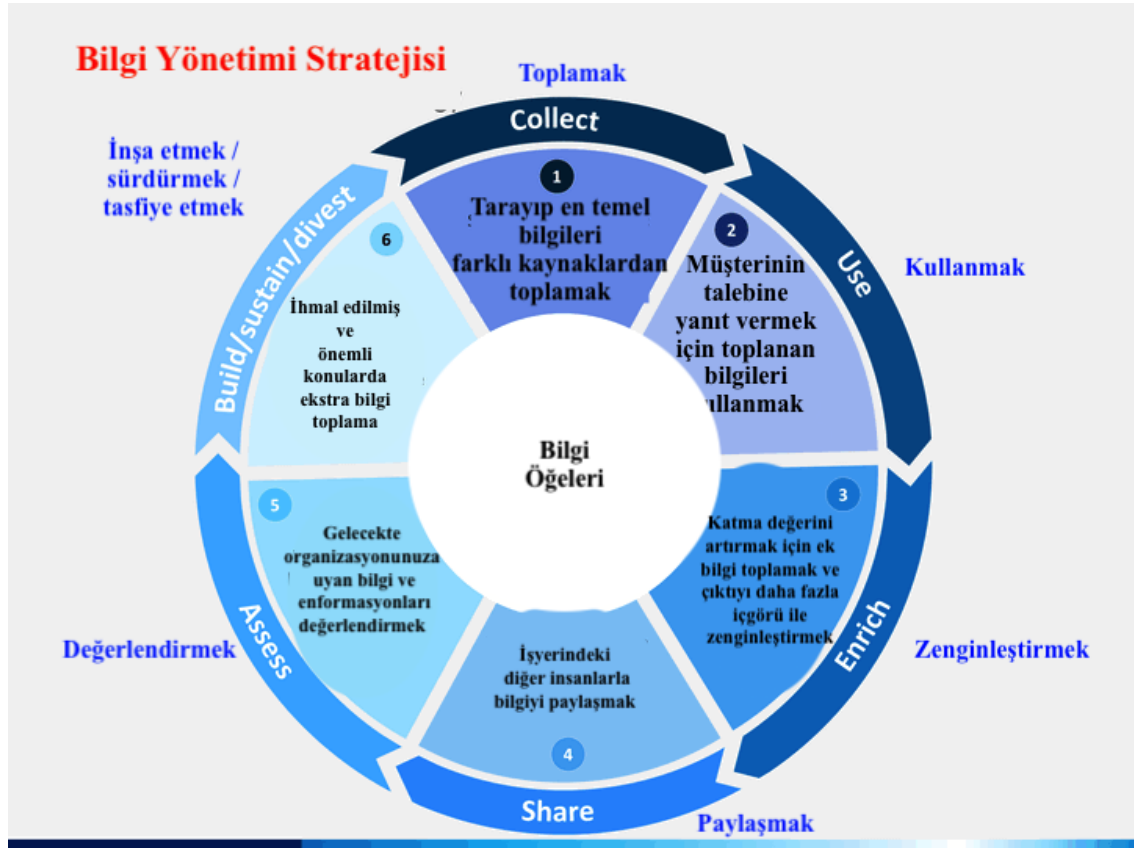
Kaynak: (güncelkpsbilgi, 2020)

2.2. Bilgi Yönetimi

Bilgi yönetimi, kurumlarda ve şirketlerde hem yöneticiler hem de çalışanlar tarafından giderek daha fazla tanınan stratejik bir süreçtir. Modern kurumlar ve şirketler kazançlarını farklı şekillerde en üst düzeye çıkarmaya çalışırlar. Artan rekabet ve daha gelişmiş yönetim yöntemleri, yöneticileri yeni olasılıkları keşfetmeye zorlar. (Przysucha, 2017).

Omnisci (2020) bilgi yönetimini (BY), bir organizasyonun bilgi ve bilgilerini daha etkin bir şekilde oluşturma, toplama, kullanma, paylaşma ve sürdürmenin disiplinler arası sürecidir diye tanımlamıştır. Rekabet avantajını artırmak, performansı artırmak, yeniliği artırmak, içgörürleri paylaşmak ve organizasyonu sürekli iyileştirmek gibi iş hedeflerine ulaşmak için organizasyonel bilgi varlıklarını en iyi şekilde kullanmak için çok yönlü bir stratejidir.

Bilgi yönetim sistemleri, bu nedenle, paylaşılabılır bir iş varlığı olarak bilginin stratejik yönetimine daha fazla odaklanmakla birlikte, kurumsal öğrenme sürecinin bir parçasıdır. Bilgi yönetiminin temel amacı, bir organizasyon içinde bilgi arayan kişileri, ekibin ve organizasyonun genel bilgi seviyesini artırma nihai amacı ile bilgiye sahip olanlarla buluşturaktır (Omnisci, 2020). Dört bilgi yönetimi hedefi, bu hedefe ulaşmada yardımcı olur. Bu hedefler şunlardır: Bilgi toplama sürecini iyileştirmek, bilgi ortamını düzene koymak ve geliştirmek, kurumsal bilgiye erişimi artırmak ve bilgiyi bir organizasyonel varlık olarak sürdürmek (Omnisci, 2020).

Şekil 2.2. Bilgi Yönetimi Stratejisi

Kaynak: (Omnisci, 2020).

Bilgi yönetimi enformasyon teknolojileri, öğrenme, organizasyon, insanoğlu ve bilgi öğelerinin bir bütünüdür. BY dendiğinde sadece bir enformasyon konusu değil aynı zamanda organizasyonla kültür de akla gelmelidir. Gerek toplumda gerek organizasyonlarda bilginin önemini kavramış, onu kullanabilen, paylaşabilen kişilere ihtiyaç vardır. Organizasyonlar ve toplumlar bilgiyi etkili ve doğru kullanabilen ve bunun önemini kavramış kişilere gereksinim duyar. (Baruçugil, 2002: 19)

Organizasyonlarda oluşturulacak bilgi yönetim koordinasyonu duran değil sürekli olmalıdır. Sürekli güncel dersler, pratik uygulamalarla desteklenmelidir. Bilgiye sahip personele sahip olmanın yöneticiler için vazgeçilmez olduğunu bilmelilerdir. Ancak bunların nasıl kullanılacağını bilmek sahip olmak kadar önemlidir. Yöneticilerin bu konuda tam bilgisi olmayabilir. Emeklilik, rekabet, sermaye devri gibi riskler bilgi yönetim konusunda kurumlara risk oluşturabilir. Bu yüzden bilgi yönetimi kurum, grup ve birey düzeyinde olmalıdır (Yazıcıoğlu ve Borat, 2016: 7).

2.2.1. Bilgi Yönetiminin Faydaları

Bilgi yönetimi, entelektüel konuları tanımlama, depolama ve ilerde kolay kullanımı sağlayarak kurumların rekabet gücünü artırır. Bilgi bireyler arasında dolaşarak kuruma geri dönmelidir. Bilgi yönetimi esasen, bilgi toplama, sınıflandırma, depolama ve paylaşma ile ilgilidir. BY'nin ana gayesi, bulunduğu yapıya fayda sağlayarak hedeflerine ulaşmada yardım etmektir (Yazıcıoğlu ve Borat, 2016: 7).

Yeni bir çağın açıldığı XXI. yüzyılda organizasyonlar için hayati öneme sahip yeni bir kavram ortaya çıkmaktadır. Bu kavram bilgi yönetimidir. Endüstriyel ekonomide bir organizasyonun başarıya ulaşabilmesi, rakiplerini geride bırakabilmesi için bilmesi ve iyi uygulayabilmesi gereken en önemli faktör bilgi yönetimidir. Artık bilgi yönetimini iyi kullananlar, liderliğin başköşesinde oturan yapılarıdır (Koza, 2011: 15-16).

Koza (2011: 17) BY faydalarını şöyle sıralamıştır:

- Temel hedef ve amaçlara ulaşabilmesi için bir kuruluşun ihtiyacı olan bilgi birikiminin kurumsal düzeyde toplanmasını sağlar.
- İnsan kaynakları, teknoloji, iş stratejileri, iş süreçlerinin en uygun duruma getirilmesine yardımcı olur.
- Karar verme süreçlerinde, mevcut bilgilerin en iyi kullanılmasını sağlayarak kuruluşa yardımcı olur.
- Öğrenme ve kesintisiz gelişimi sağlayan bilgilerin toplanmasını, arşivlenmesini ve etkili kullanılmasını sağlar.
- Tüm iş süreçlerinin ve işlerin daha hızlı ve doğru ilerlemesini sağlar.
- Bir kuruluşun sahip olduğu iş modellerinin çok daha etkili ve kolay işlenmesi, değerlendirilebilmesi ve oluşmasına yardımcı olur.

- İş stratejilerinin kıyaslanabilmesi ve etkili şekillendirilmesini sağlar.

Bilgi yönetiminde en zor kısım kuruluştaki yöneticilerin ve çalışanların bilgi yönetim kültürüne sahip olmasına bağlıdır (Koza, 2011:17-18). Bilgi yönetiminin tek kişinin gayretleriyle gerçekleşmesi olanaksızdır. Bilgi yönetimi ancak bir kurumda kültür haline gelirse başarıya ulaşır.

2.2.2. Bilgi Yönetiminin Genel Yapısı

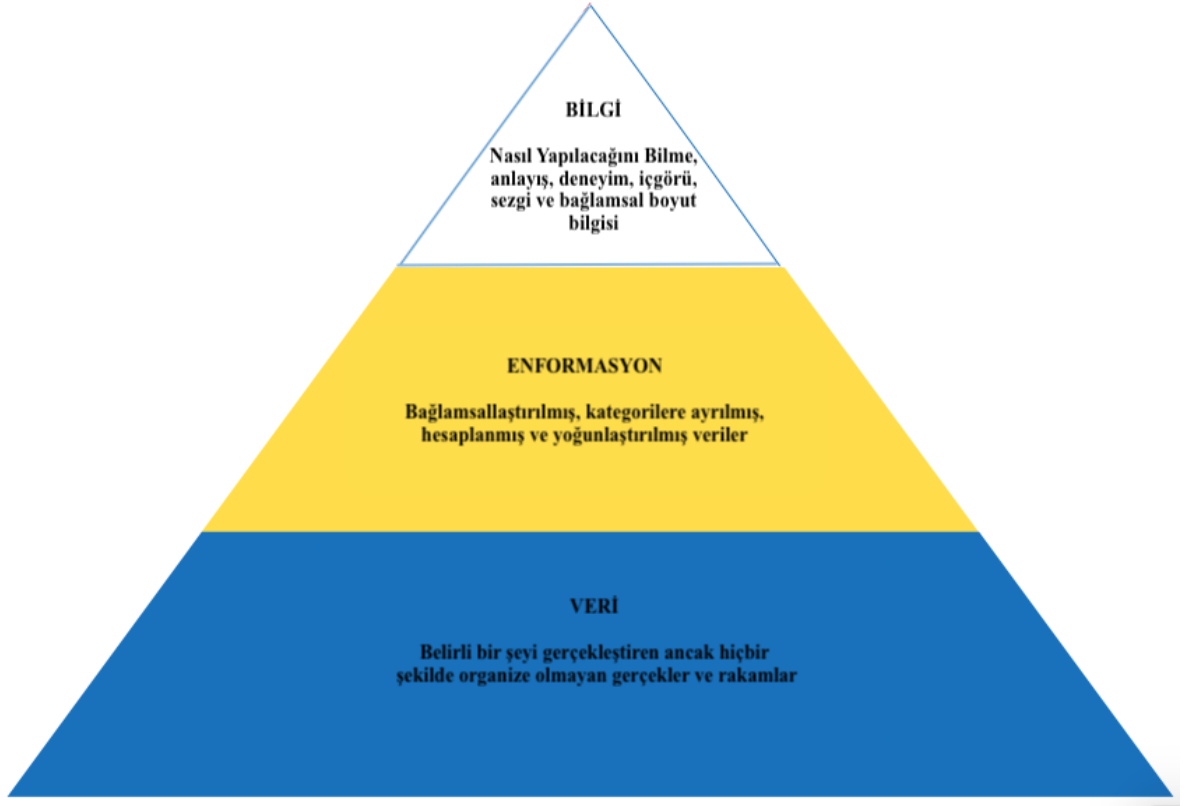
Bilgi yönetiminin multidisipliner doğası iki ucu keskin bir kılıcı temsil eder. Bir yandan bu bir avantajdır çünkü neredeyse herkes bilgi yönetimi anlayışlarını ve hatta uygulamalarını temel alan tanıdık bir temel bulabilir (Dalkır, 2005: 6-8). Bilgi yönetiminin multidisipliner bir yapıdan oluşması onu çok güçlü yapar. Kurumun tüm çalışanları bilgi yönetiminde kendisine uygun bir görev bulabilir. Örneğin gazeteci geçmişini olan bir kişi kuruma bilgi avlayarak ve bu bilgileri uyarlayarak ve depolayarak kurumun avantajı için kullanılabilir. Ya da önceki mesleği teknik bir veri tabanı geçmişine dayanan bir kişi bellek görevi görerek kurum için toplanan bilgileri rahatlıkla tasarlayıp uyarlayabilir. Ancak bilim dünyasında bu görüşü desteklemeyen bilim insanları da vardır. Bilgi yönetiminin bağımsız bir alan olduğunu savunurlar. Bilgi yönetiminin en önemli özelliklerinden biri, bilginin yanı sıra enformasyon ile de ilgili olmasıdır (Dalkır, 2005: 6-8). Tam da bu bağlamda veri, enformasyon ve bilgiyi birbirinde ayırt etmek gereklidir.

Veri (Data): Ham içerikleri içerir ve bunlar doğrudan gözlemlenebilir ve doğrulanabilirler. Örneğin bugün sinemalarda gösterime giren filimler ve zamanları (Dalkır, 2005: 6-8).

Enformasyon (information): İşlemden geçmiş, anlamlı verilerdir. Örneğin mesai saat 17.00 de bittiği için ancak 19.00'daki filme gidebilirim (Dalkır, 2005: 6-8).

Bilgi (knowledge): Sahip olduğumuz verileri kullanarak mevcut durumlar doğrultusunda yeni çıkarımlar, düşünceler oluşturma kavramıdır. Karar vermek amaçlı bilgi yönetiminde kullanılır (Ögüt, 2001) Örneğin saat 19.00'daki filme gitmem icap ederse trafiğe yakalanırım ve çok büyük ihtimal park yeri bulamayacağım için çok kızabilirim. Bu yüzden 21.00'deki seans benim için daha iyi olacaktır (Dalkır, 2005: 6-8).

Tablo 2.3. Bilgi, Enformasyon, Veri (<http://www.knowledge-management-tools.net/knowledge-information-data.html>, 2010)

2.2.3. Bilgi Yönetiminin Önemi ve Özellikleri

Allee V. (2001; 1-5) bilgiyi anlamının onu etkili bir şekilde yönetmekten geçtiğini belirtiyor ve Winston Churchill'in "Geleceğin imparatorlukları zihnin imparatorluklarıdır," sözünü; Tom Peters'ın "Ağır kaldırma gündemden çıktı; beyinler gündeme girdi," sözünü örnek veriyor.

Bilgi, binalardan ve teçhizatlardan oluşan kurumların hâkimiyetini sarsıyor. Reklam ve pazarlama bile bilgi, zekâ ve fikir gibi kelimeleri kullanır oldu. Birçok şirket yenilik yapmak ya da iflas etmek zorunda kaldığında, öğrenme, adapte olma ve değişim yetenekleriyle hayatta kalabilmekte. Çoğu eğitim, öğretim ve kariyer gelişimi yoluyla daha fazla bilgi talep ediyor. Çağımızda her iş bir bilgi işidir; her işçi bir bilgi çalışanıdır (Allee, 2001: 1-5).

Bilgi ekonomisi, işçilere yeni bir güç getirdi. Artık işçiler üretim aracı olarak bilgiyi kullanıyor. Bilgiyi satabilir, takas edebilir ya da verebilir ancak yine sahip

olunan bilgi eksilmez. Sonuç olarak, bilgiyle birlikte, insanları yönetme şeklimiz köklü bir değişim geçirmiştir (Allee, 2001: 1-5). Uzmanlığın raf ömrüyle sınırlı olan bilgi güncelliğini kaybeder çünkü yeni teknolojiler, ürünler ve hizmetler sürekli olarak pazara girmektedir ve yenilenmektedir. İnsanlar ve şirketler sürekli olarak bilgi yenilemek, genişletmek ve yaratmak zorundadır. Eskiden bilgi gücü temsil ediyordu ve saklanması, biriktirilmesi gereken bir şey olarak görülüyordu. Şimdi ise bilgi yine gücü temsil ediyor ancak bu sefer onu paylaşın ve çoğaltın anlayışı var (Allee, 2001: 1-5).

Kanada İmparatorluk Ticaret Bankası'nda bilgi yönetimi yaklaşımının geliştirilmesine öncülük eden Hubert St. Onge, birincil zorluğun, bir kurumun örtük bilgisinin açıkça paylaşılması ve sürekli paylaşılması olduğunu ve bilginin nasıl kullanılacağını bilmenin çok önemli olduğunu söylüyor (Allee, 2001: 1-5).

2.2.4. Bilgi Yönetim Sistemlerinin Amacı

1. Bilgiyi herkesin kullanabileceği bir duruma getirmek, her kuruluş için entelektüel sermaye farkındalığını ilk sıraya çıkarmak (sarı sayfalar, bilgi haritaları, hypertext, vb...).

2. Kurum içinde bilginin önemini artırmak, yoğun bir bilgi kültür oluşturmak (ödüllendirme, bilgi paylaşımı, güven...).

3. Sosyal ve teknolojik bakımdan bir kurumdaki bilgiyi yönetecek alt yapıyı oluşturmak ve geliştirmek.

4. Kurumsal bilginin doğru bir şekilde toplanması, depolanması, erişimi, kullanılması, denetlenmesi, paylaşımı (Koza, 2011).

2.2.5. Bilgi Yönetiminin Önündeki Engeller

Przysucha (2017:8)'nin yaptığı araştırma, bilgi yönetiminin önündeki en büyük iki problemin bireysel ve örgütsel olduğunu gösterdi.

- Kuruluşlarda bilgi paylaşımının önündeki potansiyel bireysel engeller aşağıda verilmiştir:

A. Bilgiyi paylaşmak için zaman yok:

Organizasyon birimlerindeki iş dağılımı nedeniyle, diğer çalışanlarla konuşmak ve sorunlara ilişkin deneyim ve algı alışverişinde bulunmak mümkün değildir.

B. Çeşitli bilgi ve deneyim seviyeleri:

Şirketteki farklı yeterlik seviyelerinden, çalışanların üst düzey olmaları gibi durumlardan dolayı iletişim kurmakta zorluk yaşarlar.

C. Sahip olunan bilgi ve faydalar konusunda düşük farkındalık seviyelerinin olması:

Çalışanlar genellikle bilgi bakımından zengin olduklarının farkında değildir.

D. Yaş farkı veya cinsiyet gibi diğer farklılıklar:

Çalışanlar, yaş, cinsiyet, iş kıdemliliği, günlük faaliyetlerin kapsamı gibi farklılıklar nedeniyle başkalarıyla doğrudan temastan kaçınır.

- İkinci alan örgütsel engellerdir. Bunlar şunları içerir:

A. Yanlış şirket yönetimi:

Denetim eksikliği, zayıf liderlik, bilgi alışverişinin faydalarından habersiz yöneticiler. Şirket stratejisi bilgi yönetimini kapsamaz. Şirketteki hedefler belirsizdir.

B. Paylaşılacak şirket kaynağı yok:

Şirketteki koşulların bilgi alışverişini garanti etmesi önemlidir. Bu sadece donanım ve en son teknolojilerle ilgili değil, aynı zamanda paylaşılan sosyal odalar gibi gerçek mekânlarla da ilgilidir.

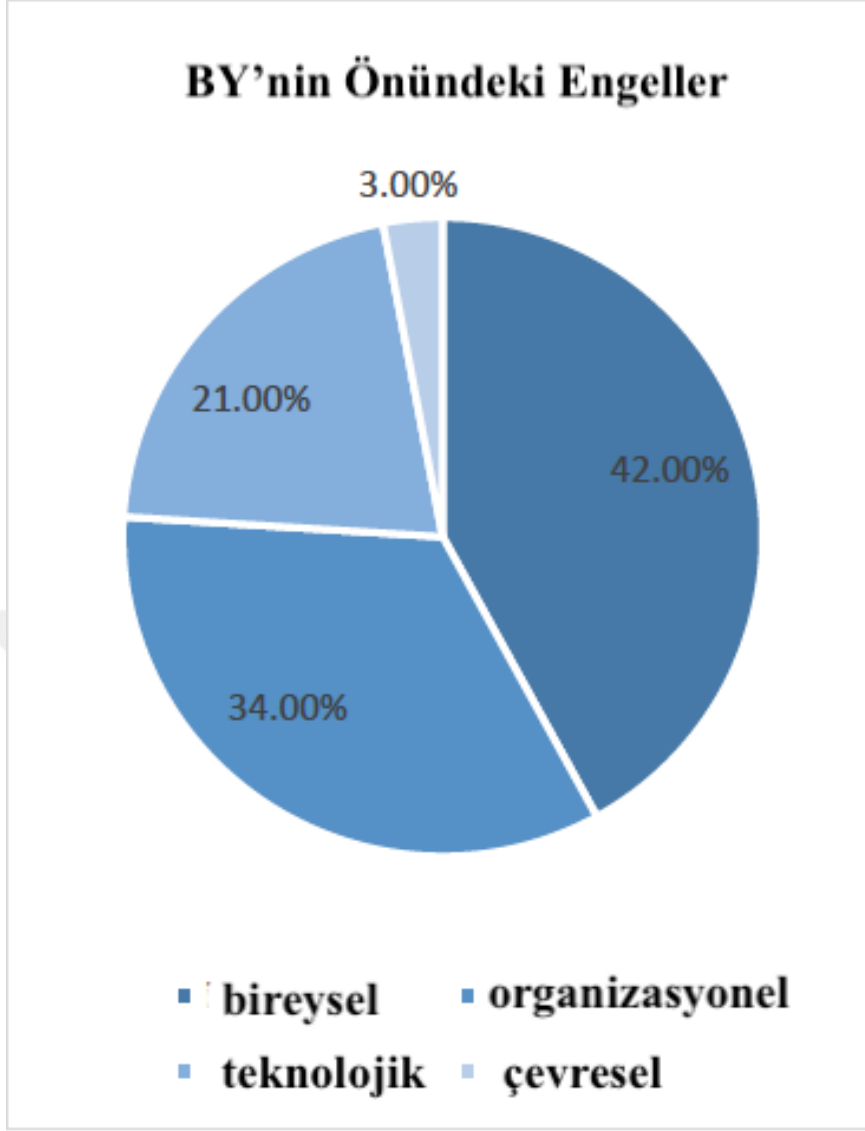
C. Kötü şirket yapısı:

Bu noktada, hiyerarşik bir yapı yoktur ancak organizasyonel birimlerin yanlış seçimi vardır. Genellikle çok küçüktürler ve dar süreçlere odaklanırlar. Bu nedenle çalışanlar diğer konuları analiz edemezler.

- Bireysel ve örgütsel engellerin dışında üçüncü grup teknolojidir.

A. Şirkette sosyal ağların olmaması:

Teknoloji yoluyla iletişimin kullanılması konusunda eğitim olmaması.

Şekil 2.3. Bilgi Paylaşımın Önündeki Engeller

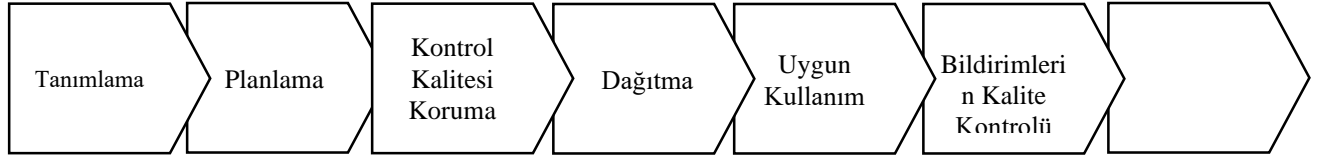
Kaynak: (Przysucha, 2017:8)

2.3. Bilgi Yönetim Döngüsü

Küreselleşen Dünya’da, 1990’lardan buyana bilgiyi yönetme her organizasyonda önemli bir sorun haline geldi. Bilgi yönetimi döngüsü (BYD), organizasyonların sürdürülebilir bir şekilde gelişmesinde oldukça önemlidir. BYD, bilgi organizasyonunun nasıl yapılacağı, süreçleri, rotasıdır. BYD, bilgilerin tanımlandığı, elde edildiği, rafine edildiği, paylaşıldığı, kullanıldığı, saklandığı ve elden çıkarıldığı sürekli olarak devam eden bir süreçtir (Mohajan, 2016)

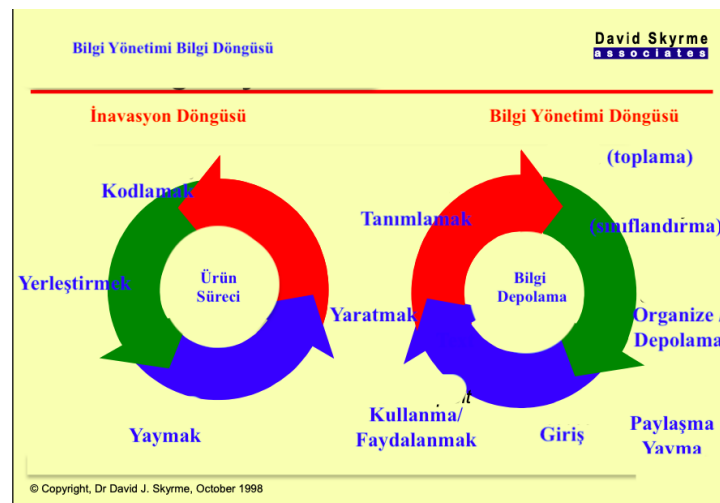
Bilgi yönetimi konusunda birçok döngü yapılmaktadır. Tüm bu döngülerin ana gayesi bilgi yönetim süreçlerinin tamamını kapsayabilmektir. Bilgi yönetimi genel olarak aşağıdaki faaliyetleri içerir (Seerhanaik, 2014: 38-40).

Tablo 2.4. Bilgi Yönetimi Döngüsü (Seerhanaik, 2014: 38-40).

- Dâhili ve harici mevcut bilgileri tanımlamak
- Gelecekte hangi bilgiye ihtiyaç duyulacağını planlamak
- Gerekli bilgileri edinme ve / veya geliştirmek
- Bilgiyi gereken yerlere dağıtmak
- Bilginin iş süreçlerinde uygulanmasını teşvik etmek
- Bilginin kalitesini kontrol etmek ve korumak
- Artık gerekli olmayan bilgileri ayıklamak

Bilgi yönetimini basit ve pratik şekilde şöyle tanımlanabilir: Kuruluşun bilgi altyapısını geliştirmek için doğru bilgiyi, doğru zamanda, doğru formatta, kurumdaki bu bilgiye ihtiyacı olanlarla buluşturmak (Seerhanaik, 2014: 38-40).

Şekil 2.4. Bilgi Yönetimi Döngüsü

Kaynak: (David Skyrme Associates, 1988)

2.3.1. Bilgi Yönetimi Döngüsü Yol Haritası

Bilgi yönetimi yol haritası insanları bilginin önemine, paylaşılabilir oluşuna ve kullanılmasına inandırmakla başlar. Buna inanmış kişiler bilgiyi toplar, iyileştirir ve paylaşır. Tüm bunlar bilgi yönetiminin merkezinde yer alır. Bilgi yönetimi sosyal bir harekettir. Bunu, insanlar arasında üretilmesinden, oluşturulmasından ve paylaşılmasından anlayabiliriz (Johns Hopkins Üniversitesi, 2021).

Bu nedenle bu kadar çok bilginin insanların kafasında olduğu ve başkalarına aktarılması zor olduğu için insanlar herhangi bir bilgi yönetimi yaklaşımının merkezinde olmalıdır. İnsanlar bilgi alışverişini ve bilgi yönetim sistemlerinin kullanımını teşvik eden bir ortamın geliştirilmesine yardımcı olabilir (Johns Hopkins Üniversitesi, 2021).

Bilgi yönetimi yol haritası, bilgi üretmek, toplamak, analiz etmek, sentezlemek ve paylaşmak için beş aşamalı sistematik bir süreçtir. Adımlar şunları içerir:

İhtiyaçları değerlendirin: Karşılaşılan zorlukları anlayın ve bilgi yönetiminin bunu çözmeye nasıl yardımcı olabileceğini belirleyin.

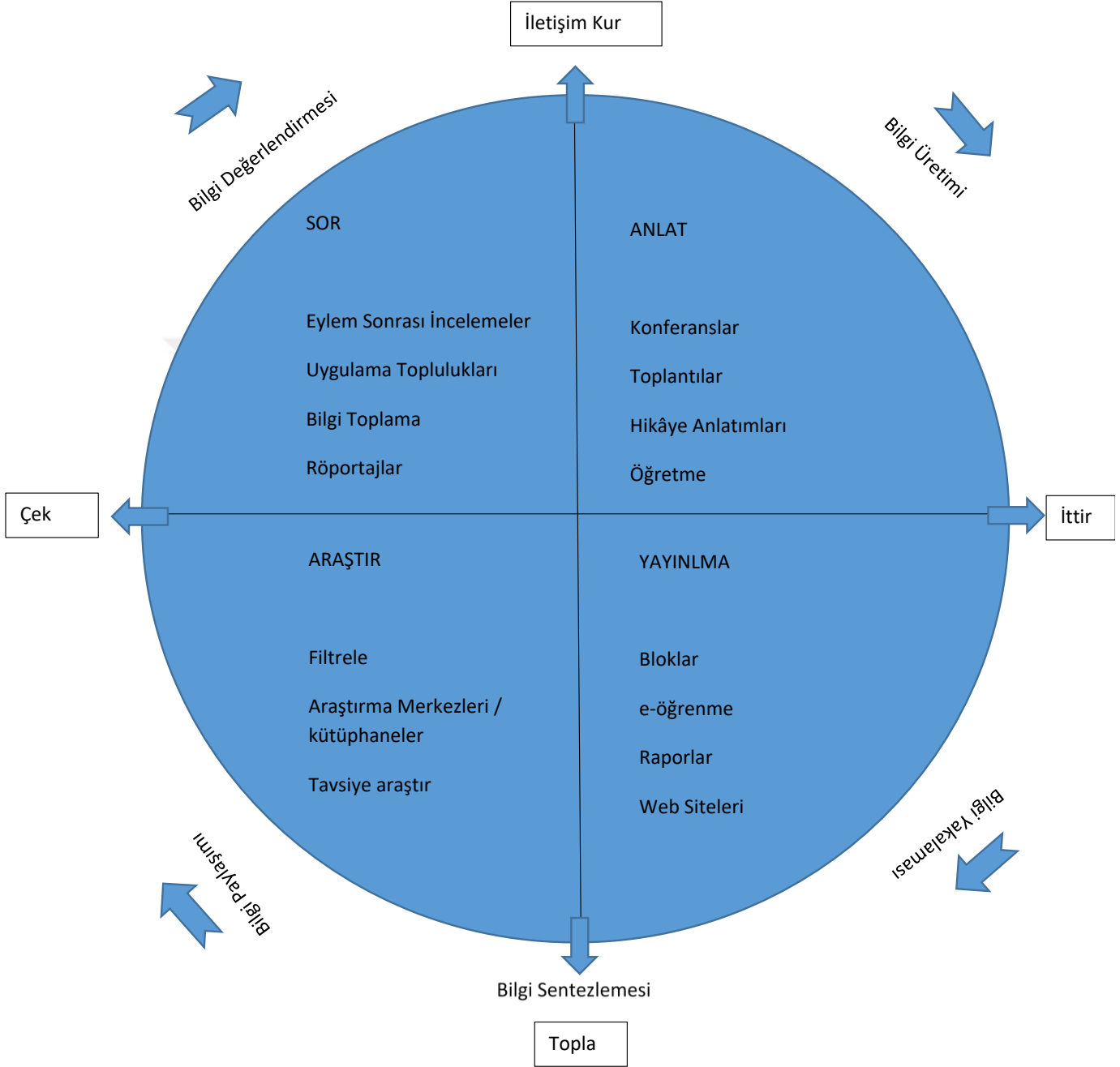
Tasarım stratejisi: Bilgi yönetimi müdahalelerini kullanarak programınızı nasıl geliştireceğinizi planlayın.

Oluşturun ve yineleyin: Yeni bilgi yönetimi araçlarını ve tekniklerini kullanın veya mevcut olanları programınızın ihtiyaçlarını karşılayacak şekilde uyarlayın/değiştirin.

Harekete geçirin ve izleyin: Bilgi yönetimi araçlarını ve tekniklerini uygulayın, etkilerini izleyin ve yaklaşımlarınızı ve faaliyetlerinizi değişen ihtiyaçlara ve gerçeklere yanıt verecek şekilde uyarlayın.

Değerlendirin ve geliştirin: Bilgi yönetimi hedeflerinize ne kadar iyi ulaştığınızı açıklayın, başarınıza katkıda bulunan veya engelleyen faktörleri belirleyin ve bu bulguları gelecekteki programlamayı etkilemek için kullanın (Johns Hopkins Üniversitesi, 2021).

Tablo 2.5: Bilgi Yönetimi Yol Haritası (Johns Hopkins Üniversitesi, 2021).

2.3.2. Bilgi Yönetim Döngüsü 'nün Faydaları

Herkesin kullanımından yararlanabilmesi için hayati bilgileri organize etme, saklama ve paylaşma temeline dayanan BYD'nin faydaları arasında:

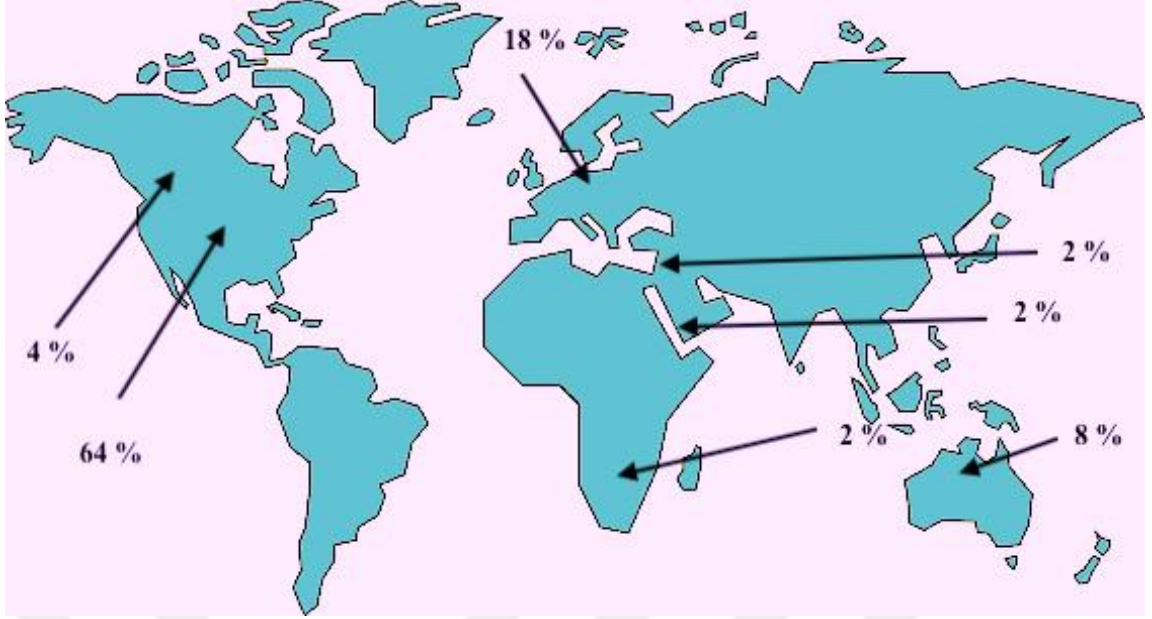
- Bilgiyi daha etkili bir şekilde oluşturmak, paylaşmak ve kullanmak için insanları bir araya getirmesi,
- İnsanları bilgilerini yeni yollarla geliştirmesi ve uygulaması için ihtiyaç duydukları bilgilere ulaşmalarını sağlaması,
- İnsanları bilgiyi işlemek için ihtiyaç duydukları araçlara ulaşmalarını sağlaması, sayılabilir.(Sonhslks, 2020).

Globalleşen dünyamızda bilgi en temel elementtir. Bilgi olmadan kurumların gelişmesi sürekli bir şekilde olmaz. Bilgi, kuruluşların gelişmesinde pek çok fayda ve bu gelişmenin sürdürülebilir olmasını sağlıyor. Rakiplerine üstünlük sağlama, iş süreçlerinde gelişme, organizasyon yeteneklerinde gelişme, iletişim ve iş birliğinde artış, para ve zaman tasarrufu sağlayan BYD kuruluşların verimliliğini de artırır. BYD ayrıca bilgiyi işleyerek gurupların ve organizasyonların öğrenmesi, öğrendiklerini hatırlaması, daha verimli ve etkili bir şekilde kullanması için de kullanılır (Evans vd., 2014).

BYD'nin bazı faydaları aşağıdaki gibidir (Alavi ve Leidner, 1999; Dalkir, 2005):

- Yeni teknolojilerin kolayca destekleyerek kuruma adapte olmasını sağlar ve ileride kullanmak üzere yeni bilgileri sağlar.
- Personelin kuruma daha aktif katılımını ve iletişimini geliştirir.
- Kaliteli hizmetten ödün vermeden Bilgi Teknolojileri (BT) maliyetlerini düşürür.
- Kurumlardaki iş birliği kültürünü artırdığı için çalışanları birbirine daha bağlı olmasını sağlar.
- Daha geniş ve sınırsız iş birliği yoluyla yeniliği destekler ve artırır.
- Mevcut bilgi tabanı sağlandığı ve paylaşma açıldığı için çalışanlar ihtiyaç duydukları tüm bilgilere hızlı bir şekilde ulaşabilirler.

Alavi ve Leidner'in 1999'da 12 ülkede farklı şirketler üzerinde BYD'yi kullanıp kullanmadığı ile yaptığı araştırma aşağıdaki gibidir.

Şekil 2.5. Bilgi Yönetimi Döngüsü Kullanma Oranları

Kaynak: (Alavi ve Leidner, 1999)

Katılımcılar 12 ülkedeki organizasyonu, kurum ve kuruluşu kapsamaktadır. Bu ülkeler: Avustralya, Kanada, İngiltere, Almanya, İsrail, Lüksemburg, Hollanda, Suudi Arabistan, Güney Afrika, İspanya, İsviçre ve Amerika Birleşik Devletleridir. ABD'den otuz iki kuruluş yanıtının büyük çoğunluğunu temsil ediyor. 10 tane ABD'den ve 4 tane ABD dışından katılımcı kuruluş mevcut bir BYD'ye sahip olduğunu bildiriyor. 3 tane ABD'den ve 5 tane ABD dışından katılımcı kuruluş BYD siteminin kuruluş aşamasında olduğunu bildiriyor (Alavi ve Leidner, 1999).

2.4. Okullarda Bilgi Yönetimi Sistemi

Bildiğimiz şey her geçen gün okulların, bölgelerindeki diğer okullarla daha güçlü bir rekabet içine girdikleridir. Öğrencilerin not ortalamaları, sunulan sosyal aktiviteler, velilerin artan taleplerine karşılık vermek, öğrenciler için çekiciliği korumak, rekabetçi bir küresel eğitim piyasasında çok önemlidir. Değişim kaçınılmaz olduğu zaman okullar bu değişime karşı koymak yerine o değişime uyum sağlamak zorundadır. Bu değişiklikler bağlı oldukları üst kurumlar, çevresel faktörler, diğer okullar, hastalık durumları, bölgesel değişiklikler vb. durumlardan da kaynaklanabilir. Ekolojik bir çerçeve, bir vizyon oluşturma, ortaya çıkan durumlar ve problemlere karşı sürdürülebilir çözümler üretme, okulda doğru iklimler yaratmanın ayrılmaz bir parçası olan uygulama ve sorgulama eylemlerini bir araya getirir (Guiney ve Petrides, 2002).

Bu nedenle eğitim kurumlarından beklenenleri gerçekleştirmek ve eğitim kurumlarını geliştirmek için yapılan çalışmalara bilgi yönetimi yaklaşımı dâhil edilmiştir. Bilgi yönetimi yoluyla mevcut eğitim sistemlerinde veri ve bilginin yararlı kullanımının etkisi okullarda dönüşümü sağlayacaktır. Eğitim liderleri bilgiye dayalı bilgi yönetimi çalışmalarını yönetebilmelidir. Bunun için okullarımızın kendilerini sürekli yenileyebilmeleri ve çevresel değişimlerin bir sonucu olarak yeni bilgi ve teknolojileri öğrencilere aktarabilmeleri için okulların bilgi yönetimi yaklaşımı doğrultusunda yeniden inşa edilmesi büyük önem taşımaktadır (Memisoglu and Ozsarikamis, 2009; Kaya, 2019).

(Chu & Wang & Yuen, 2011) Honkong'da ortaokullar üzerinde yapılan çalışmada "BY'yi Anlamak" sorusuna, öğretmenlerin bilgi yönetiminin, organizasyon için bilgiyi depolanabilen, paylaşılabilen, aktarılabilen veya üyeler arasında dönüştürülebilir bir varlık olarak yönetilmesinin önemli olduğunu belirtiyorlar.

Öğretmenlerin BY'nin "Yaygınlaştırma ve Aktarma" ve "Uygulama ve Kullanma" gibi bileşenleri olduğunu bildiklerini ancak "Bilgi Oluşturma" ve "Edinme ve Öğrenme" gibi diğer BY bileşenlerinin özünü tam olarak bilmediklerini buldular (Chu & Wang & Yuen, 2011). Aynı çalışmada BY'yi bilen öğretmenlerde özgüven oluşturmasının yanı sıra bilmeyenlerde kaygı yarattığı ve bunu ortadan kaldırıp BY okulda bir kültür haline getirmek için öğretmenler arası iş birliğini artırıcı aktivitelerin yapılmasının iyi olacağı sonucuna vardılar (Chu & Wang & Yuen, 2011).

Öğretmenler, BT desteğinin ve kültürün çok önemli olduğunu, ancak BY uygulamalarının yetersiz olduğunu ve geliştirilmesi gerektiğini düşünüyorlar. Bilgi yönetiminin desteklenmesi için ön koşul olarak BT ve kültürü desteği, kişi ve yönetim desteği ile birlikte, bunlar kilit BY bileşenleri olan "Teknoloji ve Altyapı", "Paylaşım Kültürü", "İnsan Yeterliliği" ve "Liderlik ve Destek", BY uygulamasının kolaylaştırılmasındaki önemi nedeniyle ayrıca not edildi (Chu & Wang & Yuen, 2011).

Çetin B. (2002) 'Bilgi Yönetimi Açısından İlköğretim Okul Yöneticilerinin Gösterdikleri Davranışlara İlişkin Öğretmen Algıları' adlı çalışmada, okulun bilgi yönetiminde en önemli unsurun okulun internet ağının ve web sayfasının olmasının, olduğunu tespit etmiştir. Bunların yanı sıra okul içi bilgisayar ağının varlığı ve mesleki dergilere abone olunup olunmaması yer aldı.

Ayrıca bu araştırmada okul yöneticilerinin bilgi yönetimi konusunda yeterli bilgiye sahip olmadıklarını, yeni bilgilerin bulunması ve bunun paylaşılması ve kullanılması konusunda yeterince katkıda bulunmadıklarını buldular. Genelde var olan bilgiyi kullanıp öğretmenlerle paylaştıkları, okul dışındaki bilgi kaynaklarına ulaşmakta yetersiz kaldıkları, ayrıca okul öğretmenlerinin bu konudaki cabalarını yeterince desteklemedikleri ve bu kaynağı kullanamadıkları araştırmadan çıkan sonuçlar arasında yer almaktadır (Çetin, 2002). Kültür ve yapısal olarak okullarda yönetici ve öğretmenlerin yaratıcı düşünmeye zaman ayırmadıkları, yeni bilgi ve beceri katmanının yeterince olağan bir etkinlik olarak görülmediği ve okulun öğrenen bir örgüt olarak görülmediği saptanmıştır (Çetin, 2002).

2.4.1. Bilgi Yönetimini Kullanan Okulların Özellikleri

Bilindiği üzere okullar bilgiye dayanan kurumlardır, eğitim insan temelli bir sanayidir. Bilgi bir insan yetisidir, bireyin kendisi dışında "yönetilebilecek" bir şey değildir. Düşüncemiz için daha iyi bir rehber, "bilgi odaklı olmak" veya dünyayı "bilgi perspektifinden görmek" gibi ifadelerdir. Bilgi yönetimi: Maddi olmayan varlıklardan değer yaratma sanatıdır (Svediby, 2000).

Hargreaves (1997:124)'nın okullardaki bilgi yönetimiyle ilgili ele aldığı düşünce önemlidir:

“Bir okuldaki öğretmenler, genellikle kendilerinde var olan ortak bilginin farkında değildirler ve bunun sonucu olarak bu bilginin üzerine bir yenisini eklemesler. Bilgiyi paylaşmadıkları gibi aynı zamanda hangi bilgiden yoksun olduklarını bilmezler. Bir okulda mesleki bilginin son derece karmaşık ve toplumsal bir dağılımı vardır. Bir öğretmen, kendi alanındaki diğer öğretmenlerin sahip olduğu mesleki bilginin toplamını asla bilmez ya da bilemez.”

Bu düşünceden yola çıkarak bir okul önderi, bu önder genelde müdür olarak bilinir, bilgi yönetiminin bilgi üretme süreçlerinde çok önemli bir rol üstlenir. Okul müdürünün okulda bilgi yönetimine bakışı, okulun başarısıyla yakından bağlantılıdır. Bu bağlamda en büyük mesele okul müdürünün bilgi yönetim sistemini oluşturabilmesi için gerekli yeterliğe sahip olup olmadığıdır. Bilgiye dayalı bir iş ortamının oluşturulması, okulda sağlıklı bir bilgi yönetim sisteminin kurulması için en önemli adımdır. Bu adımın okul müdürü tarafından atılması beklenmektedir. Bilginin kullanıldığı ortamların anlaşılması için kolaylık sağlayan en belirgin özellikleri şöyle sıralayabiliriz (David Skyrme Associates, 2000; Celep & Çetin, 2003):

- Zamana ve rakiplere uyum sağlanması yolunda tüm güncel gelişmelerin takibi ve gerekenler yapılır.
- Zorlayıcı bir görüş ve yapıyla tüm çalışanlar ve yöneticiler, iletiler ve gerekirse görsel araçlarla bilgi girişimi ve yönetimi hakkında bilgilendirilir.
- Bilgi yönetimi, girişimi, yeterliği olan bir bilgi yöneticisi atanır.
- Öğrenme ve deneme sürekli hale getirilir ve özendirilir.
- Açık bilgi (enformasyon) kurum içinde kurulan ağlar ve yapı aracılığı ile her zaman, herkesle paylaşılabilir ve bu bilinir.
- Bilgiyi yaratma, toplama, örgütleme, depolama, yayma, kullanma, dağıtma ve koruma düzenli bir şekilde belirlenen kişiler tarafından bir düzen içinde yapılır.

2.4.2. Bilgi yönetiminin Okuldaki Faydaları

Okullar tarafından, Bilgi Yönetimi (BY), ilgili becerilerle donatılmış öğretmenlerin, mesleki performanslarını iyileştirmek ve bu konuda rekabet becerilerini artırabilmek için alternatif bir strateji olarak kullanılabilir. Buna rağmen BY'nin okul ortamına nasıl uygulanabileceği konusunda çok az araştırma yapılmıştır. BY'yi eyleme geçirmek için öğretmenlerin BY algısını başlangıçta anlamak çok önemlidir. Bilgi paylaşımının, insanların, kültürün ve bilgi depolamanın Bilgi Teknolojileri (BT)'nin desteği oldukça önemlidir (Chu & Wang & Yuen, 2011).

Bilgi toplumlarında, insanların bilgiyi en etkili ve faydalı şekilde kullanmasını sağlamak için insanları eğitmek her zamankinden daha önemli hale geldi. Bu önemli konuda eğitim kurumları büyük rol oynar. Eğitim kurumları bilgi toplumunun oluşumu için çok önemlidir. Bilgi toplumlarına öncülük eden, bilgi yönetimini kullanan okullar aşağıdaki davranışları gösterir (Can, 2002):

- Okul lideri, yönetimin ekip çalışmasıyla ilgili olduğuna inanır ve okulda ekip çalışmasını teşvik eder.
- Katılımcılara karar verme sürecine katılma fırsatı verir.
- Çalışanların kendilerini anlatabilmeleri için onlara kendilerini rahat hissedebilecekleri mekânlar hazırlanır.
- Gelişim ve yeniliğin kalıcı olduğuna inanır, bir bilgi tabanı yaratılmasını öncelik haline getirir.
- Aktif bilgi yönetimi, organizasyonda uyum ve "biz" duygusu sağlar.

- Her biri farklı bir değere sahip olan öğretmenleri ve öğrencileri, önemli bir kaynak olarak kabul eder.

Bilgi yönetimini ekolojik bir çerçeveye uygulamak için okullar tarafından atılabilecek dört adım vardır (Petrides & Guiney, 2002). Bunun amacı okulların nasıl fayda sağladığını göstermektir. Bilgi yönetiminin ve ekolojik bir perspektifin fikir alışverişine daha fazla katkıda bulunabileceğinden, bu süreç eğitim kuruluşlarının bir öğrenme topluluğu olarak gelişmesine izin verecektir. Bu aynı zamanda okulun etkinliğinin en üst düzeye çıkarılmasına izin verir.

Okullar tarafından atılabilecek dört adım şu şekildedir:

1. Bilginin mevcut kullanılabilirliğini değerlendirmek,
2. Karar vermeyi desteklemek için gereken bilgileri belirlemek,
3. Organizasyon süreçleri kapsamında ve perspektifinde çalışmak,
4. Bilgi kültürü ve politikalarını değerlendirmek.

2.4.3. Okullar İçin Bilgi Yönetiminin Temel Faktörleri

Okullar için uygun bir BY stratejisi geliştirmek için, BY'nin temel faktörlerini veya değişkenlerini belirlememiz gerekir. Rodrigues ve Pai'nin (2005)'de oluşturduğu BY çerçevesi herkes tarafından kabul görmüştür. Rodrigues ve Pai (2005) sekiz temel faktörle BY'yi açıklamaya çalışmıştır. Bu sekiz boyut aşağıdaki şekilde listelenmiştir:

Tablo 2.6. BY Uygulamasının Temel Faktörleri (Rodrigues ve Pai, 2005)

Anahtar boyutlar	Tanım
Liderlik ve destek	Yönetim ekibinin bir kuruluşun BY etkinliklerine verdiği destek.
Teknoloji ve Altyapı	Kuruluşun BT altyapısının etkinliği ve teknoloji kullanımının tahsis edilmesi
Bilgi Oluşturma	İşyerinde bilgi oluşturma
Edinme ve Öğrenme	Organizasyon üyelerinin bilgi arama ve öğrenimini iyileştirme yöntemleri
Yaygınlaştırma ve Transfer	Organizasyon içinde bilgi ve bilgi aktarımını sağlayan ve kolaylaştıran unsurlar
Uygulama ve kullanma	Bilgiyi uygulamak ve uygulamaya koymak için çalışanların tutumları ve gereksinimleri
Kültürü Paylaşma İnsan yeterliği	Çalışanların kişisel beceri ve yetkinliklerinin BY'yi ele alma ile ilgili etkileri. Bilgi paylaşımı için pozitif kültür oluşturma ve kolaylaştırıcıları

Bu sekiz boyut, en tipik BY etkileştiricilerini içerir. Bu çerçeve, BY performansını ölçmek için bir eğitim kurumunda geliştirilmiş ve uygulanmıştır. Okullarda BY uygulamasının temel faktörlerini araştırmak için bu çerçeve kullanılabilir.

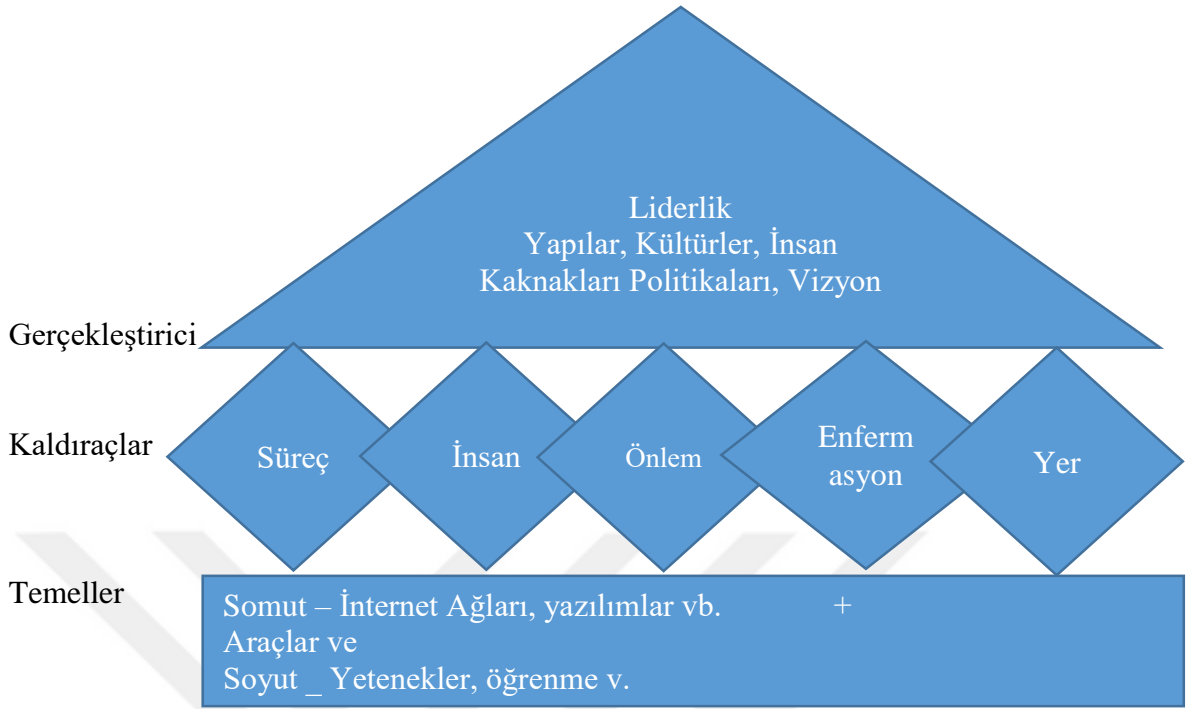
2.4.4. Bilgi Yönetimini Okullarda Uygulamaya Koymak

Bilgi yönetimi projeleri veya programları çok çeşitlidir. Ancak yaygın olarak içindeki faaliyetler şunları içerir:

- Bilgi veri tabanlarının oluşturulması: En iyi uygulamalar, uzmanlık, rehberlik, hedef kitle profilleri, kurumla ilgili mevzuat ve diğer gelişmeler, organizasyonel süreçler, atamalar vb. veri arşivini oluşturma.
- Bilgi haritalama: Bilgiyi bir bilgi ağacı veya bir sözlük gibi yapılandırma ve düzenleme.
- Bilgi ekiplerinin oluşturulması: İyi bir ekip, bilgi yöneticileri/kütüphaneciler, bilgi teknolojisi uzmanları vb. uzmanlardan oluşan bir ekip kurma. (Etrafındaki bu kişilerin gerçekten bu işlerden anlamaları oldukça önemlidir.)
- Bilgi süreçlerinin aktif yönetimi: Toplama, sınıflandırma, depolama, yayma vb. süreçleri yönetmek.
- Bilgi merkezlerinin geliştirilmesi: Bilgi becerileri ve bilgi akışını kolaylaştırmak için odak noktaları bulmak.
- Bilgi ağları: Bir kuruluşun işlevsel ve coğrafi sınırlarının ötesinde iş birliği yapan uzman ağları kurmak.
- İşbirliğine dayalı teknolojilerin tanıtımı: Hızlı bilgi erişimi için internet veya grup yazılımları, aynı zamanda kişiden kişiye iletişime yardımcı olmaları için işbirliğine dayalı yeni teknolojiyi kullanma.

Yukarıdaki listenin gösterdiği gibi bilgi yönetimi, kurumsal tasarım, bilgi ve bilgi süreçleri, teknoloji ve insanlarla ilgili konuları kapsar. Bilgi yönetiminde kritik başarı faktörlerinin analizine dayalı olarak, Tablo 7, bir bilgi yönetimi programı geliştirmek için bir çerçeve göstermektedir.

Tablo 2.7. Bilgi Yönetimini Uygulaması (David Skyrme Associates, 2000)

(Chu & Wang & Yuen, 2011) Honkong'da ortaokullar üzerinde yapılan çalışmada görüşülen kişilerin arasında en çok okul kültürden bahsedildiği görülmüştür. Görüşülen kişiler, öğretmenler arasındaki iletişim, etkileşim ve güvenin, BY uygulaması için okullarda paylaşım kültürüne sahip bir topluluk oluşturmayı teşvik ettiğini ifade etmiştir. Görüşmeciler ayrıca, okulun BY uygulaması için koşul olarak dört BY bileşenini geliştirmesi gerektiğini ifade ettikleri raporlanmıştır. "BY'nin Beklenen Sonuçları" bölümü için, görüşülen kişilerin çoğu BY'nin uygulamalarını iyileştirmek ve işlerinde yetkinliklerini ve verimliliklerini artırmak için başkalarından, deneyim ve bilgi edinmelerine yardımcı olabileceğini belirtmiştir. Dahası, BY'nin örgütsel problem çözme, meslektaşlık ve okulda paylaşılan kaynakları vurgulayan bir paylaşım kültürünün inşasını geliştirdiğini düşünüyorlar. BY'ye karşı olumlu duyarlı oldukları görülmüştür.

Sonuç olarak, çalışmanın çerçevesindeki sekiz temel bileşen, öğretmenin okuldaki BY algılarını anlamamıza yardımcı olacağını gösteriyor. Bu çalışmadan, dört BY bileşeninin: "Bilgi Oluşturma", "Edinme ve Öğrenme", "Yayma ve Aktarma", "Uygulama ve Kullanma", BY bileşenlerinin Süreç Bileşenleri ve diğer dört bileşen

olduğu not edilebilir " Liderlik ve Destek", "Teknoloji ve Altyapı", " İnsan Yetkinliği " ve "Paylaşım Kültürü" BY bileşenlerinin koşul bileşenleridir.

Okulların, öğretmenlere süreç bileşenleri hakkında daha fazla bilgi edinmelerini sağlamak için eğitim vermeleri gerekir, böylece öğretmenler daha iyi "İnsan Yeterliliği" ve "Kültürü Paylaşma" hakkında bilgi sahibi olabilirler. Ayrıca, BY'nin uygulanmasını kolaylaştırmak için diğer koşul bileşenleri, "Liderlik ve Destek" ve "Teknoloji ve Altyapı" da güçlendirilmelidir. Öğretmenlerin BY'ye yönelik olumlu tutumlarını, duygularını veya algılarını teşvik etmek ve bu endişeleri veya diğer olumsuz tutum, duygu veya algıları en aza indirmek ve dolayısıyla BY'nin uygulanmasını kolaylaştırmak için hem süreç bileşenleri hem de Koşul Bileşenlerinin ele alınması gerekir (Chu & Wang & Yuen, 2011).

Okullarda By'nin kolay uygulanabilmesi için okul bilgi eko sistemleri kurulabilir. Okul bilgi eko sistemlerine ilişkin oluşturulan ağları/reformları şöyle sıralayabiliriz:

- Öğrenme konusunda öğrenciye yardımcı olabilmek için daha fazla bilgiye sahip olmasını,
- Değerlendirmenin ve öğrenmenin öneminin farkında olunarak bir arada tutulması,
- Öğrencilerin kendilerini geliştirmek için ihtiyaç duydukları bilgiye ulaşma ve onlara yardımcı olma,
- Daha sağlıklı ve işlevli bir müfredat ve bu müfredatın uygulanabilir olması ve çalıştırılması, öğrenme deneyimlerinin önemseniip siteme katılması,
- Öğrencinin gelişiminin daha yakından takip edilmesi ve izlenebilmesi için uygun yapının oluşturulması,
- Okul gelişim planının yapılması izlenmesi ve desteklenmesi. Okul ve sistem devamlılığını sağlamak için birinci sınıftan itibaren öğrencinin tüm gelişimi ve öğreniminin izlenmesi ve kayıtlanması. (Lewis, 1999).

2.4.5. Modern Eğitim Bilgi Yönetimi

(Holowinska, 2017)'de yeni teknolojiler, eğitimle bağlantılı kurumları tüm öğrenme ve öğretme sürecini analiz etmeye ve değerlendirmeye yönlendireceğini belirtmektedir. Bu süreç, eğitim kurumları için kaçınılmaz olduğundan ve bireyler

içinse öğrenme süreçlerini basitleştirme imkânı verdiğiinden bahseder. Modern eğitim alanında yapılması gereken çok iş olduğunu ve geliştirme olanaklarının çok geniş olduğunu belirtir ve üniversiteler üzerinde yazdığı makalenin bulgularını şöyle özetler:

1. Üniversitelerin yeni teknolojileri uygulayarak daha fazla pazar odaklı yenilenmesi, gündemdeki yeni trendlerin takibi ve uygulanması, öğrenci beklentilerinin gözetilmesi ve bunlara hızlı tepki vermesi gerekmektedir. Ayrıca güncel rekabet ve zorluklara dayanabilmesi için modern eğitimin sistematik olarak değiştirilmesi gerekmektedir.
2. Modern eğitimde bilgi teknolojisinin önemi gittikçe artmaktadır. Üniversitede kullandıkları en popüler yöntemlerden biri, kullanıcıların bireysel ihtiyaçlarına ve becerilerine daha fazla odaklanmış tamamen yeni öğrenme olanakları sunan e-öğrenmedir. Dahası, bu yöntem ilerlemeyi ve uygun program oluşturma olasılığını hızla ölçülebilir.
3. Üniversiteler ve diğer eğitim kurumları, diğer alanlarındaki faaliyetlerin araçlarını uyguladığı gibi bilgi yönetimi alanındaki araçları da uygulamakla yükümlüdür. Ayrıca üniversiteler, belge yönetimi, proje yönetimi veya internet yönetimi gibi yönetimlerden de faydalanmalıdırlar. Üniversiteler bilgi yönetimi kapsamında çalışmalarını iyileştirmeliler ve öğrencilerin güncel bilgilere sürekli erişimini sağlamalılar (Holowinska, 2017).

Eğitim alanında yeni yöntem, araç ve yaklaşımların geliştirilmesi ve kullanılmasıyla ilgili gelecekteki araştırmalar kesinlikle daha fazla odaklanacaktır. Özellikle öğrencilerin bireysel ihtiyaçları bağlamında etkililik ve aynı zamanda en verimli yöntemlerin hibridizasyon konularında üniversitelerin çalışma yapması gerekmektedir (Holowinska, 2017).

Üniversiteler, bilgi yönetimi süreçlerinin, öğretim ve iş organizasyonunun kalitesinde ölçülebilir sonuçlar üretebilecek anahtar unsur olduğunu çoktan fark ettiler. Bu sayede üniversite gibi eğitim kurumları için çok önemli olan, kurumun becerilerini ve bilgilerini geliştirmelerine katkı sağlayacak bilgi yönetiminin çekiciliği her geçen gün artmaktadır (Holowinska, 2017).

2.5.6. Eğitim Yöneticileri için Bilgi Yönetimi

İş dünyasında, bilgi ve bilgi yönetiminin ne kadar önemli olduğu bilinmesine rağmen, eğitim dünyasında bu tam da böyle değildir. Ancak son dönemde eğitim

yöneticileri de etkili öğrenme ortamları oluşturmaya yardımcı olmak için bilgi sistemlerini nasıl kullanabilecekleri konusunu araştırmaya başladılar (Guiney ve Petrides, 2002).

Bilgi yönetimi, okul organizasyonu içinde yer alırsa öğretim kalitesine tatmin edici bir şekilde katkıda bulunabilir. Okul yöneticisi, günlük rutinde, yaptıkları işlerde verdikleri hizmetlerde bilgi yönetimi uygulamalarını sezgisel olarak kullanır. Okul, örgütsel süreçlerin yapılandırılmasıyla ilgili bilgi yönetimi günlük rutin kullanım pratiklerinde ve çoğu yöneticiler tarafından zaten uygulanmaktadır (Periotto & Wessellenns, 2018)

Ancak bilgi yönetiminde, yöneticilerin karşılaştığı en büyük sorunlardan birisi çalışanların çalışmaya bilgi işlemeye özendirilememesidir. Birçok kurumda çalışanlar bu konuda isteksizdir. Yapılması gerekenler olabildiğince gerekli kaynağı bir araya getirerek bu kaynakların kullanılabilmesi için bir ortam yaratmaktır. Farklı düşünce, geçmiş yaşantıya ve davranışa sahip çalışanlar arasında iyi bir uyum iş birliği sağlayarak kuruma en faydalı bilgi ve yenilik türleri konusunda yol gösterir (Barutçugil, 2002). Çalışanların bilgi yönetiminde idareye yardımcı olması ve kurum başarısına daha fazla katılması için yöneticilerin de atması gereken adımlar vardır.

Bir bilgi organizasyonunda yöneticinin ısrarla üzerinde durması gereken konuları şöyle sıralayabiliriz:

- Çalışanlara kendi programını belirleyebilme, kendi çalışma alanlarını seçme ve değiştirebilme olanağı verilmelidir.
- Çalışanların görüşleri alınmalı ve bu görüşlere değer verilmelidir.
- Tüm çıkan yeni fikir ve önerilere değer verilmeli çalışanlar doğru şekilde motive edilmeli, moralleri bozulmamalıdır.
- Yeni fikir ve yenilik üretebilen kişiler genelde sıra dışı kişilerdir. Onların bu sıra dışılıkları hoş görülmelidir (Barutçugil, 2002).

Okullarda, okul yöneticisinin sahip olması gereken temel yetkinlikler vardır. Yöneticilerin bilgi yönetiminin başarısını artırmak için kendilerini bu yeterliklerle donatmaları gerekir. Bunlardan bazıları (Celep ve Çetin, 2003):

- Okul yöneticileri bilgi yönetimini aktif olarak uygulayabilmelilerdir. Bunun içine, okuldaki öğretmenlerin kurumsal bilgi için paylaşılan bir vizyon oluşturmaya nasıl yardımcı olabileceği de dahildir.

- Okul yöneticileri eğitim hedeflerine ulaşmak için bilgi yönetiminin kendilerine nasıl fayda sağlayabileceğinin de farkında olmalıdır.
- Okul yöneticileri, aynı zamanda, mevcut merkezi sistemdeki okulun yeterlikleri ve yenilerini desteklemek için öğrenmeden nasıl yararlanacaklarını bilmelidir.
- Okul yöneticilerinin başarılı bilgi yönetimi için gerekli yetkinliklere sahip olması durumunda, okulların bilgi yönetimini tam kullandıklarını söylemek doğru olacaktır.

(Camsari, 2018)'e göre Okul bilgi yöneticileri bilgi yönetiminde, eğitim liderliğinin gücünü kullanmalıdır.

Eğitim liderliğinin gücü dörde bölünmüştür:

- Birincisi, liderliğin kültürel sembolik gücüdür; okulun amaçlarını, temel değerlerini ve anlamını açıklama yeteneğine dayanmaktadır.
- İkincisi, liderliğin eğitim gücüdür; liderin çocuk gelişimi, müfredatın çerçevesi, öğrenme kuramları, sosyalleşme, vatandaşlık ve karar verme konusundaki eğitim düzeyine dayanmaktadır.
- Üçüncüsü, insan ilişkileriyle ilgili liderliğin gücüdür; güven, bakım, kuvvetlendirme, uzlaşma, hedeflere ulaşma ve insan potansiyelini anlama yeterliklerini kapsar.
- Dördüncüsü, liderliğin teknik gücüdür; organizasyon yapısı, politikalar ve programlar üzerindeki etkisiyle bağlantılıdır.

3.BÖLÜM

3. İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

3.1. Yurt İçinde Yapılan Araştırmalar

Bu bölümde, yöneticilerin bilgi yönetimi yeterlikleri konusunda yurt içinde ve yurt dışında yapılmış araştırmalar yer almaktadır. Çetin (2002), Edirne’de ilköğretim okullarında “Bilgi Yönetimi Açısından ilköğretim Okul Yöneticilerinin Gösterdikleri Davranışlara İlişkin Öğretmen Algıları” konulu nicel bir araştırma gerçekleştirmiştir. Bu araştırma 750 öğretmen ve yöneticiler üzerinde gerçekleştirilmiştir.

Araştırmada Türkiye’deki okullarda bilgi yönetimini yedi alt boyuta ayırmıştır. Bu boyutlar; bilgi merkezleri, liderlik, kültürel yapı, bilgi vizyonu, kapalı bilgi, açık bilgi ve öğrenme kültürüdür. Araştırma bulgularından çıkarılan, okul yöneticilerinin bilgi yönetimi konusunda arzu edilen yeterli bilgiye sahip olmadıklarıdır. Okul yöneticilerinin yeni bilgi yaratmada ve bu bilginin çalıştıkları okul içerisinde kullanılması konusunda katkılarının bulunmadığı ayrıca okulda çalışan öğretmenlerin bilgi yaratma süreçlerine, çabalarına yeterince destek göstermedikleri ve öğretmenleri takdir etmedikleri tespit edilmiştir.

Okul yöneticileri ve öğretmenlerinin yaratıcı düşünceye yeterince zaman ayırmadıkları bulgusuna rastlanmıştır. Bilgi yönetiminin bir okulda bulunması gereken olmazsa olmazlar arasında yer almadığı, okulda okul içi bilgisayar ağı, abone olunan dergi web sitesi gibi kaynakların yeterli olmadığı tespit edilmiştir. Öğretmenlerin farklı yollarla okul dışından topladıkları bilgileri birbirileri ile paylaşmaktan imtina ettikleri, okulda eğitim/öğretimle alakalı bilgilerin haritasının oluşturulmasında, bunun sürekliliğinin sağlanmasından sorumlu olan bir yapının bulunmadığı tespit edilmiştir.

Muratoğlu (2005), Tunceli ilindeki okullarda yapılan “Eğitim Örgütlerinde Bilgi Yönetimi Stratejileri” adlı çalışmada bilgi yönetimi ekibinin, bilgi haritalarının, bilgi veri tabanının oluşturulması, sorumlu bir yöneticinin atanması boyutlarında incelenmiştir. Okullarda görev yapan yönetici ve öğretmenler bilgi yönetiminin etkin bir şekilde okullarda uygulanmadığını tespit edilmiştir. Genç öğretmenlerin bilgi yönetimine ilgisi ve beklentisinin yaşlı öğretmenlere göre daha fazla olduğu; yöneticiler ve öğretmenlerin bilgi yönetimini etkin bir şekilde okullarda kullanmadıklarını; okullarda bilgi ekibi oluşturulmadığı; bilgiye ulaşılması konusunda, bilgi deposu oluşturması konusunda yeterli dikkatin gösterilmediği sonucuna varılmıştır.

Dalkir ve Keller (2005), Alternatif bir öğrenme ortamı hazırlamak için bilgi yönetimini kullanan araştırmada durum araştırması yapılmıştır. Bilgi yönetimi kullanarak yeniden tasarlanan öğrenme ortamında orta sınıf gurubunda zorluk çeken öğrencilere kolaylık sağlayacak bir senelik bir program tasarlanmıştır. Kurulan bu bilgi yönetim sistemine öğrencilerin bir üst sınıfa daha kolay çıkabilmeleri hedeflenmiştir. Araştırmada bilgi yönetimi uygulanan okullarda bilgiliye sahip olmanın, bilgiyi paylaşmanın, teknolojinin bilgiyi kullanmadaki yerinin, bilginin yaratılmasının, iletişim kültürünün öneminin bilindiği gözlenmiştir. Araştırmada örgütsel kültür ve bilgi kültürü, hazırlık, liderlik, teknoloji, personel ve bilgi haritası benzeri boyutlara bakılmıştır.

Bu okulda ne çeşit bilgiye sahip olunması gerekliliğinin bilinmesi, ortaya çıkarılması ve yaygınlaştırılmasının sağlanması ve teknolojinin bu basamaklarda nasıl kullanıldığı ortaya konmuştur. Okul içi iletişimin ve okul kültürünün iyileştiği belirlenmiştir.

Kesen (2006), Ankara'nın Çankaya ilçesindeki ilköğretim okullarında görev yapan okul yöneticilerinin ve öğretmenlerinin katıldığı "İlköğretim Okulu Yöneticilerinin Bilgi Yönetimi Yeterlikleri" adlı çalışmada, "Örtük bilgi paylaşımında okul yöneticileri kendilerini son derece yeterli görürken, öğretmenler bu konuda yöneticilerini yeterli görmekte-dirler," sonucu çıkmıştır. Araştırmaya diğer bir açıdan bakıldığında ilköğretim okullarında iyi bir alt yapıya sahip arşiv, kütüphane, bilgi deposu olmamasından dolayı "açık bilginin sınıflandırılması ve saklanması" konusunda yöneticiler kendilerini çok yetersiz görmekte-dirler. Yönetim, eğitim yönetimi, insan kaynakları yönetimi alanlarında eğitim almış olan okul yöneticileri kendilerini eğitim almamışlara kıyasla daha yeterli görmekte-dirler.

Cerit (2001), Bolu ilinde görev yapan on ilköğretim okulu müdürü ve o okullardan birer öğretmenle ile "Bilgi Toplumunda İlköğretim Okulu Müdürlerinin Rollerini" adlı araştırma çalışmasını yapılmıştır. Yapılan çalışmanın bulguları şöyledir: İlköğretim okul müdürlerinin, öğretmenleri ile açık iletişim kurmada, öğretmenlerin birbirleri ile rahat iletişim kurulmasını sağlamada, iletişimin aşağıdan yukarı yönlü olmasında, okulda karşılaşılan problemleri özgürce tartışıp çözümler üretmede, okulla ilgili bilgi paylaşımında yeterli düzeyde olmadıklarıdır. Aynı araştırmada ilköğretim okulu müdürlerinin bilgi teknolojilerini kullanma konusunda da yeterli olmadıkları tespit edilmiştir.

Erten (2006), “Okul Yöneticilerinin Bilgi Yönetimini Etkili Kullanabilme Becerileri” adlı çalışmasını, Elâzığ ilinde bulunan ilköğretim ve ortaöğretim okullarında çalışan 145 yönetici ve 764 öğretmen üzerinde uygulanmıştır. Erten (2006), kendini gerçekleştirme, bilgi yönetim süreçlerine katılım becerileri, teknoloji kullanımı yeterlikleri, bilgi yönetimde önderlik, öğrenme kültürüne becerileri ve süreçleri değerlendirme becerilerine ilişkin araştırmaları yapılmıştır. Araştırma, bilgi yönetimini öğrenme kültürü, kendini gerçekleştirme, liderlik, teknolojinin kullanımı, kademelere katılım ve kademeleri değerlendirme faktörleri bakımından ele alınmıştır. Araştırmanın neticelerinden bir kısmı şu şekildedir:

- Yöneticilerin, bilgi yönetiminin kendini gerçekleştirme, liderlik, önder olma, yol açma ve teknolojiyi kullanma, öğrenme kültürü, bilgi yönetimi süreçlerine katılım ile bilgi yönetimi süreçlerini değerlendirme faktörlerini hedefleyen yeteneklerine ait öğretmen ve yönetici düşünceleri arasında anlamlı farklılıklar mevcuttur. İdareciler bilgi yönetimine ait tüm boyutları yapabilecek yeteneklere haiz olduklarına inandıklarını belirtirken öğretmenler yöneticilerinin bu yeteneklere yeterince sahip olmadıklarına kanaat ettiklerini belirtmişlerdir.
- Öğretmenlerin, yöneticilerin bilgi yönetimde teknoloji kullanımı yeteneklerine ait fikirleri arasında, “yöneticilik tecrübeleri” değişkenine yönelik anlamlı düzeyde farklılık bulunmamıştır. Ancak yöneticilik tecrübesi bulunmayan öğretmenler, “sık sık” düzeyinde, yöneticilik tecrübesi bulunan öğretmenler ise “ara sıra” düzeyinde görüş bildirmişlerdir.
- Kadın ve erkek yöneticiler, “Okuldaki tüm öğrenciler başarılı olabilir” fikrini benimseme görüşü için, “her zaman” seçeneğini seçmişlerdir.
- Hem devlet okulu yöneticileri hem de özel okul yöneticileri, bilginin paylaşımı konusunda sorumluluk sahibi bir yönetici olma görüşüne “her zaman” seçeneğini işaretlemişlerdir.
- Yöneticilerin bilgi yönetimde teknolojiyi kullanabilme yeteneklerine ait öğretmen düşünceleri arasında, görevli bulunduğu kurum parametrelerine göre anlamlı farklılık belirlenmiştir. Devlet okullarında görev yapan öğretmenler, özel okullarda görev yapan öğretmenlere kıyasla yöneticilerinin bu beceriye daha çok sahip olduklarını belirtmişlerdir.
- Yöneticilerinin bilgi yönetimde teknoloji kullanımı yeteneklerine ait fikirleri arasında cinsiyet boyutuna göre anlamlı farklılık olduğu belirlenmiştir. Erkek

öğretmenler kadın öğretmenlere göre yöneticilerinin bu beceriye yeterli derecede sahip olduklarına ilişkin daha çok olumlu düşünce belirtmişlerdir. Kadın öğretmenler “ara sıra” düzeyinde işaretleme yaparken erkek öğretmenler “sıklıkla” düzeyinde görüş belirtmişlerdir.

Fidan (2007), “Resmi İlköğretim Okulu Yöneticilerinin Bilgi Yönetimi Araçlarını Kullanma Yeterlik Düzeyi” isimli araştırmasını 2005 – 2006 eğitim – öğretim yılında Antalya ilköğretim okullarında görev yapan yönetici ve öğretmenler ile gerçekleştirmiştir. Araştırmada ilköğretimde görevli yöneticiler ve öğretmenlerin görüşleri göz önüne alındığında ilköğretim okul yöneticileri bilgi yönetimi araçlarını yeterince kullandıkları sonucuna varılmıştır.

- Tüm alt boyutlardaki görüş ortalamalarına göre yöneticiler kendilerini öğretmenlerden daha iyi durumda olduklarını belirtmişlerdir.
- Öğretmenler, yöneticilerin ilgi ve yeteneklerine göre görevlendirmelerinin yapmadığını düşünmekteyken, yöneticilere göre bu tam tersidir.
- Bilgi geliştirme konusunda, yöneticiler ve öğretmenler okul yöneticilerini yeterli görmelerine rağmen yöneticiler ve öğretmenlerin görüşleri arasında anlamlı farklılık bulunmaktadır.
- Öğretmenler, bilgi paylaşımı ve değerlendirme boyutunda, yöneticilerinin yeterliğini orta düzeyde olduğunu belirtmişlerdir. Bu durum okullarda bilgi paylaşımı ve değerlendirme konusunun geliştirilmeye gerek duyulduğunun açıkça ispatıdır.
- Branş öğretmenliğinden gelen yöneticilerin, sınıf öğretmenliğinden gelen yöneticilere göre bilgi yönetimi araçlarını kullanma yeterliğinin daha düşük olduğu tespit edilmiştir.

Ağır (2005), “Bilgi Yönetimi Sistemleri ve Eğitimde Bilgi Yönetimi Sistemi Uygulaması” konulu araştırmasını İstanbul ilinde resmi, özel ilköğretim ve ortaöğretimde çalışan 163 yönetici ile yapmıştır. Yapılan araştırmada mevcut durum tespit edilmiş ve resmi okullar ile özel okullar arasında belirgin farkların olduğu tespit edilmiştir.

Araştırmada bulunan doğrular öncelikle özel okulların resmi okullara göre daha geniş bir bilişim altyapısının olduğudur. Hem resmi hem özel okullardaki yönetim kademelerinde, bilgisayarların ve öğrenci işleri programlarının tespit edilmiştir. Çağdaş

bir eğitim için okullarda kullanılan teknolojinin çok önemli olduğu tespitinin yanı sıra okullarda kullanılan teknolojik altyapının bilgi yönetim sistemleriyle doğrudan ilişkili olduğu gözlenmiştir.

Bilgi yönetimi sistemlerinin sosyal boyutu ele alındığında, bilgi yönetimi, örgütsel öğrenme, örgütsel iletişim ve örgüt kültürü alanlarında bariz benzerlikler göze çarpmaktadır. Akkoç'un (2008), "Öğrenen Örgüt Oluşumunda Bilgi Yönetimi Uygulamalarının Rolü" isimli çalışmasındaki en önemli tespiti, bilgi sistemini öğrenen örgütün paylaşılan vizyon, sistem merkezli düşünme, ekip halinde hareket, zihni modeller, kişisel yetkinlik kazanmadan oluşan temel disiplinleri üzerinde önemli derecede etkili olduğudur. Bilgiye hızlı ulaşmanın ve bilgi paylaşımının sağlanmasının örgütsel öğrenmeyi kolaylaştırdığı ve hızlandırdığı tespit edilmiştir.

Akkoç'un (2008), Bilgi sistemlerinin örgütlerde kullanımı, bilgi paylaşmayı önemli miktarda açık hale getirerek yaygınlaştırdığından öğrenen örgütlerin ortaya çıkarmayı planladığı fonksiyonları etkin duruma getirerek, öğrenen örgüt oluşumuna hız kazandırdığı, katılımcıların ifade ettikleri fikirlerinden anlaşıldığını belirtmiştir. Yapılan araştırmalara derinlemesine bakıldığında ilköğretim okulu yöneticilerinin bilgi yönetimi yeterliklerinin ölçülmesinin amaçlandığı, bilgi yönetimini teknolojik altyapı boyutunda ele alarak buna yönelik araştırmaların, incelemelerin yürütüldüğü görülmektedir. Ortaöğretim okul yöneticilerinin okul türü göz önünde bulundurularak bilgi yönetimi yeterliklerini inceleyen pek az sayıda araştırmanın olduğu tespit edilmiştir.

Okullarda örgütsel bilgi sisteminin geliştirilip oturtulabilmesi için bilgi yönetimine verilen öneminin artması beklenmektedir. Sürekli değişim ve gelişim gösteren koşullar okullardan ve öğretmenlerden beklenenler konusunda da değişim göstermeye sebep olmaktadır. Okul müdürleri öğretmen, öğrenci veli gibi birçok paydaşla aynı anda çalışmak zorunda kaldıkları için sosyal katılımı sağlamak için daha çok çalışmak zorundalardır. Okul yöneticilerinin bilgi yönetimi uygulamaları anında okul paydaşlarının yardımını desteğini isterler, ihtiyaç duyarlar ve tüm paydaşları sürece dâhil etme ile ilgili yaşadıkları zorlukları en aza indirmek için bilgi yönetimi yeterliklerinin iyi bir oranda olmasının önemi artmaktadır. Yapılan çalışmalar doğrultusunda okul türlerine göre yöneticilerin bilgi yönetimindeki yeterliklerinin hem kendi hem de öğretmenlerin görüşlerine göre ne düzeyde olduğunun araştırılması bu alana faydası olacak bundan sonraki çalışmalara yardımcı olacaktır.

Çınar (2002), 2001 – 2002 eğitim – öğretim yılında Malatya ili ve ilçelerinde görev yapan “Eğitim Yöneticilerinin Bilgi Yönetimindeki Yeterlikleri” isimli araştırmasını Malatya ilinde görev yapan 30 milli eğitim müdürü, 261 okul müdürü ve 46 ilköğretim müfettişine uygulanmıştır. Milli Eğitim yöneticilerinin kendileri, okul müdürleri ve ilköğretim müfettişlerinin algılarına göre örgütsel bilgiyi yönetme yeterliklerinin düzeyi araştırılmıştır.

Milli eğitim müdürleri, bilginin elde edilmesi, depolanması ve paylaşılması boyutlarında kendilerini üst düzey yeterlikte tanımlamaktadırlar ancak bilgiyi kullanma boyutunda kendilerini orta düzeyde yeterli görmektedirler. Okul müdürleri ve ilköğretim müfettişleri kendilerini, bilginin elde edilmesi, depolanması, kullanılması ve paylaşılması boyutlarında orta düzeyde yeterli olarak değerlendirmişlerdir. Araştırmaya katılan okul müdürleri yukardaki tüm boyutlarda Milli eğitim müdürleri yöneticilerini orta düzeyde yeterli olarak görmektedirler.

Yapılan araştırmanın sonucunda bu konuların iyi bir şekilde anlaşılıp uygulanabilmesi için tüm kademelerin birlikte katılabileceği hizmet öncesi ve hizmet içi eğitimi programlarının gerekliliği ortaya çıkmıştır. Araştırmada elde edilen sonuca göre yöneticilerin yeterliklerini yönettikleri kesimlere gösteremedikleri, anlatamadıkları ya da yönetilenlerin yöneticilerin yeterliklerini görmek ve anlamak istemedikleri sonucuna varılmıştır.

Sayan’ının (2002), “İlköğretimde İnternetin Kullanımına İlişkin Yönetici Ve Öğretmen Görüşleri” araştırmasının örnekleme, İlköğretim Genel Müdürü, İlköğretim Teknolojileri Genel Müdür Yardımcısı, yedi coğrafi bölgeden seçilen iki ilin merkez veya merkez ilçelerindeki genel ağ kullanan özel ve devlet okullarından oluşmuştur. Araştırmanın güvenilirliği denendikten sonra gelişigüzel seçilen iki il örnekleme oluşturmaktadır. (Ankara, Bolu). Araştırmada şu sonuçlara varılmıştır:

- Türkiye’de genel ağ teknolojisinin okullarda kullanılması kaçınılmazdır. Okullarda teknolojinin eğitimde nasıl kullanılacağına ilişkin bir netlik yoktur. Şu zamana değin okullar kendi inisiyatifleri ile bu teknolojiyi kullanmışlardır.
- Türkiye’de okullarda genel ağ kullanılmaya başlanmış fakat uygulamaların henüz çok başında olması sebebiyle deneyim sonuçlarının paylaşılacak yeterlikte olmadığı sonucuna varılmıştır.

- Okullarında genel ağ bağlantısı bulunan yönetici ve öğretmenlerin genel ağı kullanmaya başladıkları bununla beraber düzenli eğitime ihtiyaç duydukları görülmüştür.
- Genel ağ kullanımının eğitim programlarının içerisinde bulunmadığı ve programlarla nasıl bütünleştirilebileceği konusunda öğretmenlerin desteğe ihtiyaç duydukları sonucuna varılmıştır.
- Alt yapının kurulması, donanımın satın alınması ile teknik eğitim eksikliği en çok ifade edilen sorunlar olmuştur.

Ataman (2002), “Küçük ve Orta Ölçekli İşletmelerde Bilgi Yönetimi ve Bir Uygulama” isimli çalışmasında makine alanında üretim yapan ve 60 çalışanı olan bir işletmede örnek olay çalışması yöntemiyle bilgiye erişimde karşılaşılan sorunları belirlemeye ve işletmelerde bilgi yönetimi ile ilgili temel etkinlikleri belirlemeye çalışmıştır. Örnek olay çalışmasının yapıldığı bu işletmede, bilgiye erişim konusunda bireysel, mali ve örgüt yapısından kaynaklı sorunlar bulunduğu, bununla birlikte bilgiye yönelik girişimlerin genellikle operasyonel düzeyde kaldığı ve stratejik bilgi yönetimine ilişkin şartların henüz gerçekleşmediği bulgularına ulaşılmıştır. Bu veriler ışığında bulunan sonuçlar şöyle sıralanabilir:

- Bilgi yönetimi ile farklı işletmelerle iş birliği yapıldığı takdirde, farklı deneyimler elde edilebilir.
- Bilgiyi edinme, paylaşma ve bilgiyi kullanılabilir vaziyete getirme sürecinde, kurum kültürü ve çalışanlarının rolü çok önemlidir.
- Bilgiye ulaşma, değerlendirme çalışmaları, performans değerlendirme ölçütleri olarak ele alınmalıdır.
- İşletme içerisinde bilgiyi toplamak için ayrı bir birim kurulmalıdır.
- İşletmeler bilgi organizasyonu olmayı hedeflemelidir. Bilginin yönetilmesi için bütün çizgileri belirgin bir vizyon geliştirilmelidir.
- Örtülü bilgilerin açık bilgilere dönmesi sağlanarak bilgi kaybını engelleyecek çalışmalarda bulunulmalıdır.

Özaytekin’in (2002), “Küçük ve Orta Boy İşletmelerde Bilgi İhtiyacı ve Bilgi Kaynaklarına Ulaşmada Bilgi Sağlayıcılarının Rolü” adlı çalışması, İMES Sanayi Sitesi Makine-Metal Sektöründe faaliyet gösteren küçük ve orta boy işletmelerde bir anket çalışması şeklinde gerçekleştirmiştir. Yapılan araştırmanın hedefi, küçük ve orta boy

firmaların bilgiye ve bilgiyi edinme süresince seçim yaptıkları eğitim, danışmanlık ile araştırma geliştirmeye, kuruluş ve kişilere yönelik davranış ve düşüncelerini ortaya koymak olarak tanımlanmıştır. Araştırmanın sonucunda, firmaların bilgiyi daha çok kayıtlı bilgiler ve yenilik yaratan veriler olarak tarif ettikleri, bilgiyi daha çok teknik (üretim/ar-ge) ve mali (finansman/muhasebe) faaliyetlerinde kullandıkları, bilgiyi çalışanlar ya da üst kademe/araçlar kanalıyla edindikleri sonucuna varılmıştır.

Baran'ın (2002), Beko Elektronik AŞ'ın 31 yöneticisi ile bir ay süresince yaptığı "İşletmelerde Bilginin Yönetilmesi ile İlgili Olarak Geliştirilen Modeller Ve Bir Araştırma" isimli araştırmasında, yöneticilerde bilgi yönetimi ile alakalı bilincin olup olmadığı ve bilgi yönetiminin işletmede uygulanıp uygulanmadığının belirlenmesi hedeflenmektedir. Bilgi yönetiminde vakit, teknolojik, organizasyonel, yönetsel ve uygulama alanları boyutlarında hazırlanan soru formu ile aşağıdaki konuların belli olması amaçlanmıştır:

- Yöneticilerin bilgi yönetimi ile ilgili genel düşünceleri,
- İşletmede bilgi yönetimi uygulanıyorsa hangi çalışmaların kullanıldığı,
- İşletmede bilginin nasıl oluşturulduğu, saklandığı ve paylaşıldığı, bilginin kullanılması ve depolanmasına yönelik sorunlar,
- Uygulamadan beklenen yararlar ve karşılaşılan zorluklar,
- Bilgi yönetiminin temel öğeleri ve bilgi yönetimi ile alakalı olarak kullanılan teknolojik ve organizasyonel uygulamalar, üst yönetimin kullandığı uygulamalar ve bilgi yönetimini desteklemek amacıyla kullanılan yöntemlerin belirlenmesi.

Bu araştırmadan elde edilen sonuçların bazıları şunlardır:

- Yöneticilerin bilgi yönetimi ile alakalı düşüncelerinin olumlu olduğu ve farkındalık düzeylerinin yüksek olduğu belirlenmiştir.
- Yöneticiler bilgi yönetiminin, elektronik sektörü için elverişli bir metot olduğunu, işletmenin genel performansına ve yarışma kuvvetine çok mühim katkı sağladığını ve ürün hizmetlerinin rekabet edebilirliğine çok önemli yarar sağladığını belirtmişlerdir. Fakat yöneticilerin büyük bir kısmının işletmede bilgi yönetiminin kısmen uygulandığını belirttikleri tespit edilmiştir.
- Bilgi yönetimi pratiklerinden mesul en üst düzey sıklıkta yöneticinin, kim olduğu konusunda tutarsızlık yaşadıkları bulunmuştur.

- Yöneticiler bilgi yönetimi boyutlarının önem sırasını şu şekilde belirtmişlerdir: Liderlik, teknoloji, organizasyon ve iş süreçleri, öğrenme.
- Yöneticiler arasında, “Her işletme kendi gereksinimleri yönünde bir proje geliştirerek, bu projeleri ilerleyen süre boyunca planlı bir örgütsel değişim süreci olarak yönetmeli,” fikrinin benimsendiği belirlenmiştir.

Gürsu (2003), bir işletmede yürütülen bütün çalışmaların, mevcut deneyimlerin, var olan yeteneğin göz önünde bulundurulmasını hedefleyen, “Bilgi Yönetiminde Bilgi Haritaları” adlı araştırmasını, “Doğuş Holding” kuruluşunda çalışma gösteren, “Humanitas Doğuş İnsan Gücü Yönetimi” adlı şirkette gerçekleştirmiştir. Bir kuruluşun bilgi haritasının gerçekleştirilmesine rehberlik edecek bir program hazırlanmıştır. Bu çalışmada:

- İş süreçlerindeki bilgi akışlarını, alt iş süreçlerini ve ilerleyen sürede bilgilerin bölümlendirilmesi, ilerleyen sürede ihtiyaç duyulan bilgilerin açık olarak takdim edilmesi; gereksinilen bilgi ve uygulanması gerekli metotlar bilinmektedir.
- Bilginin meydana getirilme süresi boyunca kaydedilen aşamaları göstermede araştırma yeterli değildir.
- İş süreçleri ve bu süreler boyunca iş akışları, anlamayı kolay kılacak şekilde görsel imgelerle desteklenmiştir.
- Hazırlanan program ile kuruluştaki çalışanların bütün belgelere, şahsi ve kuruma ait bilgilere erişmesi, bu bilgiler üzerinde değişiklik yapabilmelerine olanak tanınmıştır.

İpçioğlu ve Erdoğan (2004), “İşletmelerde Liderlik ve Bilgi Yönetimi Arasındaki İlişkinin İncelenmesine Yönelik Bir Araştırma” adlı incelemesini, liderlik ve bilgi yönetimi arasında Türkiye’de etkinlik gösteren kurumlarda ne yönde bir korelasyonun olduğunu ortaya koymak amacıyla yapılmıştır. Araştırmada, İstanbul Sanayi Odası’nın belirlediği ilk 500 sanayi kuruluşu çalışanlarına anket yöntemi uygulanarak liderlik ve bilgi yönetimi ile liderlik alt bileşikleri; yol haritası ve vizyon, bilgi lideri, üst yönetimin dayanağı ve bilgi yönetimi alt komponentleri; bilginin elde edilmesi, depolanması, paylaşılması ve kullanılmasına yönelik doneler elde etmek suretiyle aralarındaki ilişkiye bakılmıştır.

Araştırmanın neticesinde, Türkiye’deki organizasyonlarda liderlik ve bilgi yönetimi arasında pozitif bir korelasyon olduğu sonucuna varılmıştır. Kılıç (2007),

“Eğitim Yöneticilerinin Bilgi Yönetimindeki Yeterlikleri” adlı çalışmanın sonuçlarına göre Milli Eğitim yöneticileri bilgi yönetimi yeterliğinde, “bilginin elde edilmesi, depolanması ve paylaşılması” boyutlarına göre incelenmiş sonuçta kendilerini üst düzey yeterlikte görmüşlerdir; “bilginin kullanılması” boyutunda ise orta düzey olarak ifade etmişlerdir. Milli Eğitim yöneticilerinin, okul müdürleri ve ilköğretim müfettişlerine göre bilgiyi örgütlerinde daha iyi paylaştıkları, kullandıkları ve depoladıkları tespit edilmiştir. Milli Eğitim yöneticilerinin bilgi yönetimi alanında hizmet içi eğitim almaları gerektiği tespit edilmiştir.

Kılıç (2006) “Bilgi Yönetiminde Liderliğin Rolü Üzerine Bir Araştırma” isimli çalışmada, liderlerin kurum içinde bilginin paylaşılmasını ve kullanılmasını kolay hale getirdikleri, liderlerin bilgi yönetiminin devamlılığına ve uygulanmasına destek verdikleri sürece kurumlarda bilgi yönetiminin başarılı olma potansiyelinin yüksek olduğu belirtilmiştir. Bilgi yönetiminin küçük ve orta boy şirketlerde (KOBİ) uygulanarak elde edilebilecek faydalar ile liderlik rolleri arasındaki korelasyonu değerlendirmeyi hedeflemiştir. Araştırmanın kapsamında; liderlik türleri, liderlik becerileri, bilgi yönetiminde liderlik rolleri ve bilgi yönetiminin faydaları incelenmiştir. Araştırmanın neticelerinden bazıları ise şu şekildedir:

- Liderler, bilgi yönetiminde bilginin kullanılmasını ve yayılmasını sağladıkları sürece, kurum içinde bilgi paylaşımı ve öğrenme kültürü oluşmaktadır.
- Liderler, kurumda bilgi yönetimini özümseyerek uygulamaya koydukları ve bu kültürün devamlılığını sağladıkları takdirde, kurum içi bilginin kullanımı ve paylaşımı artış göstermektedir.
- Bilgi yönetiminin sürdürülmesi ve bilgi yönetimine destek verilmesi ile alakalı liderlerin rolleri ve bilginin kullanımı ve paylaşılması ile alakalı rolleri arasında olumlu yönde bir ilişki bulunmaktadır.
- Bilgi yönetiminin neticesinde, bilgi paylaşımının ve öğrenme kültürünün gerçekleşmesi ile çalışanların performansı arasında olumlu yönde bir ilişki bulunmaktadır.
- Liderlik becerileri ve bilgi yönetimindeki liderlik rolleri arasında pozitif ilişki vardır.

Çalışmada ayrıca okul yöneticilerinin, “bilgiyi yayma” yeterlik alanında kendilerini üst düzey yeterlikte algıladıkları sonucuna varılmıştır.

İlköğretim okulu yöneticileri üzerinde gerçekleştirilen, “Eğitim Yöneticilerinin Yeterlikleri” başlıklı araştırmayı gerçekleştiren Bursalıoğlu (1981:138-143), araştırmasında 18 alanda 90 yeterlik belirlemiştir. İlköğretim okulu müdürlerinin göstermesi gereken ve gösterdiği yeterliklerin; bu müdürlerin kendileri, müfettişleri, Milli Eğitim müdürleri ve öğretmenleri tarafından karşılaştırılması, değerlendirilmesi; böylelikle eğitim ihtiyaçlarını bulmayı hedefleyen bir araştırmadır. Araştırmada yöneticilerin en üst düzeyde performans göstermesi gerekli olan, yüksek düzeyde icra ettikleri salahiyyet ve sorumluluk, okulun maddi bakımı, liderlik tutumları, hüküm verme, ölçümleme, grup içi ilişkilerde grubun gücünden faydalanma, taraf tutmama, önderlik etme ve örnek olma, olumlu bir iklim yaratma gibi liderlik davranışları önemsenmektedir. Az düzeyde göstermesi gerekli ve bu şekilde ortaya konan dolayısıyla eğitim ihtiyacı ortaya çıkmayan yeterlik alanları ise; eğitim öğretim çalışmalarının organize edilmesi, araştırma geliştirme ile öğrenci rehberlik ve danışma hizmetleridir. Bu nedenle bu alanlarda eğitim ihtiyacının olmadığı sonucuna erişilmiştir.

Gürsel M. (2005) de, gerçekleştirdiği doktora çalışmasında “Endüstri Meslek Lisesi Yöneticilerinin Yeterlikleri” konusunu ele almış, çalışmada Endüstri Meslek Lisesi müdürlerinin hizmetten önce ve hizmet içi eğitimlerinin incelenerek, göstermeleri gereken ve hali hazırda gösterdikleri yeterlikler ile bu yeterliklerin meydana getirdiği yeterlik alanlarının çeşitli grupların idrak etme durumlarına göre saptanması ve önceliklerine göre sıraya konmasını hedeflemiştir. Çalışmada, yardımına başvurulacak asıl grupların geleneksel müdür izleniminin dışına çıkamadıkları ve bu gruplarca eğitim sisteminin tamamı içinde Endüstri Meslek Lisesi müdürlerinin, insan ve madde etkenini denge içinde ölçülendirdikleri sonucuna varılmıştır. Bununla beraber eğitim ve okul idaresinde, eğitim ve öğretim çalışmalarının yapılandırılması, planlı hale getirilmesi, koordine edilmesi ve karar vermeye ilişkin yeterlik alanlarının kaynak gruplarca önemli görülmemesinin nedeni, eğitim sisteminin çok fazla merkezîyetçi ve eğitimde uzmanlık hizmetlerinin bu yapıya yansımamış olması sebebiyle gerçekleştiği sonucuna ulaşılmıştır.

Deliveli'nin (2004:1-2), “Üniversite Yöneticilerinin Bilgiyi Yönetme Beceri ve Yeterlikleri” ile ilgili gerçekleştirmiş olduğu araştırmada, üniversite bünyesinde çalışan yöneticilerin bilgi yönetimi faktörlerine yönelik fikirlerinin araştırılmasıyla yöneticilerin bilgi yönetiminden ne anladıkları, bilgi yönetimi girişiminin veya devamlılığının

oluşturulup oluşturulamayacağı ve bu konuda yöneticilerin ne derecede yeterli oldukları incelenmiştir.

Araştırmanın neticesinde, erkek yöneticilerin birçok boyut bakımından konuya daha pozitif baktığı sonucuna varılmıştır. Edinilen verilere bakarak yöneticilerin bilgi yönetiminde daha fazla istekli olmaları ve çabalamaları gerektiği anlaşılmıştır. Ayrıca ülkemizde bu konuda son yıllarda yayımlanan kitapların sayısında da gözle görülür bir çoğalma mevcuttur. Bunlar arasında İsmet Barutçugil'in "Bilgi Yönetimi" (Kariyer Yayınları:2002) adlı kitabı, Cevat Celep ve Buket Çetin'in "Bilgi Yönetimi" (Anı Yayıncılık:2003) adlı kitaplarını sayabiliriz. Bununla beraber çeviri olarak da; Günhan Günay'ın çevirisini yaptığı "Bilginin Üretimi" (Dışbank Kitapları-1:2002), Elif Özkaya'nın çevirdiği "Bilginin Yönetimi" (Dışbank Kitapları-5:2003) kitaplarını sayabiliriz.

Zaim'in (2003), "Bilginin Artan Önemi Ve Bilgi Yönetimi" konulu doktora tezinin örnekleme Siemens Business Services Türkiye şirketinde uzman ve yönetici pozisyonunda çalışanlardan oluşturulmuştur. Araştırma, görüşme usulüyle gerçekleştirilmiştir.

Araştırma sonuçlarından elde edilen bilgilerin bir kısmı:

- Bilgi yönetimine ilişkin çalışmaların neticeleri, kısa zamanda değil fakat orta veya uzun vadede gerçekleşebilir.
- Bilgi yönetimi süreçleri ve alt yapısı iç içe olduğundan bütüncül yaklaşımla ele alınmalı ve eşgüdümlü yönetilmelidir.
- Bilgi yönetimi uygulamalarının başarısı, çalışanların istekli katılım ve sadakat göstermesinin en az bilgi yönetiminin kuvvetli bir altyapıya sahip olması kadar önemli olduğunu gösterdiğinden hatırd tutulmalıdır.

Sakarya (2006:54-106), ilköğretim okulu yöneticilerinin ve öğretmenlerinin düşünceleri doğrultusunda, ilköğretim okul yöneticilerinin örgütsel bilgi yönetimindeki yeterliklerini incelemiştir. Okul yöneticilerinin yeterli olup olmaması; bilgiye ulaşılması, paylaşılması, bilginin kullanılması ve biriktirilmesi kapsamında incelemeler yapılmıştır. Araştırmanın sonuçlarından bazıları şunlardır:

- Okul yöneticileri kendilerini; bilginin temin edilmesi, bilginin paylaşımına açılması ve bilginin biriktirilmesi konularında üst düzeyde yeterli görürken; bilginin kullanılması boyutunda orta düzeyde yeterli olarak görmektedirler.

- Öğretmenler okul yöneticilerini; bilginin temin edilmesi ile bilginin kullanılması boyutlarında orta düzeyde yeterli görürken; bilginin paylaşılması ve bilginin depolanması ile ilgili yeterlik düzeyi olarak üst düzeyde olduğu kanaatindedirler.
- Yeterlik alanının dördü değerlendirildiğinde, yöneticiler kendilerinin yeterlik olarak üst düzeyde görmektedirler. Öğretmenler de okul yöneticilerini, yeterliklerin tümünde üst düzeyde yeterli olduklarını düşünmektedirler.
- İlköğretim okulu yöneticilerinin ve öğretmenlerinin fikirleri arasında; bilginin edinilmesi, bilginin paylaşımı, bilginin kullanımı yeterlik boyutlarında ve bilgi yönetimi yeterliklerinin toplamında farklılık mevcuttur.

Dağlı G. ve Uzunboylu H. (2007), ilköğretim okullarında çalışmakta olan okul yöneticilerinin bilgi yönetimi yeterliklerini tespit etmek amacıyla bir araştırma gerçekleştirmişlerdir. Okul yöneticileri bilgi yönetimi yeterlikleri; bilginin elde edilmesi, bilginin paylaşımı, bilginin kullanımı ve bilginin depolanması faktörlerinde ölçümlenmiştir. Araştırmanın nihayetinde:

- Okul yöneticilerinin bilgiyi elde etmeyi, bakanlıktan gelen müfettişlerden istemedikleri sonucuna varılmıştır.
- Okul yöneticilerinin bilgilerini paylaşmada önceliği müdür yardımcılara ve tamamen yeterli seviyede verdikleri, daha sonra ise öğretmenlerle tamamen yeterli seviyede paylaştıkları sonucuna varılmıştır. Okul yöneticilerinin bilgi paylaşımlarının veli boyutu ise orta seviyededir.
- Okul yöneticilerinin okulla ilgili sorunları çözerken, müdür yardımcılarının fikirlerine başvurdukları tespit edilmiştir.
- Okul yöneticileri bilginin depolanmasında dosyalama sistemlerini ve bilgisayar kullanmaktadırlar.

Özsarıkamış (2009:7-95), öğretmen ve yönetici düşüncelerine bakarak, ilköğretim okulu yöneticilerinin organizasyona ait bilgiyi yönetme yeterliklerini incelemiştir.

Okul yöneticilerinin yeterlik incelenme boyutları; bilginin elde edilmesi, paylaşılması, kullanılması ve depolanmasıdır. Araştırmanın sonuçlarından bazıları şunlardır:

- Bilginin elde edilmesinde ilköğretim okulu yöneticilerini öğretmenler, orta düzeyde yeterli görürken; bilginin paylaşımında, bilginin kullanımında, bilginin depolanmasında ve tüm yeterlik alanlarında üst düzeyde yeterli görmüşlerdir.
- Yeterlik açısından ilköğretim okulu yöneticileri kendilerini; bilginin elde ediminde, bilginin paylaşımında, bilginin kullanımında, bilginin depolanmasında ve tüm yeterlik alanlarının toplamında üst düzeyde görmektedirler.
- Yönetici ve öğretmen fikirleri arasında; bilginin elde edilmesi, paylaşılması, kullanılması ile depolanması boyutlarında okul yöneticilerinin lehine farklılık vardır.

Almıs (2010:4-124), okul yöneticileri ve öğretmen bakış açılarına göre, resmi ilköğretim ve ortaöğretim okullarında çalışan eğitim yöneticilerinin bilgi yönetimi yeterliklerini ortaya koymaya çalışmıştır. Eğitim yöneticisi yeterlikleri; uygun ortam oluşturma, bilgiyi elde etme/üretme, bilgiyi depolama, bilgiyi paylaşma ve kullanma boyutlarını kapsayacak şekilde ele alınmıştır. Araştırmanın sonuçlarından bazıları şunlardır:

- Okul yöneticileri kendilerini; bilgiyi depolama alanında orta düzeyde, bilgi elde etme/üretme, bilgiyi paylaşma ve kullanma alanlarında üst düzeyde, uygun ortam oluşturma alanında en üst düzeyde yeterli görmektedirler.
- Öğretmenler okul yöneticilerini, bilgi elde etme/üretme, bilgi depolama ve paylaşma alanlarında orta düzeyde yeterli görürken, uygun ortam oluşturma ve bilgiyi kullanma boyutlarında üst düzeyde yeterli görmektedirler.
- Uygun ortam oluşturma, bilgiyi elde etme/üretme, bilgiyi depolama, bilgiyi paylaşma ve kullanma boyutlarının tamamında, öğretmen ve yönetici algıları arasında anlamlı farklılıklar mevcuttur.

Kocadağ (2010:58-76), ilköğretim okulu yöneticilerinin bilginin edinimi, bilginin paylaşımı, bilginin kullanımı ve bilginin depolanması boyutlarındaki yeterliklerini bulmayı hedeflemiştir. Araştırmada dört yeterlik alanı incelenmiştir. Bunlar, bilginin elde edilmesi, bilginin paylaşılması, bilginin depolanması ve bilginin kullanılmasıdır. Araştırmanın neticesinde, okul yöneticilerinin bilgi yönetimi yeterlik düzeylerinin sırasıyla en çok; bilginin paylaşılması, bilginin depolanması, bilginin elde edilmesi ve bilginin kullanılması alanlarında olduğu belirlenmiştir. Yüksek düzeyde yeterlik, bilginin paylaşılması, bilginin depolanması ve bilginin elde edilmesi

alanlarındayken, bilginin kullanılması yeterlik alanında ortalama düzeyde yeterlik belirlenmiştir.

Serpek (2003), yaşadığımız bilgi çağında yönetim yaklaşımı ve bilgi yönetim sürecinde yöneticilerin yetkin olabilmeleri için kendini geliştirmeye ihtiyaç duyduklarını belirtmiştir. Bilgi çağında örgütlerin yönetim bölümlerinde dikkatli olması gerektiğini ortaya koyarak yetkili bilgi yöneticilerinin ödül yapılarında, teknoloji ve değişim yönetimine ait becerilerde yapması gerekenleri tespit etmiştir. Bunlar:

- Yetkili bilgi yöneticisinin rolünün idrak edilmesi ve büyük ya da küçük örgütün resmi olarak böyle bir yöneticiye ihtiyacının olup olmamasının belirlenmesi,
- Yetkili bilgi yöneticisinin sorumluluklarının organize edilerek saptanması,
- Bilgi yönetimi sisteminin başarılı olması için sürecin başlatılması,
- Bilgi yönetim stratejisi ve bilgi yönetimi sisteminin başarılı olması için kültürel değişimlerle ve işlemsel değişimlerin yönetilerek uygulamaya konması, bilgi paylaşımına engel teşkil eden şeylerin belirlenerek ortadan kaldırılması.

Çağa uyum sağlayan organizasyonların, bilgi uzmanlarının işbirliği ve bilgiyi paylaşması ile çalışan bireylerin kuruluşları olacağını; bilgi çağı organizasyonlarında, hiçbir bilginin, diğer bilgiden daha yüksek olmadığını; her bilginin üstünlüğünün ortak kurumsal hedeflere katkı durumuna göre belirleneceği konusu üzerinde uzlaşma sağlanması gerektiğini ortaya koymuştur. Bilgi çağındaki örgüt yapılarını oluşturan unsurları ise; mesleki uzmanlaşma, bölümlendirme, emir-komuta ilişkileri, otorite ve koordinasyon olarak saptamıştır.

Dönmez (2002: 27-45) ilköğretim okulu yöneticilerinin yeterliklerini incelemiştir. İlköğretim okulu yöneticilerinin yeterlikleri, denetmen, okul müdürü ve öğretmen görüşlerine dayanarak görev, cinsiyet, öğrenim durumu, eğitim yönetimi alanında lisans ya da yüksek lisans durumlarını, eğitim yönetimi alanında kursa katılım durumlarını değişkenler olarak belirleyerek araştırmıştır. Araştırma sonucunda denetmen ve öğretmenlerin ilköğretim okulu müdürlerini, okul müdürlerinin kendilerini algıladıklarından daha yetersiz algıladıklarını tespit etmiştir.

Balkar (2012), araştırmasını 2011-2012 eğitim-öğretim senesinde Adana iline bağlı Çukurova ilçesinde olan ortaöğretim okullarında görevde bulunan 573 ortaöğretim okulu öğretmeniyle gerçekleştirmiştir. Araştırmanın nicel bilgilerini, araştırmacı tarafından ortaya konan, “Okul Müdürü Bilgi Yönetimi Süreç Yeterlikleri Ölçeği” ve Kouzes ve Posner (2001) ‘a ait “Liderlik Uygulamaları Envanteri” kullanarak elde

etmiştir. Nitel bölümdeki katılımcılar aynı zamanda nicel verilerin toplandığı okullarda çalışmakta olan 27 ortaöğretim okulu müdürüdür.

Araştırmadan elde edilen sonuçlar genel hatlarıyla şunlardır:

- Ortaöğretim okul yöneticileri, bilgi yönetimi süreç yeterliklerini ve liderlik becerilerini “çoğu zaman/sık sık” göstermektedirler.
- Ortaöğretim okulu yöneticilerinin bilgi yönetimi süreç yeterlikleri ile liderlik becerileri arasında orta düzeyde, pozitif ve anlamlı bir ilişki mevcuttur.
- Ortaöğretim okulu yöneticilerinin liderlik becerileri, bilgi yönetimi süreç yeterlikleri hakkında anlamlı bir fikir vermektedir.
- Ortaöğretim okul yöneticileri; ortak bir vizyon ortaya koyma, süreç üzerinde düşünme, çalışanlara yol gösterme ve gelişimleri ile ilgili yüreklendirme liderlik becerilerinin, bilgi yönetimi süreç yeterliklerine katkıda bulunduğunu düşünmektedirler.

3.2. Konuyla İlgili Yurt İçinde Yapılmış Araştırmalarla İlişkin Genel Bir Değerlendirme

Yurt içinde bu alanda yapılan çalışmaları, bizim çalışmamızla karşılaştırdığımız zaman çeşitli benzerlikler ve farklılıklarla karşılaşıldı. Örneğin Çetin (2002) Edirne’de 750 öğretmenle yaptığı araştırmada okul müdürlerinin öğretmenleri bilgi yönetimi konusunda teşvik etmediklerini tespit etmiştir. Tam aksine bizim çalışmamızda okul müdürlerinin teşvik etme, takdir etme konusunda gayet iyi puanlar aldıkları görüldü. Yaptığımız çalışmada okul müdürlerinin bilgi paylaşma ve oluşturma konularında ise yeterli seviyede olmadıkları tespit edildi. Muratoğlu (2005) yılında yaptığı çalışmasında genç öğretmenlerin bilgi yönetimine ilgisi ve beklentisin yaşlı öğretmenlere göre daha fazla olduğunu tespit ederken, bizim çalışmamızda göreve yeni başlayan öğretmenlerde bu bulguya rastlanmamıştır. Görevde bir ila beş yıl arası çalışan öğretmenler müdürlerini bilgi yönetimi konusunda daha yeterli bulmuşlardır.

Bu konuda yapılan birçok çalışmada ortak nokta, okul müdürlerinin bilgi yönetimi süreç yeterlikleri konusunda istenilen seviyede olmamasıdır ve bu konuya ayıracak yeterli zaman bulamamalarıdır. Bir diğer ortak nokta teknolojinin ve bilgi paylaşımının okullarda istenilen seviyede olmamasıdır. Kılıç (2007), “Eğitim Yöneticilerinin Bilgi Yönetimindeki Yeterlikleri” adlı çalışmasında hizmet içi eğitimin gerekliliği ile bulduğu bulgular ve bizim çalışmamızdaki bulgular örtüşmektedir. Bilgi

yönetimi üzerine yapılan birçok çalışma okul müdürlerinin kendi kendilerini bilgi yönetim süreç yeterlikleri konusunda değerlendirmesiyle yapılmıştır. Bu konuda okul müdürlerinin öğretmenler tarafından değerlendirildiği araştırmalara pek rastlanmamaktadır. Okul müdürlerinin kendi kendini değerlendirmelerinin pek de objektif sonuçlar ortaya koymayabileceği kanısındayım. Nitekim Erten'in (2006) yılında 145 yönetici ve 764 öğretmenle gerçekleştirdiği çalışma da bunun bir kanıtıdır. Bu çalışmada okul müdürlerini bilgi yönetimi ve bu bağlamda birçok konuda kendilerini yeterli görürken, öğretmenlerin görüşlerinin müdürleriyle aynı doğrultuda olmadığı gözlenmiştir.

Yurt içinde, okullarda bilgi yönetimi konusunda çok az çalışma varken özel sektörde bu konuda birçok çalışmaya rastlayabiliyoruz. Bu da özel sektörlerin ve iş dünyasının, bilgi yönetiminin önemini ve faydasını çok önceden keşfettiğini ve çalışmalara başladığının açık bir göstergesidir.

3.3. Yurt Dışında Yapılan Araştırmalar

Rowley (2000), İngiltere'de bulunan yükseköğretim kurumlarında bilgi yönetimi kavramlarının nasıl uygulandığını incelemiştir. Yükseköğretim veren okullarda bilgi yönetimine katkıda bulunan kütüphaneler, öğrenme araç ve gereçlerinin elektronik ortamda sunulması, e-posta haberleşme ağları ve öğrencinin genel durumu hakkında veriler sağlayan bilgi yönetim sistemleri gibi birtakım faaliyetlerin, sistemlerin veya projelerin tanımlandığı sonucuna varmıştır. Bunun, yükseköğretimde bilgi ortamı oluşturmak için ihtiyaç duyulanları tartışmakta ve bilgiyi bir değer olarak görmenin fırsatlarını sunmakta olduğunu görmüştür. Bu tetkik, bilgi temeline oturtmuş örgütlerin, bilgi yönetimi sistemleri aracılığıyla kazandığını düşündürse de, etkili bir bilgi yönetiminin kurum kültürü, ödül sistemini, örgüt yapısı ve önemli kararların alınmasında gerekli olduğunu göstermiştir. Ayrıca, bilgi ve güç arasındaki bağlantı yönetiminin de çok önemli olduğu üzerinde durulmaktadır.

Cleveland (1985), Bilgiyi Yönetme (Executive) adlı kitabında, bir örgütte bilgiye yön vermede liderlik görevini yapan kişinin rolüne dikkat çekmektedir. Bilgiyi yönetmede liderlik yapan kişilerin, insan gruplarını ve diğer iletişim ağlarını (network) kullanmasının lüzumu üzerinde durmaktadır. Liderlik yapan kişinin bilgiyi yönetmede yapması gerekenler teknoloji ve sosyal iletişim ağları yolları ile başarıya ulaşmaktadır. (Singh, 2008).

Singh (2008), Hindistan'da bulunan bir yazılım firmasının liderlik türlerinin bilgi yönetimi uygulamaları üzerine etkisini ve korelasyonunu incelemiştir. Araştırma sonuçları, liderliğin yön gösterici ve destek koyucu çeşitlerinin bilgi yönetimi uygulamalarıyla anlamlı ve negatif ilişkili olduğunu göstermektedir.

Ayrıca bir yazılım teşekkülünde, liderlik etmenin bilgiyi yönetmeyle danışma ve temsil etme çeşitlerinin pozitif ve anlamlı bir biçimde ilişkili olduğuna dikkat çekmektedir. Nihayetinde, liderlik davranışından yalnızca temsil etme davranış biçiminin, Hindistan'daki yazılım firmalarının rekabet üstünlüğü açısından bilginin oluşturulması ve yönetilmesini tahmin etmede manidar bulunmuştur.

Gustafon ve Shuyler (2003) teknoloji eksenli eğitim yaklaşımlarını geliştirerek, öğrenme bilimlerine adapte etmeyi amaçlayan Washington Üniversitesi'nin araştırma grubu PETT'in hazırladığı bilgi yönetimi sisteminin ilk örnekleri hemşirelik öğretim programına uygulanmasına yönelik bir durum çalışmasıdır. Öğrencilerden küçük gruplar halinde Alzheimer veya diyabet hastalıklarının eğitim içeriklerini çevrimiçi olarak hazırlamaları istenmiştir. Bununla öğrencilerin bilgilerinin artırılması hedeflenmiştir. Araştırmanın sonucunda öğrencilerin iletişim, işbirliği ve bilgi paylaşımı davranışlarında artış ve eleştirel düşünme yeterliklerinde gelişim gözlenmiştir. Bu araştırma neticesinde, bilgi yönetimi sistemlerinin, hemşirelik programlarına uygulanan eğitim teknolojileri ile daha canlı ve yenilikçi öğretim stratejilerine ulaşacağı saptanmıştır.

Edge (2005), Toronto Bölge Okul Meclisi'nin ilk yıllardaki okuryazarlık projesinin (EYLP), okul içindeki öğrenme ve öğretmeye etki eden açık ve örtük bilgiyi nasıl artırdığını araştırmıştır. Bu incelemede, EYLP bilgi yönetiminin tasarım-yürütme, liderlik ve eğitimsel gelişim gruplamalarındaki stratejilerinin teknik ve sosyal listesi, Takeuchi'nin bilgi yönetimi çerçevesindeki araştırma ve doküman analizlerini desteklediğini tespit etmiştir. Okullara, hâlihazırdaki bilgi yönetimi teori ve uygulamalarına ilişkin eleştiri ve ilgi çeken kısımları belirtilerek ayrıntıları verilmiştir. İlk okuryazarlığın bilgi yönetimi açısından önemine dikkat çekilmiştir.

Kidwell, Linde ve Johnson (2005), yabancı dil öğretimine ağırlık veren lise dengi okullar ve yükseköğretim kurumları gelecek hedeflerini destekleyen bilgi yönetimi pratiklerini uygulama fırsatlarına sahip olduklarından, bu tür okullarda uygulanmasını sağlayacak bir literatür araştırması gerçekleştirmişlerdir. Okullardaki öğretim programlarının ve iklimin, bilgi yönetiminin kültür, teknoloji, açık bilgi, örtülü

bilgi, öğrenen organizasyonun biçimlenme süreci, entelektüel zekânın kullanımı, boyutlarına uyarlanışını ve yararlarını ifade etmiştir.

Zheng (2005), Minneapolis-St. Paul Twin şehrinde 301 organizasyonda 384 insan kaynakları çalışanlarına gerçekleştirdiği çalışma ile örgütsel kültür, yapı, stratejinin bilgi yönetimi etkililiğine tesirini araştırmıştır. İnceleme sonucunda, bilgi yönetimine olumlu etki edenleri örgütsel kültür, yapı ve strateji olarak sıralamıştır. Bu sonuca göre, olumlu yönde en fazla etki eden örgütsel kültür, en az olumlu etkisi olan ise örgüt stratejisidir.

Charles Harley Bixler (2000), tarafından hazırlanan, “Creating a Dynamic Knowledge Management Maturity Continuum for Increased Enterprise Performance and Innovation” adlı çalışmada, bir taraftan bilgi yönetimi kavramına yönelik kuramsal bir yapı ortaya çıkarılırken diğer taraftan bilgi yönetiminin örgüt sorunlarının çözümü, kaynakların ne olduğu, etkili bilgi yönetimi sistemi için örgüt çatısı altında gerekli olan öncelikler tespit etmekte ve böylesi bir sistemin örgüte sağlayacağı yararlar bakımından bilgi yönetiminin değeri belirlenmeye gayret etmiştir. İnceleme neticesinde bilgi yönetiminin yararları olarak; resmi bir bilgi aktarma sistemi, bir çalışandan başka bir çalışmaya giderek çoğalacak üstü örtülü bilgi aktarımını sağlama ve örgütün rekabet üstünlüğünü sürdürmesi için giderek çok daha fazla gelişme gösteren bir büyüme becerisi tespit edilmiştir.

Barbary (1999:5-114), okul müdürlerinin liderlik becerileri ile ilgili olarak öğretmenlerin tutum ve algılarını incelemiştir. Araştırmada okul yöneticilerinin liderlik becerileri; problem analizi, karar, örgütsel kabiliyet, kararlılık, liderlik, duyarlılık, stres toleransı, sözlü iletişim, yazılı iletişim, ilgi alanının genişliği, kişisel motivasyon ve eğitimsel değerler becerileri kapsamında incelenmiştir. Araştırma sonuçları:

- Okul yöneticileri tarafından sahip olunan liderlik becerilerinin genellikle; ilgi alanının genişliği, kişisel motivasyon ve eğitimsel değerler olduğu,
- Okul yöneticileri tarafından en az sahip olunan liderlik becerilerinin ise genellikle; duyarlılık, strese tolerans ve sözlü iletişim olduğunu ortaya koymuştur.

Mason ve Pauleen (2003), yöneticilerin, bilgi yönetimi uygulamalarına yönelik duyularını inceleyen bir araştırma gerçekleştirmişlerdir. Araştırma, eğitim sektörü de dâhil olmak üzere, farklı alanlarda kamuda ve özel sektörde görev yapan yöneticilerle yapılmıştır. Bu araştırma ile bilgi yönetimi uygulamalarının başarısına etki eden önemli

unsurların ve bilgi yönetiminin uygulanmasına ilişkin heves kırıcı etmenlerin neler olduğu incelenmiştir. Araştırmanın başlıca sonuçları şunlardır:

- Araştırmaya katılanların %45'i bilgi yönetimi uygulamasına etki eden engellerin kültürle ilgili olduğunu, % 22'si liderlik boyutuyla ilgili olduğunu ve %16'sı eğitimle ilgili olduğunu ifade etmiştir. Eğitim boyutundaki engellerin %43'ünü farkındalık eksikliği oluşturmuştur.
- Liderlik boyutundaki engellerin % 60'ı liderlik etme, % 40'ı yönetim alanında yığılmıştır. Destek/sponsorluk eksikliği, liderin örnek olmadaki eksiklikleri, üst düzey yönetim bağlılığındaki eksiklikler, yönetim anlayışı ve bağlılığındaki eksiklikler ve yönetimin teşvik etme eksikliği katılımcıların liderlik konusunda belirttikleri engeller arasında yer almaktadır.
- Yeterli olmayan planlama, yönetimle ilgili çatışmalar, yeterli olmayan yönetim becerileri, farklı bölümlerdeki çalışanlarla bilgi paylaşma konusundaki isteksizlik, süreçlere vaktinde hâkim olmama, katılımcıların yönetim konusunda belirttikleri engeller arasında yer almaktadır.
- Başarılı bilgi yönetimine etki eden en önemli etmen sıralamasında paylaşma ilk sırada yer alırken, liderlik ikinci sıraya yerleşmiştir. Önemli etmenler olarak belirlenen tüm faktörlerin içerdiklerine ve birbirlerine olan yakınlıklarına göre değerlendirilmesi neticesinde, bilgi yönetiminin uygulanmasındaki en önemli etkenlerin %33'ünün kültür, insan ve güven; %33'ünün liderlik ve motivasyon ve %13'ünün paylaşma ve iletişim olduğu belirlenmiştir.

Daniel ve arkadaşları (2005:7-69), okul yöneticilerinin, 21. yüzyıl liderlik sorumlulukları ile ilgili bilgi ve becerilerine ilişkin tutumlarını incelemişlerdir. Liderlerin bilgi ve becerileri kapsamında ele alınan bu 21 liderlik sorumluluğu; "işbirliğine açık kültür yapısı oluşturma, okulda düzen iklimi oluşturma, öğretim süresince disiplin sağlama, öğretim kaynakları sağlama, öğretim programları, öğretim ve değerlendirme ile ilgili süreçlere katılma, amaç belirleme, konu içerikleri, öğretim ve değerlendirme konularında yetkinlik, öğretmen ve öğrencilerle iletişim içinde olma (görünürlük), başarıyı takdir etmede koşullu ödüllendirme, iletişim kurma ve sürdürme, okulun savunucusu ve sözcüsü olma, öğretmenleri karar alma süreçlerine katma, başarı ve başarısızlıkları teyit etmek, ilişki geliştirme/kurma, değişmeye açık olma, yeniliklere isteklendirme ve uyandırma, eğitimle ilgili ülküler/inançlar oluşturma

ve yayma, gözlem yapma/değerlendirme, durumlara göre liderlikte esneklik, okulu etkileyen durumlarda farkındalık ve entelektüel uyarıda bulunma” şeklindedir.

İncelemenin neticesine göre:

- Okul yöneticileri, liderlik sorumlulukları ile ilgili bilgi ve becerilerini çok az yeterli bulmaktadırlar.
- Okul yöneticilerinin kendilerini en yeterli olarak değerlendirdikleri sorumluluklar sırasıyla; okulun savunucusu ve sözcüsü olma, okulda düzen sağlama ve iletişim kurabilme ile ilgili olanlardır.
- Okul yöneticilerinin kendilerini en yetersiz olarak değerlendirdikleri sorumluluklar sırasıyla; değişime açık olma, öğretim programları, öğretim ve değerlendirme ile ilgili boyutlara katılım, gözlem yapma/değerlendirme ve durumlara göre liderlikte esnekliktir.

Babu ve arkadaşları (2008), liderlik becerisi ve bilgi yönetimi arasındaki ilişkiyi incelemek için üç farklı kamu sektöründe inceleme gerçekleştirmişlerdir. İncelemelerinde; liderlik becerisi ve bilgi yönetimi için süreç modellerinin geliştirilmesini, liderlik becerisi ve bilgi yönetimi çabalarının ölçülmesi için araç geliştirmeyi ve liderlik becerisi ile bilgi yönetimi arasındaki ilişkiyi incelemeyi hedeflemişlerdir. Araştırmada liderlik becerisi; ana beceriler, duygusal zekâ ve stratejik planlama ve yürütmenin bulunduğu süreç modeli ele alınmıştır.

Bilgi yönetimi ise bilginin ortaya çıkarılmasından ve paylaşılmasından oluşan süreç modeli olarak ele alınmıştır. İncelemenin neticesinde, liderlik becerisi ve bilgi yönetimi arasında pozitif bir ilişki bulunduğu ortaya konmuştur. İnceleme sonuçlarına göre; duygusal zekâ liderlik becerilerinde önemli bir noktadadır ve bilgi paylaşımı, bilgi yönetimine en üst düzeyde yarar sağlamaktadır.

Barlow (2008:5-178), iki ilköğretim okulunda yaptığı çalışmada, örgütsel öğrenme ve bilgi yönetimini, profesyonel öğrenme topluluklarının desteklenmesi ve uygulanması ile ilişkili araştırma yapmıştır. İncelemede örgütsel öğrenme ve bilgi yönetiminin, profesyonel öğrenme topluluklarının ortaya çıkmasını ve çalışmasını desteklemede ve geliştirmede nasıl yer aldığı sorusuna cevap aranmıştır. İncelemede örgütsel öğrenme, bilgi yönetimi ve profesyonel öğrenme topluluklarının ülkesel özellikleri; hazırlanma, bilginin edinilmesi, içselleştirilmesi ve uygulanmaya konulması temel aşamalarına bağlı olarak belirlenmiştir. Bu özelliklerde hazırlanma boyutunda yönetici davranışı ve içselleştirme boyutunda ise destekleyici liderlik yer almaktadır.

Araştırmanın gerçekleştirildiği iki okulda bilgi yönetimi ve destekleyici liderlik ile ilişkili olarak elde edilen sonuçlar şu şekildedir:

- Okullardan ilkinde; destekleyici liderlik tutumundaki okul yöneticisinin, öğretmenlerin öğrencilerinin gereksinimlerini karşılayabileceklerine olan inancının ve öğretmenlere güvenerek belirli bir düzeyde özerklik sağlamanın, öğretmenlerin bilgi paylaşımı konusunda daha aktif olmasını sağladığı görülmüştür. Öğrenme toplulukları için sağlanan desteğin yetersiz olduğu ve bu yetersizlikten dolayı ise, organizasyonun yapısı içinde etkin bilgi akışının oluşmadığı görülmüştür.
- İncelemede yer alan ikinci okulda ise; öğretmenlerin çoğunun yönetimce fazla kontrol altına alındığı ve okul yöneticisinin fazla kontrol eğilimli olmasının, öğretmenlerin öğretim deneyimini sınırlandırdığı tespit edilmiştir.

Mac Donnell (2009:4-151), ilköğretim okulu yöneticilerinin, okullarında öğrenmeyi iyileştirme ile ilgili bilgiyi nasıl yönettikleri sorusuna cevap aramıştır. İnceleme verilerinin çözümlenmesinde; bilginin ne olduğu ve ulaşılması, bilginin düzenlenmesi ve iletilmesi ile bilginin kullanılması uygulamaları dikkate alınmıştır. İncelemenin neticesinde;

- Okul yöneticilerinin, okullarında öğrenci öğrenmesi ile ilgili bilgi ve haberleşmeyi kullanmak için kalıcı, tutarlı ve sistemli bir bilgi yönetimi stratejisini kullanmadıkları sonucuna ulaşmıştır.
- Okul yöneticilerinin bilginin belirlenmesi, ele geçirilmesi ve kullanımı konularında gerçekleştirdikleri, benimseyip kullandıkları ile gerçek teorilerin eşleşmediği belirlenmiştir.
- Bilgi eksikliği bulunan öğretmen özerkliğinin, etkin olmayan bir şekilde uygulanan performans değerlendirme sistemi ile birleşmesi, okul yöneticilerinin öğrenci öğrenmesinin iyileştirilmesinde, müdahaleci olmayan bir yaklaşım benimsemelerine sebep olmaktadır.
- Velilerin ve öğrencilerin, öğrenci öğrenmesinin iyileştirilmesi ile ilgili olan karşılıklı anlaşma, eleştiri ve karar verme süreçleri ile aralarına engel konmaktadır.
- Kişiler ve gruplar, öğrenme sürecinin bir parçası olmaları konusunda isteklendirilmemekte, tersine öğrenmenin iyileştirilmesi için yapılan değerlendirmenin dışında tutulmaktadır.

Peredia (2009:11-185) öğretmen ve okul yöneticileri ile yaptığı çalışmada, okul yöneticilerinin liderlik uygulamalarını incelemiştir. Araştırma okul yöneticilerinin; değişim, okul vizyonu ve başarıya öncülük eden okul özellikleri boyutlarındaki liderlik uygulamalarını kapsamıştır. Bu kapsamda, okul yöneticilerinin liderlik uygulamalarında kullandıkları liderlik becerilerini ve stratejilerini araştırarak ve okul yöneticilerinin, en önemli buldukları liderlik becerilerini incelemiştir. Araştırmanın temel neticeleri şunlardır:

1. Okul yöneticileri, öğretmenlerle işbirliği halinde etkin bir vizyon geliştirmekte ve uygulamaktadırlar. Bunun için kullandıkları beceriler ve yöntemler:

- Öğretmenlerin özgüvenli olmaları ve çalıştıkları sürece her şeyi başarabileceklerine inanmaları,
- Okulların, öğretmenler ve öğrenme ile ilgili ülküler ve inançlarla uyum içinde davranışlar göstermesi,
- Öğretmenlerin tümünün hedeflerle ilgili bilgilendirilmesi,
- Okullarda, öğretim ve öğrenmeye dair iyi tanımlanmış inançları aktarma,
- Öğretmenlerle aynı hedef anlayışına sahip olma,
- Öğretmenlere ulaşabileceklerinin ötesine geçebilmeleri için esinlendirmeyi denemidir.

2. Okul yöneticileri, öğretimsel liderlik aracılığıyla başarıya öncülük edecek okul niteliklerini etkin bir biçimde belirlemektedirler. Bunun için kullandıkları beceriler ve yöntemler:

- Etkin öğretimsel uygulamalarla ilgili bilgi sahibi olduğunu gösterme,
- Etkin öğretim hakkındaki güncel araştırmalar ve teorilerden haberli olma.

3. Okul yöneticileri, ihtiyaç değerlendirmesi ile tespitlerde bulunarak değişime yaklaşmaktadırlar. Bunun için kullandıkları beceriler ve yöntemler:

- İşleri yapmanın yeni ve en iyi yollarını düzenli olarak göz önünde tutmadır.

4. Okul yöneticilerinin, okul başarısını sağlama yönünden, en önemli buldukları liderlik becerileri arasında; öğretimsel liderlik sağlama, ilişki kurma, takım odaklı olma, motive edici olma ve açık fikirli olma yer almaktadır.

Leung (2010), ilköğretim ve ortaöğretim okullarında bilgi yönetiminin uygulamadaki başarısını belirlemek ve bilgi yönetimi sürecinde karşılaşılan sorunları belirlemek amacıyla bir inceleme gerçekleştirmiştir. İncelemede okullarda bilgi yönetimi uygulamasının varlığı, bilgi yönetiminin kritik başarı etmenlerinin neler olduğu, okullarda bilgi yönetimindeki engellerin neler olduğu ve bu engellerin

giderilmesi için neler yapılması gerektiği araştırılmıştır. Araştırmanın başlıca sonuçları şunlardır:

- Okullardaki bilgi yönetimi uygulamaları genellikle, muntazam toplantılar ve diğer öğretmenlerle yapılan istişareler şeklindeki sosyal süreçlerdir.
- Bilgi paylaşımına istekli olmama, bilgi yönetimini zorunlu olmayan bir gelişme olarak düşünme ve teknolojiye fazla bağımlılık okullarda bilgi yönetiminin önündeki engeller arasındadır.
- Okullarda bilgi yönetimine ciddi etki edebilecek başarı faktörleri önem sırasına göre; liderlik etme, strateji ve hedef, öğrenen organizasyon, teknik destek, okul kurum kültürü ve itimat şeklindedir.
- Okullarda bilgi yönetiminde karşılaşılan sorunların çözülmesine dair belirlenen öneriler içinde en önemlisi, en iyi uygulamaların ve deneyimlerin paylaşılması için destekleyici liderlik geliştirmedir.
- Okullarda bilgi yönetiminin oluşturulmasında en kritik faktör olarak ortaya çıkan liderlik, okulda bilgi paylaşım sürecini başlatabilmektedir. Liderlik, organizasyon, öğrenme ve teknolojinin bilgi yönetiminin yapılabilmesi için kapsayıcı olması gerekmektedir.
- Bilginin değerlendirilmesi, yenilenmesi, ayıklanması, bölümlendirilmesi ve biriktirilmesi için bilgi deposunun ve bir sistemin oluşturulması, kütüphanelerin bilgi merkezleri olması için genişletilmesi, bilgi yönetimine ait eğitim yol ve yöntemleri ile isteklendirme sisteminin kurulması ve bilgiden sorumlu üst yönetici pozisyonunun oluşturulması okullarda bilgi yönetiminde karşılaşılan sorunların çözümüne yönelik belirlenen önerilerdendir.

Martin ve Marion (2005), yapmış oldukları bir incelemede bazı yükseköğretim kurumlarındaki yöneticilerle görüşerek bilgi yönetiminin ontolojisini ortaya koymuş ve bilgi eksikliklerini giderme yöntemlerini incelenmiştir. Liderlik davranışlarının, yöntemlerinin ve programların bilgi oluşturma faaliyetleri için neler yaptığı sorusuna cevap aramıştır. İncelemede liderliğin altı boyutta önemli olduğu ortaya konmuştur. Bunlar: Kriz yönetimi, ağ yönetimi, çevre yönetimi, politika yönetimi, bilgi boşluğu yönetimi ve geleceğin liderini hazırlamada modeli oluşturmaktır. Bilgi üretimi ortamının kontrolünde liderlerin büyük rolü olduğu ve liderlik rolünün bilgi boşluklarına çare olmada büyük etkisi olduğu görülmüştür.

Geng ve diğeri (2005), Amerikan ve Çin üniversitelerini bilgi yönetimi açısından karşılaştırmışlardır. Çin üniversiteleri bilgi yönetiminin örgütlerine yenilik getirirken aynı zamanda müşteri hizmetlerinde ve örgütsel etkililikte gelişme sağlayacağını öngörmektedirler. Amerikan üniversiteleri de bilgi yönetiminin en iyi uygulama çalışmalarına ortam hazırlanmasını hem örgütsel etkililiği geliştirilmeyi hem de bilgilerin birbiriyle ilişkisini geliştirmeyi ummaktadırlar.

Goodale'nin (2001), gerçekleştirdiği araştırmasında bilgi yönetim sistemlerinde, teknolojik altyapının ne kadar geliştirilmiş olursa olsun bunu kullanmayı tercih edecek olanın insanoğlu olduğunu ve bu bakış açısından insanoğlunu yönlendiren kültürel yapının çok önemli olduğunun üzerinde durmuştur. Araştırmasında bir örgüt içinde bilgi paylaşımına yardım eden ve bilgi paylaşımına engel olan kültürel öğeleri ortaya çıkartmak için çalışmalar yapılmıştır. Tüm bu araştırmalar esnasında büyük bir örgütün çalışanlarıyla onların bilgi paylaşımı konusundaki tecrübelerini ortaya çıkarmak için uğraşmışlardır. Önceden yapılandırılmış görüşmeler düzenleyerek veri toplanmıştır. Görüşmeler dışında e-posta, kurum politikaları gibi belgelerden ve yapılan toplantılardaki gözlemlerden de veriler toplanmıştır. Tüm bu araştırmalar sonunda bilgi dolaşımında etkin beş önemli faktör bulunmuştur. Bu faktörler; hizmet içi öğrenme, açık iletişim, yaparak öğrenme, öğrenme etkinliklerinde belirli roller ve bir başkasından öğrenmedir.

3.4. Konuyla İlgili Yapılmış Araştırmalara İlişkin Genel Bir Değerlendirme

Bilgi yönetimi yeterlikleri konusunda daha önce yapılan araştırmalar ve yazılan tezlere bakıldığında araştırmaların daha çok yöneticiler ve yönetim üzerine yapıldığı görülmüştür. Yurt dışında da bu konuda çalışmaların çoğunluğunun özel sektörlüde yapıldığı göze çarpmaktadır. Bilginin güçle ve parayla aynı anlama geldiği günümüzde kâr amacı güden şirketler, eğitim kurumları bilgi yönetimi konusuna ciddi harcamalar yaparak bilgi yönetimlerini nasıl daha iyi hale getirebileceklerini araştırmışlardır. Başarıyı artırmak ve çağı yakalamak isteyen gerek resmi gerek özel tüm kurum ve kuruluşların bu konuda çalışması gerekliliğinin düşünülmesi yanlış olmayacaktır. Daha önce bu konuda okulda yapılan çalışmalara bakıldığında birçoğunun çok eski, çok dar kapsamlı ve az kişiyle gerçekleştirilmiş olduğu görülmektedir. Çalışmalarda yöneticilerin sadece belirli alanlardaki uygulamalarına bakılmıştır. Yöneticilerin bilgi yönetimi yeterliklerini okullarda uygulamalarına veya bilgi yönetimi yeterliklerini

sergilemede nasıl rol aldıklarına ve ne gibi yararlar sağladıklarına bakıldığında bu konuya ilişkin çok fazla araştırmaya ulaşılamamaktadır.

Bu konuda işletmelerle birçok araştırma yapılmasına rağmen, eğitim kurumlarında bu konuda çok fazla araştırmanın olmadığı görülmüştür. Yapılan araştırmaların ortak noktası işletmeleri hedeflerine ulaştırma doğrultusunda yapılmıştır. Bununla beraber son senelerde bilgi yönetimi ile ilgili araştırmaların sayısını hızla artmaktadır.

Daha önce yapılan çalışmalara bakıldığında kimi araştırmalar bilgi yönetimin okullardaki alt yapısını, kimisi veri tabanı sistemlerini, kimisi ise sadece okullardaki yöneticilerin bilgi kullanım yeterliklerini ele almıştır. Bunların birçoğu da bu konuları yöneticilerin gözüyle ele almıştır. Ayrıca gerek yurt dışı gerek yurt içi araştırmalara baktığımızda bilgi yönetimini tüm boyutlarıyla ele alan çok çalışmaya rastlanmamaktadır. Çalışmada yararlandığımız OMBYSY ölçeği okullarda yöneticilerin bilgi yönetim yeterliklerini birçok boyutuyla aynı anda ele almaktadır.

4.BÖLÜM

4. YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın; modeli, evreni ve örnekleme, verilerin toplanması, çözümlenmesi ve yorumlanması, veri toplama aracı ve verilerin analizinde kullanılacak istatistiksel yöntemlerle ilgili bilgilere yer verilmiştir.

4.1. Araştırma Modeli

Okul müdürlerinin bilgi yönetim süreç yeterliklerini saptamak ve elde edilen sonuçlar doğrultusunda bir durum tespiti yaparak okul yöneticilerine bilgiyi etkili kullanmanın önemine dair bilgi sunmayı amaçlayan bu araştırmanın modeli, “betimsel tarama” modelidir. Araştırmada, Aydın ili Efeler ilçelerine bağlı okullarda görev yapan müdürlerin bilgi yönetimi süreç becerilerini yine Aydın ili Efeler ilçelerine bağlı okullarda görev yapan öğretmenlerin görüşlerine göre betimlenmeye çalışılmıştır.

4.2. Evren Örneklem

Araştırmanın çalışma evrenini 2020-2021 ve 2022-2023 eğitim öğretim yıllarında Aydın il merkezi Efeler ilçesindeki okullarda görev yapmakta olan 3796 öğretmen oluşturmaktadır. Çalışma evreninin tamamına ulaşmak zaman ve maddiyat açısından oldukça zahmetli olduğundan, oranlı tabakalı örnekleme yöntemiyle seçilen örneklem üzerinden veriler toplandı. Araştırma evreni içerisinde amaca uygun herhangi bir yöntemle belirlenen ve evreni temsil edebilen birimler kümesine örneklem denir, ayrıca evren içerisinde evreni temsil eden birimleri örnek almaya örnekleme denir (Ural, 2011: 23).

Örneklem büyüklüğü %99 güven düzeyi esas alınarak yapılmıştır. 294 öğretmen örneklem olarak alındı. Ölçeklerin özensiz doldurulma ihtimali ve çıkabilecek aksaklıklar göz önünde bulundurularak 301 öğretmenden veri toplandı. Gerekli veri açıklamalarının ardından 14 mükerrer oylama tespit edilmiş bunların birer tanesi rastlantısal olarak elenerek 294 geçerli sayıya ulaşıldı.

Araştırmamızda tabakalı örnekleme yöntemi kullanıldı. Tabakalı örnekleme yönteminde farklı özellikleri sahip evren, kendi içerisinde homojen tabakalara yani başka bir deyişle alt gruplara ve alt evrenlere ayrılır. Evreni oluşturan tabakaların her birinin evren içerisindeki oranları belirlenir. Tüm bunlar yapıldıktan sonra örneklem büyüklüğü ‘n’ ile hesaplanır. Her alt tabakanın evrende temsil oranları göze alınarak,

örneklem grupları basit ya da sistematik tesadüfi örnekleme yöntemine göre tespit edilir (Ural, 2011: 40).

Araştırmamızın evreni Aydın ilinin Efeler ilçesinde görev yapan öğretmenlerden oluştuğu ve bu evren çeşitli özellikler (yaş, cinsiyet, sosyoekonomik durum, eğitim vb.) yönünden homojen dağılmadığı için tabakalı örnekleme yöntemi tercih edildi. Evrenimizin içindeki tabakalar kendi içinde çeşitli özellikler yönünden homojendir ve diğer tabakalardan farklı özelliklerdedir. Efeler ilçesindeki öğretmenler farklı okullardan, farklı cinsiyet ve branşlardan, farklı yaş ve eğitim durumlarına göre tabakalandırıldı ve her tabakadan basit rastgele yöntemle farklı oranlarda örnek seçildi.

Araştırmanın yürütüldüğü Efeler ilçesindeki 2020-2021 yıllarındaki okullar, bu okullarda görev yapmakta olan öğretmen ile yönetici sayı ve oranları Tablo 4.1."de verilmiştir.

Tablo 4.1. Araştırma Kapsamında Bulunan Efeler ilçesindeki Okullarda Görev Yapmakta Olan Öğretmen Sayısı ve Oranları

Okulun Türü	f	%
Liseler	493	14,37
Fen Lisesi	30	0,87
Sosyal Bilimler Lisesi	26	0,76
Çok Programlı Liseler	39	1,14
İmam Hatip Liseleri	152	4,43
Güzel Sanatlar Lisesi	45	1,31
Bilim Sanat Merkezi	30	0,87
İlkokullar	956	27,87
Ortaokullar	1051	30,64
Meslek Liseleri	543	15,83
Diğer	65	1,90
Toplam	3430	100

Tabloda görüldüğü gibi araştırmanın çalışma evrenini 2021-2022 öğretim yılında Aydın ili Efeler ilçesindeki 106 okul 3430 öğretmen ve yönetici oluşturmaktadır.

Örnek büyüklüğünü hesaplanırken evrendeki öğretmen sayıları bilindiği için aşağıdaki formül kullanıldı ve çıkan sonuçlar şu şekildedir:

$$n = \frac{N(t)^2(p.q)}{S^2(N-1) + S^2(p.q)}$$

$$n = \frac{3430(1.96)^2(0.50 \times 0.50)}{(0.05)^2(4203-1) + (1.96)^2(0.50 \times 0.50)} = \frac{3294}{11,46} = 287$$

n: Evrendeki kişi sayısı temsil etmektedir. Araştırmamızı yaptığımız Aydın ili Efeler ilçesinde çalıştığımız toplam öğretmen sayısı 3430'dur ve diğer değerlerimiz: p: 0.50, q: 0.50, s: 0.05, t: 1.96 'dır (Üstün, 2021). Çıkan sonuçtan da anlaşıldığı üzere araştırmada evrenimizi oluşturan 3430 öğretmenden uygun örneklem sayısı 287'dir. Araştırmamızda 294 öğretmen örneklem alınarak uygun örneklem sayısına ulaşılmıştır.

Tablo 4.1. Okul Türlerine Göre Örneklem Alınan Öğretmen Sayıları

Okulun Türü	Evrendeki Sayısı	Örneklem Sayısı
Liseler	493	83
Fen Lisesi	30	1
Sosyal Bilimler Lisesi	26	4
Çok Programlı Liseler	39	2
İmam Hatip Liseleri	152	10
Güzel Sanatlar Lisesi	45	2
Bilim Sanat Merkezi	30	1
İlkokullar	956	39
Ortaokullar	1051	75
Meslek Liseleri	543	63
Diğer	65	14
Toplam	3430	294

4.3. Verilerin Toplanması

Okullarda uygulanacak ölçekler için Aydın Valiliği'nden ve Aydın İl Milli Eğitim Müdürlüğü'nden gerekli izin ve resmi yazılar alındı (Bkz. Ek 1), Ölçekler Aydın ili Efeler ilçesindeki 106 okulda gönüllü öğretmen ve yöneticilere online olarak

uygulandı. Pandemiden dolayı yüz yüze anket doldurmak riskli olacağı düşünüldüğü için “Google form” kullanılarak öğretmen ve yöneticilere ulaşıldı. Gerekli açıklayıcı bilgiler ve izinler ankete gönüllü katılan öğretmen ve yöneticilere yollanmıştır. 301 kişiye ulaşılarak ölçeğin doldurulması sağlanmıştır.

Ölçek formlarının doldurulmasının ardından geçersiz formlar ayıklanmıştır. Tekrar etmiş bazı anketler (1-2, 78-82, 171-187, 147-149, 143-145, 44-58, 262-291) fark edilmiş bunlardan birer tanesi rastlantısal elenmiştir. Elenen anketlerin ardından 294 tam ve eksiksiz doldurulan anketle analizler yapıldı.

4.4. Veri Toplama Araçları

Okul müdürlerinin bilgi yönetimi süreç yeterliklerine ilişkin veriler, gerekli izinlerin alınmasının ardından Betül BARKAR (2012) tarafından geliştirilen, “Okul Müdürü Bilgi Yönetimi Süreç Yeterlikleri Ölçeği” (OMBYSYÖ) kullanılarak toplanmıştır. Araştırmada verilerin toplanması amacıyla iki bölümden oluşan bir ölçek kullanılmıştır. Ölçeğin giriş bölümünde araştırmanın amacı, veri toplama aracının tanıtılması ve araştırmacının iletişim bilgileri yer almaktadır. İkinci bölümde ise Betül BARKAR (2012) tarafından geliştirilen, “Okul Müdürü Bilgi Yönetimi Süreç Yeterlikleri Ölçeği” (OMBYSYÖ) yer almaktadır. Ankete katılanlar birinci bölümdeki “Kişisel bilgiler” kısmını doldurmadan ikinci bölüme geçememektedirler. Ölçeğin giriş bölümünde soruların nasıl yanıtlanması gerektiği açıklanmıştır. “Okul Müdürü Bilgi Yönetimi Süreç Yeterlikleri Ölçeği” (OMBYSYÖ) 56 maddeden oluşmaktadır. 56 madde 5 boyutta ayrılmıştır. 1.-10. sorular arası “Bilginin Oluşturulması” boyutu, 11. – 17. sorular arası “Bilginin Elde Edilmesi” boyutu, 18. – 29. sorular arası “Bilginin Depolanması ve Korunması” boyutu, 30. – 42. sorular arası “Bilginin Paylaşılması” boyutu, 45. - 56. sorular arası “Bilginin Kullanılması ve Değerlendirilmesi” boyutudur. OMBYSY’nin geçerlik ve güvenirlik çalışmaları: Betül BALKAR (2002) tarafından Adana ve Gaziantep illerinde 2002- 2003 eğitim öğretim yıllarında görev yapan 453 ortaöğretim öğretmenin katılımı ile pilot uygulama gerçekleştirilerek yapılmıştır. Bu uygulama deneme formu geliştirildikten sonra yapılmıştır. Pilot uygulama yapıldıktan sonra OMBYSY’nin yapı geçerliği incelenmiştir. Açıklayıcı faktör analizi (AFA) ve doğrulayıcı faktör analizi (DFA) sonra OMBYSY’nin yapı geçerliğini ortaya koymak üzere uygulanmıştır. Cronbach alfa, Spearman Brown ve Guttman Split Half güvenirlik katsayılarına bakılmıştır. OMBYSY ölçeğinin tüm maddeleri için, iki yarı korelasyonu

Spearman Brown formülü ile hesaplandığında sonuç ,93'dür, Guttman Split Half formülü ile hesaplandığında ise sonuç ,92 olarak tespit edilmiştir. Ölçeğin tamamı için Cronbach's Alpha güvenirlik katsayısı ise sonuç ,98 olarak bulunmuştur.

OMBYSY Ölçeği üzerinde yaptığımız güvenirlik testlerinde Cronbach alfa testlerinden yararlanıldı. OMBYSY ölçeğinin tüm maddeleri için hesaplandığında Cronbach's Alpha güvenirlik katsayısı ,989'dur. "Bilginin Oluşturulması" alt boyutu için 965; "Bilginin Elde Edilmesi" alt boyut için 934; "Bilginin Depolamaması ve Korunması" alt boyut için 958; "Bilginin Paylaşılması" alt boyut için 954; "Bilginin Kullanılması ve Değerlendirilmesi" alt boyut için 977 bulunmuştur. Aşağıda araştırmada kullanılan ölçekler ile ilgili ayrıntılı bilgi verilmektedir.

4.5. Verilerin Analizi

Araştırmanın verileri SPSS istatistik programları kullanılarak analiz edilmiştir. Öncelikle verilerin doğru girilip girilmediği kontrol edilmiş ve veri temizliği yapılmıştır. SPSS ortamında değişkenler ve boyutları tanımlanmıştır. Ölçeklerden elde edilen verilerin analizinde kullanılacak testleri belirlemek için öncelikle veri setinin çarpıklık ve basıklık katsayılarına ve ortalama ve ortanca değerleri değerlendirilmiştir. Normallik testlerinin ardından ölçeğin bütünü ve alt boyutları bazında ölçeğin analizleri yapılmıştır. Aydın ili Efeler ilçesinde görev yapan öğretmenlerin, okul müdürlerinin bilginin yönetim süreçleri beş alt boyutundaki yeterliklerine yönelik görüşlerine ilişkin frekans, yüzde, ortalama ve standart sapma değerleri saptanmıştır.

İstatistiksel testler "parametrik testler" ve "parametrik olmayan testler" olmak üzere iki sınıfta incelenebilir. Elimizde bulunan bir veri setine, bu testlerden hangisinin daha uygun olduğunu anlamak için normallik testi yaparız. Şayet veriler normal dağılıma sahip ise parametrik testler kullanılır; veriler normal dağılıma sahip değil ise parametrik olmayan testler kullanılır (volkaniset, 2014).

Elde edilen verilerin normal dağılıma uygun olup olmadığını bulmak için çeşitli normallik testlerinden yararlanılır. Bu testler içinde en iyi bilinen ikisi Kolmogorow-Smirnov ve Shapiro – Wilk normallik testleridir (Otrar, 2019). Grup büyüklüğü 50'den büyük olması durumunda Kolmogorow-Smirnov (K-S); küçük olması durumunda ise Shapiro – Wilk testi yapılır. Analizde istatistiksel (null) hipotez, "Puanların dağılımı normal dağılımdan anlamlı fark göstermez," şeklinde olduğundan dolayı hesaplanan

Sig(p) değeri α : ,05'in üstünde çıkması anlamlılık düzeyinde puanların normal dağıldığından aşırı bir sapma gözlenmediğinden, uygun olduğu şeklinde yorumlanır; tam tersi α : ,05'in altında çıkması durumunda normal dağılımdan aşırı bir sapma gösterdiği, uygun olmadığı şeklinde yorumlanır (Büyüköztürk, 2002).

Bağımlı değişkenler arasındaki ilişkinin belirlenmesinde verilerin normal dağılıp dağılmadığını anlamak için Shapiro-Wilk ve Kolmogorov-Smirnov testlerinden yararlanıldı. Kolmogorov-Smirnova (K)- Shapiro-Wilk (S) testine bakılınca incelenilen her alt tabakada sonuç p (Sig.) anlamlılık düzeyi değerleri α : ,05'in altında olduğu tespit edildi. Bu dağılımların normal olmadığını göstermektedir. Verilerin dağılım normal olmadığı için 'Mann Whitney U', Wilcoxon W testi ve 'Kruskal Wallis H' testleri uygulandı. Bu analizler sonucu elde edilen frekanslar arasındaki farkın anlamlı olup olmadığını tespiti için Chi-Square (Ki Kare) testi kullanıldı.

Çıkan sonuçlara göre ikili karşılaştırmalarda 'T' testi ve üçlü karşılaştırmalarda 'F' testi yapılır. Araştırmamızda dağılım genellikle normal olmadığı için 'Mann Whitney U', Wilcoxon W testi ve 'Kruskal Wallis H' testleri uygulandı. Bu analizler sonucu elde edilen frekanslar arasındaki farkın anlamlı olup olmadığını tespiti için Chi-Square (Ki Kare) testi kullanıldı.

OMBYSYÖ beşli likert tipi bir ölçek olup likert tipi derecelendirmeye uygun olarak; "Hiçbir Zaman:1, Nadiren:2, Bazen:3, Çoğu Zaman:4 ve Her Zaman:5" seçenekleriyle derecelenmektedir. Aritmetik ortalamalara göre yapılan değerlendirmelerde ölçüt, alınan aralıklar ve anlamları Tablo 4.3.'de verilmiştir. "Okul Müdürü Bilgi Yönetimi Süreç Yeterlikleri Ölçeği" katılım oranları ve aralıkları Tablo 4.3'de belirtildiği gibi değerlendirilmiştir.

Tablo 4.2. Aritmetik ortalamalara göre yapılan değerlendirmelerde ölçüt alınan aralıklar.

Aralık	Katılım Oranları
1,00-1,80	Hiçbir Zaman
1,81-2,60	Nadiren
2,61-3,40	Bazen
3,41-4,20	Çoğu Zaman
4,21-5,00	Her Zaman

5. BÖLÜM

5. BULGULAR VE YORUMLAR

Bu bölümde araştırmada yanıt aranan problemlere ilişkin bulgulara ve yorumlara yer verilmiştir.

Tablo 5.1. Öğretmenlerin Cinsiyete Göre Dağılımı

Cinsiyet	F	%
Erkek	176	59,9
Kadın	118	40,1
Toplam	294	100,0

Tablo 5.1.'de görüldüğü üzere araştırmaya katılanların 118'i (%40) kadın, 176'si (%60) erkek öğretmendir. Araştırmaya katılan erkeklerin sayısı kadınlara göre daha fazladır.

Tablo 5.2. Öğretmenlerin Yaşı Göre Dağılımı

Yaş Aralığı	f	%
22-28	11	3,7
29-35	35	11,9
36-42	75	25,5
43-49	104	35,4
50 ve üzeri	69	23,5
Toplam	294	100,0

Tablo 5.2.'de görüldüğü üzere araştırmaya katılanların 11'i (%3,7) 22-28 yaş aralığında olanlardan; 35'i (%11,9) 29-35 yaş aralığında olanlardan; 75'i (%25,5) 36-42 yaş aralığında olanlardan, 104'ü (%35,4) 43-49 yaş aralığında olanlardan ve 69'u (%23,5) 50 ve üzeri yaşta olanlardan oluşmaktadır. Ölçeği dolduranların büyük çoğunluğu 40 yaş ve üzeri öğretmenlerden oluşmaktadır.

Tablo 5.3. Öğretmenlerin Çalıştığı Okuldaki Görev Süreleri

Çalıştığı okuldaki görev süreleri	f	%
1-3	81	27,6
4-6	62	21,1
7-9	51	17,3
10 ve üzeri	100	34,0
Toplam	294	100,0

Tablo 5.3.'de görüldüğü gibi araştırmaya katılanların 81'i (%27.6) buldukları okulda 1 ile 5 yıl arasında; 62'si (%21.1) 4 ile 6 yıl arasında; 51'i (%17.3) 7 ile 9 yıl arasında; 100'ü (%34.0) 10 yıl üzerinde çalışmaktadır.

Tablo 5.4. Öğretmenlerin ve Yöneticilerin Eğitim Durumlarına Göre Dağılımı

Eğitim Durumları	f	%
Lisans	249	84,7
Lisans Üstü	45	15,3
Toplam	294	100,0

Tablo 5.4'den de görüldüğü gibi lisans mezunu 249 (%84.7); lisans üstü mezunu 45 (%15.3) katılımcı bulunmaktadır.

Tablo 5.5. Öğretmenlerin Branşları Göre Dağılımı

Mesleki Branş Dağılımları	f	%
Sözel Dersler	60	20,4
Yabancı Dil	52	17,7
Sayısal Dersler	69	23,5
Rehberlik	37	12,6
Beceri Dersleri	22	7,5
Meslek/Teknik Dersler	27	9,2
Sınıf Öğretmenliği	20	6,8
Diğer	7	2,4
Toplam	294	100,0

Tablo 5.5'de de görüldüğü gibi araştırmaya katılanların branşları şöyledir: 60'ı (20,4) Sözel Dersler, 52'si (17,7) Yabancı Dil, 69'u (23,5) Sayısal Dersler, 37'si (12,6) Rehberlik, 22'si (7,5) Beceri Dersleri, 27'si (9,2) Mesleki Teknik Dersler, 20'si (6,8) Sınıf Öğretmenliği, 7'si (2,4) diğer branşlar şeklindedir.

5.1. Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular: Okul müdürlerinin bilgi yönetim süreç yeterliklerini gösterme düzeyi ölçek bütünü ve bilginin oluşturulması; bilginin elde edilmesi; bilginin depolanması, korunması; bilgi paylaşılması; bilginin kullanılması, değerlendirilmesi alt boyutlarında nasıl olduğuna ilişkin bilgi ve yorumlar.

Tablo 5.6.'da Aydın ili Efeler ilçesindeki okullarda görev yapan öğretmenlerin algılarına göre, okul müdürlerinin bilgi yönetim süreç yeterliklerini gösterme düzeyi ölçek bütünü ve alt boyutlarına ilişkin genel bulgulara yer verilmiştir. Alt boyutlarda alınan en yüksek ve en düşük oranlar ve bu oranların ortalamaları yer almaktadır.

Tablo 5.6. Aydın ili Efeler ilçesindeki okullarda görev yapan öğretmenlerin algılarına göre, okul müdürlerinin bilgi yönetim süreç yeterliklerini gösterme düzeyi ölçek bütünü ve alt boyutlarına ait bulgular.

	Alınan en düşük değer	Alınan en yüksek değer	Ortalama (M)	Katılma Derecesi
Bilginin Oluşturulması	1,00	5,00	3,5174	Çoğu Zaman
Bilginin Elde edilmesi	1,00	5,00	3,5724	Çoğu Zaman
Bilginin Depolanması, korunması	1,00	5,00	3,7225	Çoğu Zaman
Bilginin Paylaşılması	1,15	5,00	3,4108	Çoğu Zaman
Bilginin Kullanılması, Değerlendirilmesi	1,00	5,00	3,5952	Çoğu Zaman
Alt Boyut Ortalamaları	1,14	5,00	3,5637	Çoğu Zaman

Tablo 5-6.'yı yorumlamak için Tablo 4-3'deki verilere tekrar bakmak işimizi kolaylaştıracaktır. Tablo 4-3'e bakıldığında zaman 'Çoğu Zaman' sıklık derecesine karşılık gelen verilerin 3,41- 4,20 arasında olduğunu görürüz. Bu verilere bakarak tüm alt boyutlarda katılımın 'Çoğu Zaman' sıklık derecesinde çıkmış olmasına rağmen tabloyu ayrıntılı incelediğimizde tüm boyutların 'Çoğu Zaman' sıklık derecesinin en alt sınırında çıktığı görülmektedir. Efeler İlçesinde çalışan öğretmenlerin büyük çoğunluğu 'Çoğu Zaman' sıklık derecesinde okullardaki müdürlerin bilgi yönetim süreç yeterliklerine sahip olduğunu düşünmektedir. Bilginin paylaşılması boyutunda 'Çoğu Zaman' sıklık derecesinin en alt değeri olan 3,41 puana sahip olduğu; yine "Bilginin Oluşturulması ve Bilginin Elde Edilmesi" nde de aynı durumun söz konusu olduğu görülmektedir. Bu verilere bakarak öğretmenlerin büyük çoğunluğunun da okullardaki

müdürlerin bilgi yönetim süreç yeterliklerine ‘Bazen’ sıklık derecesinde sahip olduğunu düşündüklerini çıkarmak yanlış olmayacaktır.

5.1.1. Bilginin oluşturulması yeterliği boyutuna ilişkin bulgular

Aydın ili Efeler ilçesinde görev yapan öğretmenlerin, okul müdürlerinin bilginin oluşturulması boyutundaki yeterliklerine yönelik görüşlerine ilişkin frekans, yüzde, ortalama ve standart sapma değerleri Tablo 5.7’de verilmiştir.

Tablo 5.7. Bilginin oluşturulması yeterliği boyutuna ilişkin bulgular.

		Hiçbir Zaman	Nadiren	Bazen	Çoğu Zaman	Her Zaman	\bar{x}	ss
1. Okulu nasıl daha iyi yönetebileceği konusunda sürekli düşünerek yeni fikirler oluşturur.	f	11	41	67	117	58	3,58	1,070
	%	3,7	13,9	22,8	39,8	19,7		
2. Geçmiş okul uygulamalarının sonuçlarını değerlendirerek yeni fikirler üretir.	f	13	34	84	115	48	3,51	1,038
	%	4,4	11,6	28,6	39,1	16,3		
3. Okul ve öğretmen performansını izleyerek okulda ne tür değişiklikler yapması gerektiğini belirler.	f	18	39	74	118	45	3,45	1,091
	%	6,1	13,3	25,2	40,1	15,3		
4. Eğitsel-öğretimsel ve yönetsel konularda kullanabileceği yeni fikirler geliştirebilmek için, okulun geçmiş kayıt dokümanlarından yararlanır.	f	21	51	85	99	38	3,28	1,113
	%	7,1	17,3	28,9	33,7	12,9		
5. Okulda gerçekleştirilen eğitsel-öğretimsel ve yönetsel uygulamalara alternatif olabilecek farklı uygulamalar oluşturur.	f	21	46	83	102	42	3,33	1,120
	%	7,1	15,6	28,2	34,7	14,3		
6. Okul yönetimi konusunda yeni uygulamalar oluştururken, yönetime ilişkin bilgileri ile okulun özelliklerini bir arada değerlendirir.	f	14	37	75	116	52	3,53	1,070
	%	4,8	12,6	25,5	39,5	17,7		
7. Bir konu hakkında bilgi edinmek için, okul içinde o konuya odaklanmış araştırmalar yapar.	f	20	43	80	97	54	3,41	1,147
	%	6,8	14,6	27,2	33	18,4		
8. Okul içinde her türlü fikrin ifade edilmesine olanak sağlayan, demokratik ve hoşgörülü bir okul ortamı oluşturur.	f	22	34	55	108	75	3,61	1,197
	%	7,5	11,6	18,7	36,7	25,5		
9. Eğitim-öğretimle ilgili konularda önerdiğimiz yeni fikirlere değer vererek yaratıcı fikirler geliştirmemizi destekler.	f	14	29	62	107	82	3,73	1,115
	%	4,8	9,9	21,1	36,4	27,9		
10. Okulun gelişmesine katkıda bulunan yeni fikirleri üreten öğretmenleri takdir eder.	f	15	30	59	101	89	3,74	1,145
	%	5,1	10,2	20,1	34,4	30,3		

Tablo 5.7’den de anlaşıldığı gibi, bilginin oluşturulması yeterliği boyutunda yer alan maddeler arasında en yüksek ortalama, “Okulun gelişmesine katkıda bulunan yeni fikirleri üreten öğretmenleri takdir eder.” (\bar{x} :3,74) ve “Eğitim-öğretimle ilgili konularda önerdiğimiz yeni fikirlere değer vererek yaratıcı fikirler geliştirmemizi destekler,” (\bar{x} :3,73) maddeleri sahiptir. En düşük ortalama ise “Eğitsel-öğretimsel ve yönetsel konularda kullanabileceği yeni fikirler geliştirebilmek için okulun geçmiş kayıt dokümanlarından yararlanır.” (\bar{x} :3,28) ve “Okulda gerçekleştirilen eğitsel-öğretimsel ve yönetsel uygulamalara alternatif olabilecek farklı uygulamalar oluşturur.” (\bar{x} :3,33) maddelerine aittir. Bilginin oluşturulması yeterliği boyutunda yer alan maddelerin ortalamaları 3,52’dir.

Bu bulgulara göre; okul müdürlerinin, bilginin oluşturulması yeterliği boyutunda yer alan davranışları ‘Çoğu Zaman’ sıklık derecesinde göstermektedir. Okul müdürlerinin bilgi yönetimi ve yaratıcı fikirleri destekleme ve bu konuda çalışan öğretmenlere destek verme konusunda en yüksek puana sahip olduğu görülmektedir. Ancak bireysel olarak yapmaları gereken yeni uygulamalar bulma ve yeni fikirler geliştirme konularında ise düşük puan almışlardır. Bu konuda müdürlerin diğer yönetim işleriyle çok yoğun ilgilenirken bilgi yönetimi konusuna yeterince zaman ayırmadıkları yorumu yapılabilir. Bilginin oluşturulması alt boyutu, bilginin paylaşılması boyutundan sonra en düşük puana sahip alt boyuttur. Bu da müdürlerin bilgi oluşturma konusunda pek de başarılı olmadıkları yorumunu yapmamıza sebep oluyor.

Karakuzu (2014)’nun dediği gibi bilgi yönetimi bir defaya mahsus değildir. Diğer yönetim işleri gibi süreklilik gerektirir. Okul müdürlerinin de bilgi yönetimini diğer önemli yönetim işleri gibi görüp bu konuya sürekli zaman ayırmaları gerekmektedir. Ancak bu aksamanın, müdürlerin diğer resmi işlerinin yoğunluğundan da kaynaklandığını göz ardı etmemek gerekir. Awang (2009), bilgi yönetimi faaliyetleri ve aynı kapsamda ele alınan yönetim, teknoloji ve kültür arasındaki ilişkileri araştırdığı çalışmasında, zaman sıkıntısının müdürlerin ve öğretmenlerin, bilgi aktivitelerini gerçekleştirebilmesini sınırlandırdığını bulmuştur.

5.1.2. Bilginin elde edilmesi yeterliği boyutuna ilişkin bulgular

Aydın ili Efeler ilçesinde görev yapan öğretmenlerin, okul müdürlerinin bilginin elde edilmesi boyutundaki yeterliklerine yönelik görüşlerine ilişkin frekans, yüzde, ortalama ve standart sapma değerleri Tablo 5.8’de verilmiştir.

Tablo 5.8. Bilginin elde edilmesi yeterliği boyutuna ilişkin bulgular

		HİÇBİR Zaman	Nadiren	Bazen	Çoğu Zaman	Her Zaman	\bar{x}	ss
11. Eğitsel yayınları takip ederek farklı fikir ve uygulamalar hakkında bilgi elde eder.	f	24	41	74	108	47	3,38	1,153
	%	8,2	13,9	25,2	36,7	16,0		
12. Okulda kullanabileceği yararlı bilgileri bilgi teknolojileri aracılığıyla elde eder.	f	12	37	74	118	53	3,55	1,053
	%	4,1	12,6	25,2	40,1	18,0		
13. Okul çevresindeki toplumsal değişimleri takip eder.	f	8	40	68	117	61	3,62	1,044
	%	2,7	13,6	23,1	39,8	20,7		
14. Toplumun eğitim konusundaki istek ve beklentilerindeki değişimleri takip eder.	f	13	26	88	104	63	3,61	1,055
	%	4,4	8,8	29,9	35,4	21,4		
15. Konferans, seminer gibi etkinliklere katılarak yeni bilgiler elde etmemizi teşvik eder.	f	15	32	60	110	77	3,69	1,126
	%	5,1	10,9	20,4	37,4	26,2		
16. Diğer okulların eğitim-öğretim konusunda ne tür uygulamalar yaptıklarını takip eder.	f	9	29	66	127	63	3,70	1,011
	%	3,1	9,9	22,4	43,2	21,4		
17. Okulumuzun eksikliklerini giderebilmek için, okulumuzda eksik olduğunu düşündüğü konularda başarılı olan okullar ile okulumuzu kıyaslar.	f	18	31	85	120	40	3,45	1,050
	%	6,1	10,5	28,9	40,8	13,6		

Tablo 5.8’den de anlaşıldığı gibi bilginin elde edilmesi yeterliği boyutunda en yüksek ortalamaya sahip olan maddeler, “Diğer okulların eğitim-öğretim konusunda ne tür uygulamalar yaptıklarını takip eder.” (\bar{x} : 3,70) ve “Konferans, seminer gibi etkinliklere katılarak yeni bilgiler elde etmemizi teşvik eder.” (\bar{x} : 3,69) maddeleridir. En düşük ortalamaya ise “Eğitsel yayınları takip ederek farklı fikir ve uygulamalar hakkında bilgi elde eder.” (\bar{x} : 3,38) maddesidir. Bilginin elde edilmesi yeterliği boyutunda yer alan maddelerin ortalamaları 3,57’dir.

Tüm bu bulgulara bakıldığında okul müdürleri bilginin elde edilmesi yeterliği boyutunda yer alan davranışları çoğu zaman göstermektedirler. Bilginin elde edilmesi boyutunda yaptığımız çalışmadan çıkarılacak sonuç, okul müdürlerinin eyleme dönük aktivitelerden genel olarak düşük puan aldıkları, bunun aksine “teşvik etmek”, “takdir etmek”, “destek olmak”, “takip etmek” gibi konularda daha yüksek puan aldıklarıdır. Bilginin elde edilmesi boyutunda da, bilginin oluşturulması boyutunda olduğu gibi öğretmenlerin değerlendirmelerine göre okul müdürleri, farklı fikirleri ve eğitsel yayınları takip ederek bilgi elde etmeleri konularında daha az başarılıdır.

Okullarda örgütsel bir bilgi sistemi oluşturmak için okulda bilgi yönetimi sistemine önem verilmelidir. Sürekli değişen ve gelişen eğitim ortamlarında, yeni

ihtiyaçlar da kaçınılmaz olarak ortaya çıkmaktadır. Değişen ve gelişen koşullar, okullardan ve öğretmenlerden beklentileri de farklılaştırmaktadır. Burada en önemlisi okulları artık sadece bilginin yayıldığı yerler olmaktan çıkarıp aynı zamanda bilginin oluşturulduğu yerler haline getirme zorunluluğudur. (Hargreaves, 1999). Bu durumda okul müdürlerine büyük görev düşmektedir. Sadece öğretmenleri desteklemek ve yol açmanın dışında, kendisi de bizzat çalışıp, güncel yenilikleri, bilgiyi bulup, oluşturup çalışanlarına örnek olmalıdır.

5.1.3. Bilginin depolanması ve korunması yeterliği boyutuna ilişkin bulgular

Aydın ili Efeler ilçesinde görev yapan öğretmenlerin, okul müdürlerinin bilginin depolanması ve korunması boyutundaki yeterliklerine yönelik görüşlerine ilişkin frekans, yüzde, ortalama ve standart sapma değerleri Tablo 5.9’da verilmiştir.

Tablo 5.9. Bilginin depolanması ve korunması yeterliği boyutuna ilişkin bulgular.

		Hiçbir Zaman	Nadiren	Bazen	Çoğu Zaman	Her Zaman	\bar{x}	Ss
18. Okulda gerçekleştirilen tüm uygulamaların yazılı olarak kaydedilmesini sağlar.	f	10	20	71	123	70	3,76	1,001
	%	3,4	6,8	24,1	41,8	23,8		
19. İleride okulla ilgili işlerde yararlanabileceğini düşündüğü her türlü bilgiyi yazılı olarak kaydederek dosyalar.	f	10	32	66	115	71	3,70	1,058
	%	3,4	10,9	22,4	39,1	24,1		
20. Okulla ilgili her türlü bilginin elektronik bir veri tabanında depolanmasını sağlar.	f	13	31	65	112	73	3,68	1,092
	%	4,4	10,5	22,1	38,1	24,8		
21. Okul çevresinden ve velilerden gelen fikir ve istekleri not ederek saklar.	f	14	41	83	109	47	3,46	1,066
	%	4,8	13,9	28,2	37,1	16,0		
22. Okul bünyesinde gerçekleştirilen her toplantıya ait tutanak tutulmasını sağlar.	f	6	27	22	103	136	4,14	1,035
	%	2,0	9,2	7,5	35,0	46,3		
23. Okula ilişkin bilgileri; rapor, grafik, sema, şablon, video, resim ve şekil gibi farklı doküman yapıları şeklinde kaydeder. Ve donanım (yazıcı, tarayıcı vb.) olmasına önem verir.	f	14	34	62	108	76	3,67	1,122
	%	4,8	11,6	21,1	36,7	25,9		

Tablo 5.10. Bilginin depolanması ve korunması yeterliği boyutuna ilişkin bulgular (Devamı)

		Hiçbir Zaman	Nadiren	Bazen	Çoğu Zaman	Her Zaman	\bar{x}	Ss
24. Okul içinde, gerekli olan bilgilere kolay ulaşılabilmesi için farklı konulara ait bilgilerin özelliklerine ve aralarındaki ilişkiler göre sınıflandırarak kaydedilmesini sağlar.	f	10	48	67	111	58	3,54	1,085
	%	3,4	16,3	22,8	37,8	19,7		
25. Okula ilişkin ne tür bilgi ve belgeleri saklaması gerektiği konusunda seçici davranır.	f	6	33	61	134	60	3,71	,982
	%	2,0	11,2	20,7	45,6	20,4		
26. Okula ilişkin kaydedilen bilgilerin kolayca ulaşılabilir bir şekilde saklanmasını sağlar.	f	7	28	54	132	73	3,80	,996
	%	2,4	9,5	18,4	44,9	24,8		
27. Bilgileri kayıt altına alırken, anlaşılır ifadeler kullanarak kaydedilmesine özen gösterir.	f	7	26	58	121	82	3,83	1,010
	%	2,4	8,8	19,7	41,2	27,9		
28. Okulda her türlü bilgiyi saklayabilmek için yeterli bilgisayar ve donanım (yazıcı, tarayıcı vb.) olmasına önem verir.	f	9	25	50	132	78	3,83	1,013
	%	3,1	8,5	17,0	44,9	26,5		
29. Okulumuzdaki bilgi teknolojilerinin korunmasına yönelik özel güvenlik sistemlerinin kullanılmasını sağlar.	f	17	45	60	107	65	3,54	1,161
	%	5,8	15,3	20,4	36,4	22,1		

Tablo 5.9’den da anlaşıldığı gibi, bilginin depolanması ve korunması boyutunda en yüksek ortalamaya sahip olan maddeler, “Okul bünyesinde gerçekleştirilen her toplantıya ait tutanak tutulmasını sağlar.” (\bar{x} : 4,14) ve “Bilgileri kayıt altına alırken, anlaşılır ifadeler kullanarak kaydedilmesine özen gösterir.” (\bar{x} : 3,83) ve “Okulda her türlü bilgiyi saklayabilmek için yeterli bilgisayar ve donanım (yazıcı, tarayıcı vb.) olmasına önem verir.” (\bar{x} : 3,83) maddeleridir. En düşük ortalama ise “Okul çevresinden ve velilerden gelen fikir ve istekleri not ederek saklar.” (\bar{x} : 3,46) maddesine aittir. Bilginin depolanması ve korunması yeterliği boyutunda yer alan maddelerin ortalamaları, 3,72’dir. Bu bulgulara göre; okul müdürleri, bilginin depolanması ve korunması yeterliği boyutunda yer alan davranışları çoğu zaman göstermektedirler.

Ortalaması en yüksek alt boyut bilginin depolanması ve korunması boyutudur. Toplantı tutanaklarının tutulması ve saklanması tüm okul müdürleri tarafından dikkat edilen bir konu olduğu tespit edilmiştir. En yüksek puan alan bu maddelere

baktığımızda hali hazırda müdürlerin resmi olarak yapmak zorunda oldukları işler olduğunu görürüz. Bu bilgilerin saklanması için bilgisayar ve donanım olmasına önem vermesi de dikkat çeken yüksek puan alan diğer bir maddedir.

Bizim çalışmamıza tam tersi verilere Karakuzu (2014), Diyarbakır'da öğretmenlerle yaptığı, “Ortaöğretim Kurumları Müdürlerinin Bilgi Yönetimi Yeterliklerinin Öğretmen Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi,” adlı çalışmasında rastlanmaktadır. Çalışmasında okul müdürlerinin en çok “bilginin paylaşılması” alt boyutunda yeterli görüldükleri, “bilginin depolanması” boyutunu ise yeterli görmediklerini tespit etmiştir. Bu da bize alt boyutlara göre, diğer dış değişkenler göz önünde bulundurulduğunda öğretmenlerin görüşlerinin değişebileceğini göstermektedir.

Sakarya (2006)'in yaptığı çalışmada bilginin depolanması boyutunda bizim çalışmamıza benzer veriler tespit etmiştir. Çalışmada bilginin depolanması alt boyutu hemen hemen tüm değişkenlere göre en yüksek puan alan bölümdür.

Yazıcı (2001)'e göre örgütsel bellek ve hafızayla bireysel ya da örgütsel olayların sonuçlarını tekrar kullanılmak için kayıt tutulması ve muhafaza edilmesiyle ilgilidir. Bunun için genellikle örgüt çalışanlarının bellekleri kullanılır. Bellek gelip geçicidir, bu bilgiler yazılı hale getirilmezse kaybolur, unutulur.

Bu bilgeden de yolla çıkarak yöneticilerin bilginin depolanması konusuna gereken önemi verdikleri, okulda olan hemen hemen her çalışma faaliyeti için tutanak tuttukları veya rapor tuttukları bilinmektedir. Ne kadar bu görevlerinin bir parçası olsa da bu, okullarda yerleşen bir kültürdür. Bilginin depolanması çoğu zaman yaşanabilecek soruşturmalar veya teftişler için gerekli ve zorunludur. Çalışmamızdan da anlaşıldığı gibi bu veriler halen kâğıt ortamında saklanırken dijital ortama geçirilmemesinde sıkıntılar yaşanmaktadır. Teknolojinin kullanılması konusunda okul müdürleri istenilen seviyede değildir. Bu da her müdür değişikliğinde veya zaman içinde bu yazılı bilgilerin kaybolmasına sebep olabilmektedir.

5.1.4. Bilginin paylaşılması yeterliği boyutuna ilişkin bulgular

Aydın İli Efeler ilçesinde görev yapan öğretmenlerin, okul müdürlerinin bilginin paylaşılması yeterliği boyutundaki yeterliklerine yönelik görüşlerine ilişkin frekans, yüzde, ortalama ve standart sapma değerleri Tablo 5.10'de verilmiştir.

Tablo 5.11. Bilginin paylaşılması yeterliği boyutuna ilişkin bulgular

		HİÇBİR Zaman	Nadiren	Bazen	Çoğu Zaman	Her Zaman	\bar{x}	ss
30. Okulla ilgili ihtiyaç duyduğumuz her türlü bilgiye, okul içinde nereden ulaşabileceğimizi bize sözel olarak anlatır.	f	13	44	60	105	72	3,61	1,139
	%	4,4	15,0	20,4	35,7	24,5		
31. Hangi öğretmenin hangi konularda daha fazla bilgiye sahip olduğunun, bütün öğretmenler tarafından bilinmesini sağlar.	f	23	47	72	103	49	3,37	1,166
	%	7,8	16,0	24,5	35,0	16,7		
32. Okul için gerekli olabilecek her türlü bilginin okul içinde ve dışında nerede bulunabileceği konusunda, elektronik bir bilgi sistemi oluşturmaya çalışır.	f	24	54	80	85	51	3,29	1,189
	%	8,2	18,4	27,2	28,9	17,3		
33. Eğitim-öğretim süreçlerinde ihtiyaç duyduğumuz her türlü bilginin okul dışında nerede bulunabileceğini bize sözel olarak anlatır.	f	22	48	80	101	43	3,32	1,136
	%	7,5	16,3	27,2	34,4	14,6		
34. Okul gelişimi adına yapılmasının yararlı olacağını düşündüğü her türlü uygulamayı, bize tanıtarak uygulama hakkında gerekli bilgileri paylaşır.	f	15	28	71	106	74	3,67	1,107
	%	5,1	9,5	24,1	36,1	25,2		
35. Okul içinde yaptığı sunum ve toplantılarda görsel sunum tekniklerini kullanır.	f	29	51	75	89	50	3,27	1,217
	%	9,9	17,3	25,5	30,3	17,0		
36. Gerekli durumlarda okuldaki uygulamalara ilişkin bilgileri bize bildirmek için, telefon kullanmayı tercih eder.	f	2	25	57	132	78	3,88	,922
	%	,7	8,5	19,4	44,9	26,5		
37. Bilgi ve deneyimlerimizi, okulda görev yapan diğer meslektaşlarımızla paylaşmamızı sağlamak için, çalışma takımları oluşturmamız yönünde bizi teşvik eder.	f	23	37	70	98	66	3,50	1,194
	%	7,8	12,6	23,8	33,3	22,4		
38. Öğretmenler arasında diyalog aracılığıyla bilgi paylaşımının sağlanabileceği sosyal etkinlikler düzenler.	f	27	41	91	84	51	3,31	1,181
	%	9,2	13,9	31,0	28,6	17,3		
39. Bilgi ve fikirlerimizi sadece sözel olarak değil yazılı olarak da okul yönetimiyle paylaşmamızı teşvik eder.	f	25	45	87	90	47	3,30	1,163
	%	8,5	15,3	29,6	30,6	16,0		
40. Okul yönetiminin ve öğretmenlerin birbirleriyle daha aktif bilgi paylaşımında bulunabilmesi için, çeşitli sohbet yazılımlarının (msn, yahoo messenger, google talk vb.) kullanılmasını teşvik eder.	f	26	45	58	88	77	3,49	1,271
	%	8,8	15,3	19,7	29,9	26,2		

Tablo 5.12. Bilginin paylaşılması yeterliği boyutuna ilişkin bulgular (Devamı)

		Hiçbir Zaman	Nadiren	Bazen	Çoğu Zaman	Her Zaman	\bar{x}	ss
41. Okulumuzda deneyimli öğretmenlerin deneyimsiz öğretmenlere mesleki konularda yardımcı olmalarını teşvik eder.	f	22	47	71	88	66	3,44	1,212
	%	7,5	16,0	24,1	29,9	22,4		
42. Okulun geçmiş uygulamalarına ilişkin sahip olduğumuz bilgileri, okulda göreve yeni başlayan öğretmenlerin okuyabilmesi için rapor etmemizi ister.	f	55	62	73	69	35	2,89	1,290
	%	18,7	21,1	24,8	23,5	11,9		

Bilginin paylaşılması yeterliği boyutunda en yüksek ortalamaya “Gerekli durumlarda okuldaki uygulamalara ilişkin bilgileri bize bildirmek için, telefon kullanmayı tercih eder.” (\bar{x} : 3,88) ve “Okul gelişimi adına yapılmasının yararlı olacağını düşündüğü her türlü uygulamayı, bize tanıtarak uygulama hakkında gerekli bilgileri paylaşır.” (\bar{x} : 3,67) maddeleri sahiptir. En düşük ortalamaya ise “Okulun geçmiş uygulamalarına ilişkin sahip olduğumuz bilgileri, okulda göreve yeni başlayan öğretmenlerin okuyabilmesi için rapor etmemizi ister.” (\bar{x} : 2,89) maddesi sahiptir. Bilginin paylaşılması yeterliği boyutundaki maddelerin ortalaması 3,41’dir. Bu bulgulara göre; okul müdürleri, bilginin paylaşılması yeterliği boyutunda yer alan davranışları çoğu zaman göstermektedirler.

Öğretmenlerin, okul müdürlerini en yetersiz buldukları alt boyut bilginin paylaşılması boyutudur. Bu bölümdeki bulgulara bakarak okul müdürlerinin bilginin paylaşılması konusunda yetersiz kaldıkları yorumunu yapmak yanlış olmayacaktır. Bilginin paylaşılması boyutunda en yüksek puan olarak göze çarpan ayrıntı, okul müdürlerin bilgi paylaşımı için telefonu kullanmalarındır. Bu konuda Fidan (2007), Balkar & Şahin (2012) çalışmalarında bulgularla araştırmamızda bulunan bulgular örtüşmektedir.

Fidan (2007), yönetici ve öğretmen görüşlerine göre, okul yöneticilerinin B.Y. araçlarını kullanma konusundaki yeterliklerini incelediği çalışmasında, en düşük alt boyutu bilginin paylaşılması boyutunda bulmuştur. Balkar & Şahin (2012), yaptığı araştırmada okul müdürlerinin bilgi paylaşımını çoğunlukla sadece okul panolarına bilgi asarak ve toplantı yaparak sağladıklarını bulmuşlardır. Aynı şekilde Ayrıl (2007), toplantı ve panoların bilgi paylaşımında okullarda en çok tercih edilen yöntemler

olduğunu bulmuştur. Bu çalışmaların aksine Kılıç (2007), Özsarıkamış (2009) yaptığı çalışmalarda okul müdürleri kendilerini bilgi paylaşımı konusunda ya yeterli ya da üst düzey yeterli olarak görmekte-dirler.

5.1.5. Bilginin kullanılması ve değerlendirilmesi yeterliği boyutuna ilişkin bulgular

Aydın ili Efeler ilçesinde görev yapan öğretmenlerin, okul müdürlerinin bilginin kullanılması ve değerlendirilmesi boyutundaki yeterliklerine yönelik görüşlerine ilişkin frekans, yüzde, ortalama ve standart sapma değerleri Tablo 5.11’de verilmiştir.

Tablo 5.13. Bilginin kullanılması ve değerlendirilmesi yeterliği boyutuna ilişkin bulgular

		Hiçbir Zaman	Nadiren	Bazen	Çoğu Zaman	Her Zaman	\bar{x}	ss
43. Okul uygulamalarının amaçlarını açıklayarak, amaçların herkes tarafından doğru yorumlanabilir olmasını sağlar.	f	16	47	73	108	50	3,44	1,112
	%	5,4	16,0	24,8	36,7	17,0		
44. Okul dışından elde edilen bilgileri okul içinde kullanırken, okulun şartlarını dikkate alır.	f	13	32	61	124	64	3,66	1,071
	%	4,4	10,9	20,7	42,2	21,8		
45. Okulun her türlü ihtiyacının zaman geçmeden karşılanmasını sağlar.	f	15	33	60	126	60	3,62	1,085
	%	5,1	11,2	20,4	42,9	20,4		
46. Öğrenci sınav sonuçlarını dikkate alarak öğretim süreçlerinin tasarlanmasını sağlar.	f	16	41	63	107	67	3,57	1,145
	%	5,4	13,9	21,4	36,4	22,8		
47. Okula ilişkin hazırlanan planların etkili bir şekilde uygulanmasını sağlar.	f	9	27	61	131	66	3,74	1,006
	%	3,1	9,2	20,7	44,6	22,4		
48. Okuldaki eğitim-öğretim sürecine etkide bulunan durumların değerlendirmesini yaparken, okulun resmi olmayan boyutunu (öğretmen ilişkileri, öğretmenlerin sosyal hayatı vb.) dikkate alır.	f	18	44	63	112	57	3,50	1,144
	%	6,1	15,0	21,4	38,1	19,4		
49. Okulda gerçekleştirilen etkinliklerin ve uygulamaların okula olan katkısını değerlendirir.	f	8	32	59	121	74	3,75	1,037
	%	2,7	10,9	20,1	41,2	25,2		
50. Okul uygulamalarının niteliğini ve başarısını değerlendirirken okulun amaç ve vizyonunu göz önünde bulundurur.	f	10	26	65	112	81	3,78	1,053
	%	3,4	8,8	22,1	38,1	27,6		
51. Okul içinde yapmış olduğu düzenli değerlendirmeler sayesinde, okul sorunlarını önemli belirtiler ortaya çıkmadan fark eder.	f	19	40	68	113	54	3,49	1,132
	%	6,5	13,6	23,1	38,4	18,4		

Tablo 5.14. Bilginin kullanılması ve değerlendirilmesi yeterliği boyutuna ilişkin bulgular (Devam)

		Hiçbir Zaman	Nadiren	Bazen	Çoğu Zaman	Her Zaman	\bar{x}	ss
52. Okul kurallarının ve uygulamalarının sorgulandığı, eleştirel fikirlerin ortaya konduğu değerlendirme toplantıları düzenler.	f	24	44	71	98	57	3,41	1,193
	%	8,2	15,0	24,1	33,3	19,4		
53. Eğitim-öğretimle ilgili yeni bir gelişmenin okulda uygulanabilirliğinin değerlendirilmesini sağlar.	f	11	35	79	115	54	3,56	1,039
	%	3,7	11,9	26,9	39,1	18,4		
54. Okuldaki eğitim ve öğretim süreçlerinin değerlendirilmesi ile elde edilen sonuçlar doğrultusunda, okula ilişkin planlarda gerekli değişikliklerin yapılmasını sağlar.	f	10	37	80	119	48	3,54	1,017
	%	3,4	12,6	27,2	40,5	16,3		
55. Okulun eğitsel-öğretimsel ve yönetsel uygulamalarını gözden geçirerek, yeni eğitsel-öğretimsel ve yönetsel gelişmeler doğrultusunda gerekli güncelleştirmelerin yapılmasını sağlar.	f	11	33	78	121	51	3,57	1,022
	%	3,7	11,2	26,5	41,2	17,3		
56. Okulda yapılan değerlendirmeler sonucunda ortaya çıkan eksiklikleri gidermeye yönelik iyileştirme çalışmalarının yapılmasını teşvik eder.	f	13	30	66	106	79	3,71	1,104
	%	4,4	10,2	22,4	36,1	26,9		

Bilginin kullanılması ve değerlendirilmesi yeterliği boyutunda yer alan maddeler arasında; “Okul uygulamalarının niteliğini ve başarısını değerlendirirken okulun amaç ve vizyonunu göz önünde bulundurur.” (\bar{x} : 3,78) ve “Okulda gerçekleştirilen etkinliklerin ve uygulamaların okula olan katkısını değerlendirir.” (\bar{x} : 3,75) maddeleri en yüksek ortalamaya sahiptir, “Okul kurallarının ve uygulamalarının sorgulandığı, eleştirel fikirlerin ortaya konduğu değerlendirme toplantıları düzenler.” (\bar{x} : 3,41) ve “Okul uygulamalarının amaçlarını açıklayarak, amaçların herkes tarafından doğru yorumlanabilir olmasını sağlar.” (\bar{x} : 3,44) maddeleri ise, en düşük ortalamaya sahiptir. Bilginin kullanılması ve değerlendirilmesi yeterliği boyutunda yer alan maddelerin ortalamaları 3,60’dır. Bu bulgulara göre; okul müdürleri, bilginin kullanılması ve değerlendirilmesi yeterliği boyutunda yer alan davranışları “çoğu zaman” sıklık derecesinde göstermektedirler.

Cevaplara bakıldığında, okul müdürlerinin uygulamalar ve etkinlikler konusunda daha hassas olduğu göze çarparken, bu etkinlikler ve uygulamaların amaçlarının açıklanması ve sonrası bu konularda değerlendirme yapması konularında zayıf olduğu

görülmektedir. Bilginin üretilmesi, geliştirilmesi, saklanması ve paylaşılması vb. faaliyetlerin tamamı önemlidir ancak bilgi kullanıldığı ve değerlendirildiği ölçüde fayda sağlar (Goh, 2002: 26).

Bu bölümde alınan puanların tümüne bakıldığında okul müdürlerinin bilginin kullanılması konusunda beklenen düzeyde olmadıkları gözlenmektedir. Bilginin kullanılması konusunda okul müdürlerinin daha yüksek puan almaları beklenmektedir. Yazıcı (2001) ve Zaim (2005) çalışmalarında bu konuya çokça değışmişlerdir. Bilginin ana amacının fayda sağlamak olduğu ve bunun içinde yalnızca elde etmenin yetmeyeceği onun doğru ve etkili bir şekilde kullanılması gerektiği su götürmez bir gerçektir. Bilgi yalnız ve ancak kullanılırsa faydalı olur. Bilgi kullanıldıkça, paylaşıldıkça kendini yeniler, çoğalır. Bilgiyi bulan ve toplayan kişiler de bu bilgiyi kullanma yeteneğine sahip olması gerekir.

5.2. Okul müdürlerinin, okul öğretmenlerinin algılarına göre, bilginin oluşturulması; bilginin elde edilmesi; bilginin depolanması, korunması, bilgi paylaşımı, bilginin kullanılması ve değerlendirilmesi boyutlarında kişisel değişkenlere göre (cinsiyet, yaş, toplam hizmet süresi, çalışan okuldaki görev süresi, öğrenim durumu, branş) elde edilen bulgular ve yorumları.

Araştırmanın ikinci alt probleminde, “Aydın ili Efeler ilçesindeki okul müdürlerinin, okul öğretmenlerinin algılarına göre, bilginin üretilmesi, bilginin paylaşılması, bilginin kullanılması, bilgi kültürü oluşturma ve bilgi merkezi oluşturma boyutlarında kişisel değişkenlere göre (cinsiyete, yaşa, toplam hizmet süresine, çalışan okuldaki görev süresine, öğrenim durumuna, branşa) anlamlı bir farklılık var mıdır? sorusu sorulmuştur. Bu sorunun yanıtlanması için yapılan analizlerin sonuçlarına ilişkin bulgu ve yorumlar aşağıda verilmiştir.

5.2.1. OMBYSYÖ'nin alt boyutları ile cinsiyete ilişkin bulgu ve yorumlar

Aydın ili Efeler ilçesindeki 294 öğretmenin cinsiyetlerine göre, müdürlerinin bilgi yönetim süreç yeterlikleri boyutlarını değerlendirme istatistiklerini; cinsiyetlerine göre boyutlar arasında anlamlı bir fark olup olmadığına ilişkin yapılan testleri ve sonuçları aşağıda verilmiştir.

Tablo 5.15. OMBYSYÖ'nin alt boyutları ile cinsiyete ilişkin Mann-Whitney U, Wilcoxon W ve Z testleri sonuçları

Boyutlar	Cinsiyet	N	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	U	Z	P																																																								
Bilginin Oluşturulması	erkek	176	147,09	25887,50	10311,500	-,102	,919																																																								
	kadın	118	148,11	17477,50				Bilginin Elde edilmesi	erkek	176	147,94	26037,00	10307,000	-,108	,914	kadın	118	146,85	17328,00	Bilginin Depolanması Korunması	erkek	176	150,94	26566,00	9778,000	-,849	,396	kadın	118	142,36	16799,00	Bilginin Paylaşımı	erkek	176	146,01	25697,00	10121,000	-,368	,713	kadın	118	149,73	17668,00	Bilginin Kullanılması Değerlendirilmesi	erkek	176	146,32	25752,00	10176,000	-,291	,771	kadın	118	149,26	17613,00	Toplam	erkek	176	146,99	25869,50	10293,500	-,127	,899
Bilginin Elde edilmesi	erkek	176	147,94	26037,00	10307,000	-,108	,914																																																								
	kadın	118	146,85	17328,00				Bilginin Depolanması Korunması	erkek	176	150,94	26566,00	9778,000	-,849	,396	kadın	118	142,36	16799,00	Bilginin Paylaşımı	erkek	176	146,01	25697,00	10121,000	-,368	,713	kadın	118	149,73	17668,00	Bilginin Kullanılması Değerlendirilmesi	erkek	176	146,32	25752,00	10176,000	-,291	,771	kadın	118	149,26	17613,00	Toplam	erkek	176	146,99	25869,50	10293,500	-,127	,899	kadın	118	148,27	17495,50								
Bilginin Depolanması Korunması	erkek	176	150,94	26566,00	9778,000	-,849	,396																																																								
	kadın	118	142,36	16799,00				Bilginin Paylaşımı	erkek	176	146,01	25697,00	10121,000	-,368	,713	kadın	118	149,73	17668,00	Bilginin Kullanılması Değerlendirilmesi	erkek	176	146,32	25752,00	10176,000	-,291	,771	kadın	118	149,26	17613,00	Toplam	erkek	176	146,99	25869,50	10293,500	-,127	,899	kadın	118	148,27	17495,50																				
Bilginin Paylaşımı	erkek	176	146,01	25697,00	10121,000	-,368	,713																																																								
	kadın	118	149,73	17668,00				Bilginin Kullanılması Değerlendirilmesi	erkek	176	146,32	25752,00	10176,000	-,291	,771	kadın	118	149,26	17613,00	Toplam	erkek	176	146,99	25869,50	10293,500	-,127	,899	kadın	118	148,27	17495,50																																
Bilginin Kullanılması Değerlendirilmesi	erkek	176	146,32	25752,00	10176,000	-,291	,771																																																								
	kadın	118	149,26	17613,00				Toplam	erkek	176	146,99	25869,50	10293,500	-,127	,899	kadın	118	148,27	17495,50																																												
Toplam	erkek	176	146,99	25869,50	10293,500	-,127	,899																																																								
	kadın	118	148,27	17495,50																																																											

Kolmogorov-Smirnova (K)- Shapiro-Wilk (S) testine bakılınca hem erkeklerin hem de kızların alt boyutlardaki p (Sig.) anlamlılık düzeyi değerleri α : ,05'in altında olduğu görülmektedir. Buradan yola çıkarak verilerimizin normal dağılamadığı anlaşılmaktadır. Normal dağılmayan (Non-Parametrik) verilerimizi analiz etmek için Mann Whitney U testinden yararlandık.

Tabloya bakıldığında boyutlara göre istatistiki veriler şu şekildedir: “Bilginin Oluşturulması” U: 10311 - p: 0,919; “Bilginin Elde Edilmesi” U: 10307 – p: 0,914; “Bilginin Depolanması Korunması” U: 9778 – p: 0,396; “Bilginin Paylaşımı” U: 10121 – p: 0,396; “Bilginin Kullanılması Değerlendirilmesi” U: 10176 – p: 0,771. Bu verilere bakarak Aydın ili Efeler ilçesindeki okullarda görev yapan 118 kadın öğretmenin ve 176 erkek öğretmenin, müdürlerinin bilgi yönetim süreç yeterlikleri boyutlarını değerlendirmeleri konularında aralarında anlamlı bir fark olmadığı bulunmuştur, U ve $p > ,05$. Sıra ortalamaları dikkate alındığında; kadın öğretmenlerin sıralama puanlarının ortalaması erkek öğretmenlerin puanına oranla daha yüksek olduğu için kadın öğretmenler kurum müdürlerini bu konuda daha çok yeterli bulmuştur denmesi yanlış olmayacaktır.

Tablodan da anlaşılacağı gibi kadın ve erkek öğretmenler arasında en büyük fark bilginin depolanması ve korunması boyutunda yaşanmıştır. Erkeklerin puanı 150,94'ken kadınlar puanı 149,26'dır. Burada erkek öğretmenlerin sıralama puanlarının ortalaması kadın öğretmenlerin puanına oranla daha yüksek olduğu için erkek öğretmenler kurum müdürlerini bu konuda daha çok yeterli bulmuştur.

Bu konuda diğer çalışma bulguları ise şöyledir: Karakuzu (2014), "Ortaöğretim Kurumları Müdürlerinin Bilgi Yönetimi Yeterliklerinin Öğretmen Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi" adlı çalışmasında kadın öğretmenlerin okul müdürlerinin bilgi yönetimi yeterlik düzeylerini erkek öğretmenlere göre daha yeterli buldukları sonucuna ulaşmıştır.

Çamsarı (2018) "Okul Yöneticilerinin Bilgi Yönetimi Yeterliklerinin Belirlenmesi" adlı çalışmasında kadın öğretmenlerin puan ortalamalarının, erkek öğretmenlerin puan ortalamalarına göre anlamlı düzeyde yüksek olduğu tespit edilmiştir. Kadın öğretmenler okul müdürlerini bilgi yönetimi konusunda daha yeterli bulmaktadırlar sonucuna ulaşmıştır.

Livanyalı (2006) "İlköğretim Okulu Yöneticilerinin Bilgi Yönetimindeki Yeterlikleri" adlı çalışmada kadın ve erkek öğretmenler arasında okul müdürlerin bilgi yönetim süreç yeterliklerini değerlendirmelerinde çok büyük bir fark gözlenmemektedir. Yalnız bilginin elde edilmesi boyutunda kadın öğretmenler müdürlerini 'orta sıklıkta' yeterliklerini yerine getirdiklerini düşünürken, erkek öğretmenler 'üst düzey sıklıkta' yeterli bulmaktadırlar.

Tüm çalışmalarda genellikle kadın öğretmenler müdürlerini bilgi yönetimi konusunda daha yeterli bulmaktalar bunun sebebi olarak kadın öğretmenlerin bilgi yönetimi konusunda beklentilerinin karşılandığı şeklinde ifade edebiliriz.

5.2.2. OMBYSYÖ'nin alt boyutları ile yaşa ilişkin bulgu ve yorumlar

Aydın ili Efeler ilçesindeki 294 öğretmenin yaşlarına göre, müdürlerinin bilgi yönetim süreç yeterlikleri boyutlarını değerlendirmeleri istatistikleri; yaşlarına göre boyutlar arasında anlamlı bir fark olup olmadığına ilişkin yapılan testler ve sonuçları aşağıda verilmiştir.

Tablo 5.16. OMBYSYÖ'nin alt boyutları ile yaşa ilişkin Kruskal-Wallis, Ki Kare (χ^2) testleri sonuçları

Alt Boyutlar	Yaş	N	Sıra Ortalaması	Kruskal-Wallis Testi		
				χ^2	df	p
Bilginin Oluşturulması	22-28	11	146,64	3,387	4	,495
	29-35	35	157,30			
	36-42	75	159,89			
	43-49	104	139,08			
	50 üzeri	69	141,89			
Bilginin Elde Edilmesi	22-28	11	137,95	2,763	4	,598
	29-35	35	151,73			
	36-42	75	157,60			
	43-49	104	137,72			
	50 üzeri	69	150,64			
Bilginin Depolanması Korunması	22-28	11	120,86	2,026	4	,731
	29-35	35	143,71			
	36-42	75	146,73			
	43-49	104	145,95			
	50 üzeri	69	156,84			
Bilginin Paylaşımı	22-28	11	120,86	2,692	4	,611
	29-35	35	143,71			
	36-42	75	146,73			
	43-49	104	145,95			
	50 üzeri	69	156,84			
Bilginin Kullanılması Değerlendirilmesi	22-28	11	126,82	2,477	4	,649
	29-35	35	162,01			
	36-42	75	151,12			
	43-49	104	140,88			
	50 üzeri	69	149,47			
Toplam	22-28	11	130,32	2,178	4	,703
	29-35	35	154,21			
	36-42	75	154,73			
	43-49	104	139,72			
	50 üzeri	69	150,70			

Kolmogorov-Smirnova (K)- Shapiro-Wilk (S) testine bakılınca yaşların alt boyutlardaki p (Sig.) anlamlılık düzeyi değerleri α : ,05'in altında olduğu görülmektedir. Buradan yola çıkarak verilerimizin normal dağılmadığı anlaşılmaktadır. Normal

dağılmayan (Non-Parametrik) verilerimizi analiz etmek için Kruskal Wallis H testinden yararlanıldı.

Tabloya bakıldığında boyutlara göre istatistikî veriler şu şekildedir: “Bilginin Oluşturulması” χ^2 : 3,387 - p: ,495; “Bilginin Elde Edilmesi” χ^2 : 2,763 – p: ,598; “Bilginin Depolanması Korunması” χ^2 : 2,026 – p: ,731; “Bilginin Paylaşımı” χ^2 : 2,692 – p: ,611; “Bilginin Kullanılması Değerlendirilmesi” χ^2 : 2,477 – p: ,649.

Bu verilere bakarak Aydın ili Efeler ilçesindeki okullarda görev yapan 294 öğretmenin, müdürlerinin bilgi yönetim süreç yeterlikleri boyutlarını değerlendirmeleri ile yaşları arasında anlamlı bir fark olmadığı bulunmuştur, χ^2 ve $p>,05$. Sıra ortalamaları dikkate alındığında; yaş ortalaması arttıkça okul müdürlerinin bilgi yönetim süreç yeterlikleri daha yeterli bulunurken; yaş ortalaması daha genç öğretmenlerde (22-28 yaş) bu tam tersi durumdadır. Burada genç öğretmenler daha olumsuz görüşlere sahiptir denilebilir. Bu durumu genç öğretmenlerin bilgi yönetimi konusunda ihtiyaçlarının, beklentilerinin fazla olması ve daha idealist olmalarıyla açıklarsak yanlış olmayacaktır. Sıralama puanlarının ortalaması ne kadar düşük ise o derece de olumsuz görüş olduğunu söyleyebiliriz.

Bu konuda yapılan diğer çalışmalara bakacak olursak: Özsarıkamış (2009) çalışmasında öğretmenlerin müdürlerinin bilgi yönetim süreç yeterlikleri görüşleri arasında yaş değişkenine göre anlamlı farklılık bulunmamıştır. Bütün yaş gruplarındaki öğretmenler ilköğretim okulu yöneticilerini bilginin elde edilmesi boyutunda “orta düzeyde yeterli”, bilginin paylaşılması, bilginin kullanılması ve bilginin depolanması boyutlarında ise “üst düzeyde yeterli” oldukları konusunda değerlendirme yapmışlardır.

Livanyalı (2006)’nın “İlköğretim Okulu Yöneticilerinin Bilgi Yönetimindeki Yeterlikleri” adlı çalışmada 30-34 yaş arasındaki öğretmenler okul müdürlerini hem bilginin elde edilmesi, hem de bilginin kullanılması konularında “orta düzey” yeterli bulmuşlardır. Diğer tüm yaş grupları sadece bilginin kullanılması boyutunu müdürlerini “orta düzey” yeterlikte bulurken, diğer tüm boyutlarda müdürlerini “üst düzey” yeterlikte değerlendirmişlerdir.

Çamsarı (2018) “Okul Yöneticilerinin Bilgi Yönetimi Yeterliklerinin Belirlenmesi” adlı çalışmada 45-49 yaş grubu ile 20-24 yaş, 25-29 yaş, 35-39 yaş ve 50 ve üstü yaş arasında anlamlı bir farklılık olduğunu tespit etmiştir. 45-49 yaş

grubundaki öğretmenlerin diğer yaş gruptaki öğretmenlere göre okul müdürlerini bilgi yönetim süreçlerinde daha yeterli bulduklarını tespit etmiştir.

5.2.3. OMBYSYÖ'nin alt boyutları ile toplam hizmet süresine ilişkin bulgu ve yorumlar

Aydın ili Efeler ilçesindeki 294 öğretmenin hizmet sürelerine göre, müdürlerinin bilgi yönetim süreç yeterlikleri boyutlarını değerlendirmeleri istatistiklerini; hizmet süreleri ile boyutlar arasında anlamlı bir fark olup olmadığına ilişkin yapılan testleri ve sonuçları aşağıda verilmiştir.

Tablo 5.17. OMBYSYÖ'nin alt boyutları ile hizmet süresine ilişkin Kruskal-Wallis, Ki Kare (χ^2) testleri sonuçları

Boyutlar	Hizmet Süresi	N	Sıra Ortalamaları	Kruskal-Wallis Testi		
				χ^2	df	p
Bilginin Oluşturulması	1-5	15	168,37	3,704	4	,448
	6-10	30	148,18			
	11-15	31	169,65			
	16-20	69	144,25			
	21 üzeri	149	142,16			
Bilginin Elde Edilmesi	1-5	15	163,87	2,363	4	,669
	6-10	30	140,78			
	11-15	31	165,45			
	16-20	69	144,53			
	21 üzeri	149	144,85			
Bilginin Depolanması Korunması	1-5	15	160,23	10,170	4	,038
	6-10	30	119,08			
	11-15	31	175,63			
	16-20	69	131,77			
	21 üzeri	149	153,37			
Bilginin Paylaşılması	1-5	15	164,47	3,555	4	,470
	6-10	30	137,33			
	11-15	31	170,10			
	16-20	69	142,32			
	21 üzeri	149	145,54			
Bilginin Kullanılması Değerlendirilmesi	1-5	15	164,20	3,663	4	,470
	6-10	30	143,13			
	11-15	31	169,81			
	16-20	69	138,11			
	21 üzeri	149	146,41			
Toplam	1-5	15	164,60	3,839	4	428
	6-10	30	137,85			
	11-15	31	170,74			
	16-20	69	140,30			
	21 üzeri	149	146,22			

Kolmogorov-Smirnova (K)- Shapiro-Wilk (S) testine bakılınca hizmet süresinin alt boyutlardaki p (Sig.) anlamlılık düzeyi değerleri α : ,05'in altında olduğu görülmektedir.

Buradan yola çıkarak verilerimizin normal dağılmadığı anlaşılmaktadır. Normal dağılmayan (Non-Prametrik) verilerimizi analiz etmek için Kruskal Wallis H testinden yararlandı.

Tabloya bakıldığında boyutlara göre istatistiki veriler şu şekildedir: “Bilginin Oluşturulması” χ^2 :3,704 - p: ,448; “Bilginin Elde Edilmesi” χ^2 : 2,363 – p: ,669; “Bilginin Depolanması Korunması” χ^2 : 10,170 – p: ,038; “Bilginin Paylaşımı” χ^2 : 3,555 – p: ,470; “Bilginin Kullanılması Değerlendirilmesi” χ^2 : 3,663 – p: ,470.

Bu verilere bakarak Aydın ili Efeler ilçesindeki okullarda görev yapan 294 öğretmenin, müdürlerinin bilgi yönetim süreç yeterlikleri alt boyutları “Bilginin Depolanması ve Korunması” alt boyutu dışındaki değerlendirmeleri ile hizmet süreleri arasında anlamlı bir fark olmadığı bulunmuştur, χ^2 ve $p>,05$.

Bilginin Depolanması ve Korunması alt boyutunda toplam hizmet süreleri arasında anlamlı bir fark gözlenmektedir. Sıra ortalamaları dikkate alındığında; öğretmenlerin hizmet sürelerine göre aldığı puanlar şu şekildedir. 1-5 yıl: 160; 6-10 yıl: 119; 11-15 yıl: 175; 16-20 yıl: 131; 21 yıl ve üzeri: 153. Rakamlardan da anlaşıldığı üzere 6 - 10 yıldır bu görevde çalışan öğretmenler, okul müdürlerinin bilgi yönetim süreç yeterliklerini diğer yıllarını çalışan öğretmenlere göre daha yetersiz bulmaktadır. Görevde 11-15 yılını çalışan öğretmenlerinse okul müdürlerinin bilgi yönetim süreç yeterliklerini daha yeterli buldukları söylenebilir.

Bu verilerden yola çıkarak okula yeni başlayan, görev süresinde 1-5 yılını çalışan öğretmenlerin daha çok yeni oldukları için ve zamanlarının çoğunu okula alışma ve çevreye uyum sağlamak olduğu için bilgi yönetimiyle çok ilgilenmedikleri yorumu yapılabilir. Müdürlerini alt seviyede yeterli bulan, görevde 6-10 yılını çalışan öğretmenlerin ise okulu, çevreyi ve işleyici iyice tanıyarak daha talepkâr ve isteklerinin daha farkında olduğu bu yüzden bilgi yönetim süreçlerinde okul müdürlerini daha yetersiz buldukları yorumunu yapmak yanlış olmayacaktır.

Okul müdürlerinin bilgi yönetim süreç yeterliklerinin öğretmenler tarafından değerlendirilmesinde, öğretmenlerin hizmet süresini dikkate alarak değerlendiren herhangi bir çalışmaya rastlanamamıştır.

5.2.3. OMBYSYÖ'nin alt boyutları ile öğrenim durumuna ilişkin bulgu ve yorumlar

Aydın ili Efeler ilçesindeki 294 öğretmenin öğrenim durumuna göre, müdürlerinin bilgi yönetim süreç yeterlikleri boyutlarını değerlendirmeleri istatistiklerini; öğrenim durumu ile boyutlar arasında anlamlı bir fark olup olmadığına ilişkin yapılan testler ve sonuçları aşağıda verilmiştir.

Tablo 5.18. OMBYSYÖ'nin alt boyutları ile öğrenim durumuna ilişkin Mann-Whitney U, Wilcoxon W ve Z testleri sonuçları

Boyutlar	Öğrenim Durumu	N	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	U	Z	P
Bilginin Oluşturulması	Lisans	249	150,92	37578,50	4751,500	-1,623	,105
	Lisans Üstü	45	128,59	5786,50			
Bilginin Elde edilmesi	Lisans	249	151,24	37659,50	4670,500	-1,779	,075
	Lisans Üstü	45	126,79	5705,50			
Bilginin Depolanması Korunması	Lisans	249	152,58	37992,00	4338,000	-2,411	,016
	Lisans Üstü	45	119,40	5373,00			
Bilginin Paylaşımı	Lisans	249	151,70	37774,00	4556,000	-1,995	,046
	Lisans Üstü	45	124,24	5591,00			
Bilginin Kullanılması Değerlendirilmesi	Lisans	249	152,43	37955,00	4375,000	-2,340	,019
	Lisans Üstü	45	120,22	5410,00			
Toplam	Lisans	249	152,26	37913,00	4417,000	-2,340	,024
	Lisans Üstü	4	121,16	5452,00			

Kolmogorov-Smirnova (K)- Shapiro-Wilk (S) testine bakılınca öğrenim durumunun alt boyutlardaki p (Sig.) anlamlılık düzeyi değerleri çoğunlukla $\alpha: ,05$ 'in altında olduğu görülmektedir. Buradan yola çıkarak verilerimizin normal dağılmadığı anlaşılmaktadır. Normal dağılmayan (Non-Parametrik) verilerimizi analiz etmek için Mann Whitney U testinden yararlanıldı.

Tabloya bakıldığında boyutlara göre istatistiki veriler şu şekildedir: “Bilginin Oluşturulması” U: 4751,500 - p: 0.105; “Bilginin Elde Edilmesi” U: 4670,500 – p: 0,075; “Bilginin Depolanması Korunması” U: 4338,000 – p: 0,016; “Bilginin Paylaşımı” U: 4556,000 – p: 0,046; “Bilginin Kullanılması Değerlendirilmesi” U: 4417,000 – p: 0,024. Toplam U: -2,340 – p: ,024.

Bu verilere bakarak Aydın ili Efeler ilçesindeki okullarda görev yapan 249 lisans eğitimi ve 45 lisansüstü eğitim gören öğretmenin bilgi yönetiminin bazı boyutlarında müdürlerini değerlendirmeleri ile öğrenim durumları arasında anlamlı bir fark olduğu bulunmuştur, U ve $p > ,05$. Aralarında anlamlı fark görülen boyutlar: “Bilginin Depolanma, Korunması”; “Bilginin Paylaşılması” ve “Bilginin Kullanılması, değerlendirilmesi” boyutlarıdır. Bu alt boyutlarda sıra ortalamaları dikkatte alındığında; öğretmenlerin öğrenim durumuna göre aldığı puanlar şu şekildedir:

“Bilginin Depolanması, Korunması” boyutunda lisans: 152, üst lisans: 119; “Bilginin Paylaşımı” boyutunda lisans: 152, üst lisans: 124; “Bilginin Kullanılması, Değerlendirmesi” boyutunda: 152, üst lisans: 120. Toplamda ise lisans: 152, üst lisans: 121’dir

Alt boyutlardaki sıra ortalamalarına baktığımızda lisansüstü eğitim gören öğretmenlerin okul müdürlerini, “Bilginin Depolanması Korunması”; “Bilginin Paylaşılması”; “Bilginin Kullanılması Değerlendirilmesi” alt boyutlarında yetersiz buldukları sonucunu çıkarmak yanlış olmayacaktır. Genel olarak tüm boyutlardaki sıra ortalamalarına ve toplamdaki sıra ortalamasına yakından baktığımızda lisans mezunu öğretmenlerin okul müdürlerinin yeterliklerini daha fazla oranda yeterli bulmaktayken, lisans üstü mezunlarının okul müdürlerini kısmen daha yetersiz bulduklarını söyleyebiliriz.

Çamsarı (2018) “Okul Yöneticilerinin Bilgi Yönetimi Yeterliklerinin Belirlenmesi” adlı çalışmasında lisans mezunu öğretmenlerin puan ortalamalarının yüksek lisans mezunu öğretmenlerin puan ortalamalarından anlamlı düzeyde yüksek olduğunu tespit etmiştir. Yüksek lisans mezunu öğretmenler okul müdürlerinin alt düzey yeterliğe sahip olduğunu düşünürken, lisans mezunu olan öğretmenler ise üst düzey yeterliğe sahip olduğunu düşündüklerini tespit etmiştir.

Duranlı (2018) ise ‘Üniversite Yöneticilerinin Bilgiyi Yönetme Beceri Ve Yeterlikleri’ doktora tezinde lisans ve lisansüstü eğitim görmüş öğretmenlerin okul müdürlerinin bilgi yönetim süreç yeterliklerinin bütün boyutlarında birbirlerine yakın sonuçlar tespit etmiş ve anlamlı bir fark görmemiştir.

Tüm bu verilerden yola çıkarak lisansüstü eğitim alan öğretmenlerin okul müdürlerini bilgi yönetimi süreç yeterlikleri açısından lisans mezunlarına göre daha

yetersiz görme eğiliminde olduklarını söylemek yanlış olmayacaktır. Bunu da lisansüstü eğitim görmüş öğretmenlerin beklentilerinin daha yüksek olmasına bağlayabiliriz.

5.2.4. OMBYSYÖ'nin alt boyutları ile bulunduğu okuldaki görev süresine ilişkin bulgular

Aydın ili Efeler ilçesindeki 294 öğretmenin bulunduğu okuldaki görev süresine göre, müdürlerinin bilgi yönetim süreç yeterlikleri boyutlarını değerlendirmeleri istatistiklerini; öğrenim durumu ile boyutlar arasında anlamlı bir fark olup olmadığına ilişkin yapılan testler ve sonuçları aşağıda verilmiştir.

Tablo 5.19. OMBYSYÖ'nin alt boyutları ile buldukları okuldaki görev sürelerine ilişkin Kruskal-Wallis, Ki Kare (χ^2) testleri sonuçları.

Boyutlar	Bulduğu okuldaki Görev Süresi	N	Sıra Ortalaması	Kruskal-Wallis Testi		
				χ^2	df	p
Bilginin Oluşturulması	1-3	81	156,00	2,621	3	,454
	4-6	62	136,08			
	7-9	51	155,67			
	10 üzeri	100	143,53			
Bilginin Elde edilmesi	1-3	81	149,98	1,139	3	,768
	4-6	62	137,30			
	7-9	51	150,84			
	10 üzeri	100	150,12			
Bilginin Depolanması Korunması	1-3	81	153,33	1,903	3	,593
	4-6	62	134,77			
	7-9	51	151,50			
	10 üzeri	100	148,63			
Bilginin Paylaşımı	1-3	81	160,05	5,654	3	,130
	4-6	62	127,22			
	7-9	51	154,42			
	10 üzeri	100	146,38			
Bilginin Kullanılması Değerlendirilmesi	1-3	81	159,31	4,489	3	,213
	4-6	62	131,98			
	7-9	51	156,49			
	10 üzeri	100	142,98			
Toplam	1-3	81	157,51	3,884	3	,274
	4-6	62	131,27			
	7-9	51	155,42			
	10 üzeri	100	145,42			

Kolmogorov-Smirnova (K)- Shapiro-Wilk (S) testine bakılınca buldukları okuldaki görev süreleri alt boyutlardaki p (Sig.) anlamlılık düzeyi değerleri çoğunlukla α : ,05'in altında olduğu görülmektedir. Buradan yola çıkarak verilerimizin normal dağılmadığı anlaşılmaktadır. Normal dağılmayan (Non-Parametrik) verilerimizi analiz etmek için Kruskal Wallis H testinden yararlandık.

Tabloya bakıldığında boyutlara göre istatistikî veriler Şu Şekildedir: “Bilginin Oluşturulması” χ^2 : 2,621 - p: ,454; “Bilginin Elde Edilmesi” χ^2 : 1,139 – p: ,768; “Bilginin Depolanması Korunması” χ^2 : 1,903 – p: ,593; “Bilginin Paylaşımı” χ^2 : 5,65 4– p: ,130; “Bilginin Kullanılması Değerlendirilmesi” χ^2 : 4,489– p: ,213.

Buna verilere bakarak Aydın ili Efeler ilęesindeki okullarda görev yapan 294 öğretmenin, müdürlerinin bilgi yönetim süreç yeterlikleri boyutlarını değerlendirmeleri ile buldukları okullardaki görev süreleri arasında anlamlı bir fark olmadığı bulunmuştur, χ^2 ve $p > ,05$.

zsarıkamıŐ (2009)’un “İlköğretim Okulu Yöneticilerinin Bilgi Yönetimi Yeterlikleri.” adlı çalışmada ğretmenlerinin kıdem değişkenine göre bilgi yönetiminin tüm alt boyutlarında anlamlı farklılık olduğunu tespit etmiştir. Tüm alt boyutlarda anlamlı farklılık kıdemi 1 yıldan az olan öğretmenler ve kıdemi 6 – 10 yıl arası olan öğretmenler arasında görülmüştür. Kıdemi 1 yıldan az olan öğretmenlerin okul müdürlerini daha yeterli bulduklarını tespit etmiştir. Ve bu durumu yeni başlayan öğretmenlerin daha olumlu olmalarına ve daha tecrübeli öğretmenlerin beklentilerinin daha fazla olmasına baęlamıŐtır. zsarıkamıŐ (2009)’un çalışması bizim çalışmamızla örtüşmektedir.

Bu çalışmadan farklı olarak Livanyalı (2006) “İlköğretim Okulu Yöneticilerinin Bilgi Yönetimindeki Yeterlikleri” adlı çalışmada kıdemi 1 yıldan az olan öğretmenler okul müdürlerini bilgi kullanılması boyutunda alt ve bilgi depolanması boyutunda orta seviyede bulmaktadırlar. Daha st kıdeme sahip olan öğretmenler ise okul müdürlerini bilginin kullanılması boyutunda orta, diğer tüm boyutlarda üst düzeyde bulmaktadırlar.

Bizim alıŐmamızda ise sıra ortalamalarına dikkatli bakıldığında sadece 4-6 yıl arası kıdeme sahip öğretmenlerin diğer kıdemlere göre okul müdürlerini bilgi yönetimi konusunda daha düşük yeterlikte gördükleri söylenebilir. 4 yıl, 6 ve 6 yıl üstünü çalışan öğretmenlerin tıpkı yaş deęiŐkeninde olduğu gibi müdürlerini bilgi yönetim süreçlerinde daha yeterli görmektedirler. Bu durumu daha geç öğretmenlerin isteklerinin ve beklentilerinin henüz farkında olmamaları ve uzun yıllar çalışan öğretmenlerinse beklentilerinden vazgeçtikleri yorumunu yapmak yanlış olmayacaktır

5.2.5. OMBYSYÖ’nin alt boyutları ile ğretmen branşlarına ilişkin bulgu ve yorumlar

Aydın ili Efeler ilęesindeki 294 öğretmenin okul türlerine göre, müdürlerinin bilgi yönetim süreç yeterlikleri boyutlarını değerlendirmeleri istatistiklerini; öğretmenlerin

branşlarıyla boyutlar arasında anlamlı bir fark olup olmadığına ilişkin yapılan testleri ve sonuçları aşağıda verilmiştir.

Tablo 5.20. OMBYSYÖ'nin alt boyutları ile branşa ilişkin Kruskal-Wallis, Ki Kare (χ^2) testleri sonuçları.

Boyutlar	Branşlar	N	Sıra Ortalamaları	Kruskal-Wallis Testi		
				χ^2	df	p
Bilginin Oluşturulması	Sözel Dersler	60	159,11	7,427	7	,386
	Yabancı Dil	52	141,70			
	Sayısal Dersler	69	158,03			
	Rehberlik	37	141,84			
	Beceri Dersleri	22	152,75			
	Meslek/Teknik Dersler	27	142,70			
	Sınıf Öğretmenliği	20	107,20			
	Diğer	7	134,36			
Bilginin Elde Edilmesi	Sözel Dersler	60	161,98	6,874	7	,442
	Yabancı Dil	52	142,22			
	Sayısal Dersler	69	149,68			
	Rehberlik	37	139,15			
	Beceri Dersleri	22	153,57			
	Meslek/Teknik Dersler	27	158,37			
	Sınıf Öğretmenliği	20	111,90			
	Diğer	7	126,00			
Bilginin Depolanması Korunması	Sözel Dersler	60	159,36	7,152	7	,413
	Yabancı Dil	52	142,15			
	Sayısal Dersler	69	152,18			
	Rehberlik	37	141,70			
	Beceri Dersleri	22	148,93			
	Meslek/Teknik Dersler	27	161,19			
	Sınıf Öğretmenliği	20	116,00			
	Diğer	7	102,79			

Tablo 5.21. OMBYSYÖ'nin alt boyutları ile branşa ilişkin Kruskal-Wallis, Ki Kare (χ^2) testleri sonuçları (Devam)

Boyutlar	Branşlar	N	Sıra Ortalamaları	Kruskal-Wallis Testi		
				χ^2	df	p
Bilginin Paylaşımı	Sözel Dersler	60	157,04	5,436	7	,607
	Yabancı Dil	52	142,40			
	Sayısal Dersler	69	156,34			
	Rehberlik	37	136,61			
	Beceri Dersleri	22	142,48			
	Meslek/Teknik Dersler	27	158,17			
	Sınıf Öğretmenliği	20	117,78			
	Diğer	7	133,57			
Bilginin Kullanılması Değerlendirilmesi	Sözel Dersler	60	160,18	6,157	7	,522
	Yabancı Dil	52	136,43			
	Sayısal Dersler	69	155,89			
	Rehberlik	37	141,57			
	Beceri Dersleri	22	146,18			
	Meslek/Teknik Dersler	27	155,13			
	Sınıf Öğretmenliği	20	116,58			
	Diğer	7	132,71			
Toplam	Sözel Dersler	60	160,11	7,236	7	,405
	Yabancı Dil	52	139,36			
	Sayısal Dersler	69	155,78			
	Rehberlik	37	139,58			
	Beceri Dersleri	22	148,73			
	Meslek/Teknik Dersler	27	156,54			
	Sınıf Öğretmenliği	20	110,93			
	Diğer	7	125,93			

Kolmogorov-Smirnova (K)- Shapiro-Wilk (S) testine bakılınca öğretmenlerin branşlarının alt boyutlardaki p (Sig.) anlamlılık düzeyi değerleri çoğunlukla $\alpha: ,05$ 'in altında olduğu görülmektedir. Buradan yola çıkarak verilerimizin normal dağılmadığı anlaşılmaktadır. Normal dağılmayan (Non-Parametrik) verilerimizi analiz etmek için Kruskal Wallis H testinden yararlanıldı.

Tabloya bakıldığında boyutlara göre istatistiki veriler şu şekildedir: “Bilginin Oluşturulması” $\chi^2: 7,427$ - p: ,386; “Bilginin Elde Edilmesi” $\chi^2: 6,874$ - p: ,442;

“Bilginin Depolanması Korunması” χ^2 : 7,152 – p: ,413; “Bilginin Paylaşımı” χ^2 : 5,436 – p: ,607; “Bilginin Kullanılması Değerlendirilmesi” χ^2 : 6,157 – p: ,522.

Bu verilere bakarak Aydın ili Efeler ilçesindeki okullarda görev yapan 294 öğretmenin, müdürlerinin bilgi yönetim süreç yeterlikleri boyutlarını değerlendirmeleri ile branşları arasında anlamlı bir fark olmadığı bulunmuştur, χ^2 ve $p>,05$. Sıra ortalamalarına yakından bakıldığında sınıf öğretmenliği branşındaki öğretmenlerin tüm boyutlarda okul müdürlerini bilgi yönetimi konusunda daha az yeterli bulduklarını söylemek yanlış olmayacaktır. İkinci sırada ise yabancı dil öğretmenleri ve rehber öğretmenler yer almaktadır. Sınıf öğretmenlerinin, yabancı dil ve rehber öğretmenlerin okulda diğer branşlara göre bilgi yönetimine ve araçlarına daha çok ihtiyaç duymalarından ve müdürlerinden bu konuda daha çok beklenti içinde olmalarından kaynaklandığı görüşü yapılabilir.

Bu alanda yapılan birçok çalışmada branş ve bilgi yönetimi alt boyutları arasında anlamlı bir farka rastlanamamıştır. Ancak Fidan (2007) ve Livanyalı (2006)’nın çalışmalarında durum farklılaşmaktadır.

Fidan (2007)’nin “Resmi İlk Öğretim Okulu Yöneticilerinin Bilgi Yönetimi Araçlarını Kullanma Yeterlik Düzeyine İlişkin Bir Araştırma” adlı çalışmasında Antalya ilinde ilköğretim okullarında çalışan yönetici ve öğretmenlerin branşları ve bilgi yönetimi arasında yapılan testlerde “Sosyal Bilimler” , “Fen - Matematik” ve “Güzel Sanatlar/Özel Yetenek” branşlarındaki öğretmenler “Mesleki Dersler” branşındaki öğretmenlere göre okul müdürlerini bilginin kullanılması, depolanması konusunda daha yeterli buldukları gözlenmiştir. Aynı bulguya bilginin üretilmesi boyutunda da rastlanmaktadır. Fidan’ın yaptığı çalışmada meslek lisesi öğretmenleri genel olarak müdürlerini bilgiyi kullanma boyutlarında yeterli görmemektedirler.

Livanyalı (2006)’nin “İlköğretim Okulu Yöneticilerinin Bilgi Yönetimindeki Yeterlikleri” adlı çalışmada Sınıf Öğretmenleri, Sosyal ve Fen Alanı öğretmenleri, Din Kültür ve Ahlak Bilgisi öğretmenleri müdürlerini, bilginin elde edilmesi, bilginin paylaşılması, bilginin depolanması alt boyutlarında “üst düzey” yeterli bulurken bilginin kullanılması boyutunda “orta düzeyde” yeterli bulmaktadırlar. Eğitim Bilimleri Öğretmenleri ise bilginin elde edilmesi, bilginin paylaşılması, bilginin depolanması alt boyutlarında müdürlerini “orta düzey” yeterli bulurken, bilginin kullanılması boyutunda “alt düzey” yeterli bulmaktadırlar.

TARTIŞMA VE SONUÇ

Bu bölümde araştırmanın bulgularına göre elde edilen sonuçlardan, problem ve alt problemlerin ana hatlarından ve araştırma sonunda çıkan önerilerden bahsedilmektedir. Aydın ili Efeler ilçesinde görev yapan müdürlerin bilgi yönetim süreçlerini değerlendirmek için 294 öğretmenin katılımıyla, OMBYSYÖ kullanılarak yapılan bu araştırmadan elde edilen bulgulardan hareketle çıkan sonuçlar şu şekildedir:

Bulgulara bakıldığında OMBYSYÖ tüm alt boyutlarda katılım derecesi ‘Çoğu Zaman’ sıklık derecesinde çıkmıştır. Ancak verilere ayrıntılı bakıldığında tüm boyutların ‘Çoğu Zaman’ sıklık derecesinin en alt sınırında çıktığı görülmektedir. Bilginin oluşturulması yeterliği boyutunda yer alan maddeler arasında en yüksek ortalama, “Okulun gelişmesine katkıda bulunan yeni fikirleri üreten öğretmenleri takdir eder,” (\bar{x} : 3,74) ve “Eğitim-öğretimle ilgili konularda önerdiğimiz yeni fikirlere değer vererek yaratıcı fikirler geliştirmemizi destekler,” (\bar{x} : 3,73) maddeleri sahiptir. En düşük ortalama ise “Eğitsel-öğretimsel ve yönetsel konularda kullanabileceği yeni fikirler geliştirebilmek için, okulun geçmiş kayıt dokümanlarından yararlanır,” (\bar{x} : 3,28) ve “Okulda gerçekleştirilen eğitsel-öğretimsel ve yönetsel uygulamalara alternatif olabilecek farklı uygulamalar oluşturur,” (\bar{x} : 3,33) maddelerine aittir. Bilginin oluşturulması yeterliği boyutunda yer alan maddelerin ortalamaları 3,52’dir.

Bu bulgulara göre; okul müdürlerinin, bilginin oluşturulması yeterliği boyutunda yer alan davranışları ‘Çoğu Zaman’ sıklık derecesinde göstermektedir. Okul müdürlerinin bilgi yönetimi ve yaratıcı fikirleri destekleme ve bu konuda çalışan öğretmenlere destek verme konusunda en yüksek puana sahip olduğu görülmektedir. Ancak bireysel olarak yapmaları gereken yeni uygulamalar bulma ve yeni fikirler geliştirme konularında ise düşük puan almışlardır. Bu konuda müdürlerin diğer yönetim işleriyle çok yoğun ilgilenirken bilgi yönetimi konusuna yeterince zaman ayırmadıkları yorumu yapılabilir. Bilginin oluşturulması alt boyutu, bilginin paylaşılması boyutundan sonra en düşük puana sahip alt boyuttur. Bu da müdürlerin bilgi oluşturma konusunda pek de başarılı olmadıkları yorumunu yapmamıza sebep oluyor.

Bilginin elde edilmesi yeterliği boyutunda en yüksek ortalamaya sahip olan maddeler, “Diğer okulların eğitim-öğretim konusunda ne tür uygulamalar yaptıklarını takip eder,” (\bar{x} : 3,70) ve “Konferans, seminer gibi etkinliklere katılarak yeni bilgiler

elde etmemizi teşvik eder,” (\bar{x} : 3,69) maddeleridir. En düşük ortalamaya ise, “Eğitsel yayınları takip ederek farklı fikir ve uygulamalar hakkında bilgi elde eder,” (\bar{x} : 3,38) maddesidir. Bilginin elde edilmesi yeterliği boyutunda yer alan maddelerin ortalamaları 3,57’dir. Tüm bu bulgulara bakıldığında okul müdürleri bilginin elde edilmesi yeterliği boyutunda yer alan davranışları ‘çoğu zaman’ sıklık derecesinde göstermektedirler.

Tüm bu bulgulara bakıldığında okul müdürleri bilginin elde edilmesi yeterliği boyutunda yer alan davranışları çoğu zaman göstermektedirler. Bilginin elde edilmesi boyutunda yaptığımız çalışmadan çıkarılacak sonuç, okul müdürlerinin eyleme dönük aktivitelerden genel olarak düşük puan aldıkları, bunun aksine “teşvik etmek”, “takdir etmek”, “destek olmak”, “takip etmek” gibi konularda daha yüksek puan aldıklarıdır. Bilginin elde edilmesi boyutunda da bilginin oluşturulması boyutunda olduğu gibi öğretmenlerin değerlendirmelerine göre okul müdürleri, farklı fikirleri ve eğitsel yayınları takip ederek bilgi elde etmeleri konularında daha az başarılıdır.

Bilginin depolanması ve korunması boyutunda en yüksek ortalamaya sahip olan maddeler, okul bünyesinde gerçekleştirilen her toplantıya ait tutanak tutulmasını sağlar. (\bar{x} : 4,14) ve “Bilgileri kayıt altına alırken, anlaşılır ifadeler kullanarak kaydedilmesine özen gösterir.” (\bar{x} : 3,83) ve “Okulda her türlü bilgiyi saklayabilmek için yeterli bilgisayar ve donanım (yazıcı, tarayıcı vb.) olmasına önem verir.” (\bar{x} : 3,83) maddeleridir. En düşük ortalama ise “Okul çevresinden ve velilerden gelen fikir ve istekleri not ederek saklar.” (\bar{x} : 3,46) maddesine aittir. Bilginin depolanması ve korunması yeterliği boyutunda yer alan maddelerin ortalamaları, 3,72’dir. Bu bulgulara göre; okul müdürleri, bilginin depolanması ve korunması yeterliği boyutunda yer alan davranışları “çoğu zaman” sıklık derecesinde göstermektedirler.

Ortalaması en yüksek alt boyut bilginin depolanması ve korunması boyutudur. Toplantı tutanaklarının tutulması ve saklanması tüm okul müdürleri tarafından dikkat edilen bir konu olduğunu tespit edilmiştir. En yüksek puan alan bu maddelere baktığımızda hali hazırda müdürlerin resmi olarak yapmak zorunda oldukları işler olduğunu görürüz. Bu bilgilerin saklanması için bilgisayar ve donanım olmasına önem vermesi de dikkat çeken yüksek puan alan diğer bir maddedir.

Bilginin paylaşılması yeterliği boyutunda en yüksek ortalamaya, “Gerekli durumlarda okuldaki uygulamalara ilişkin bilgileri bize bildirmek için, telefon kullanmayı tercih eder,” (\bar{x} : 3,88) ve “Okul gelişimi adına yapılmasının yararlı

olacağını düşündüğü her türlü uygulamayı, bize tanıtarak uygulama hakkında gerekli bilgileri paylaşır,” (\bar{x} : 3,67) maddeleri sahiptir. En düşük ortalamaya ise “Okulun geçmiş uygulamalarına ilişkin sahip olduğumuz bilgileri, okulda göreve yeni başlayan öğretmenlerin okuyabilmesi için rapor etmemizi ister,” (\bar{x} : 2,89) maddesi sahiptir. Bilginin paylaşılması yeterliği boyutundaki maddelerin ortalaması, 3,41’dir. Bu bulgulara göre; okul müdürleri, bilginin paylaşılması yeterliği boyutunda yer alan davranışları “çoğu zaman” sıklık derecesinde göstermektedirler.

Öğretmenlerin, okul müdürlerini en yetersiz buldukları alt boyut bilginin paylaşılması boyutudur. Bu bölümdeki bulgulara bakarak okul müdürlerinin bilginin paylaşılması konusunda yetersiz kaldıkları yorumunu yapmak yanlış olmayacaktır. Bilginin paylaşılması boyutunda en yüksek puan alarak göze çarpan ayrıntı okul müdürlerin bilgi paylaşımı için telefonu kullanmalarınıdır.

Bilginin kullanılması ve değerlendirilmesi yeterliği boyutunda yer alan maddeler arasında; “Okul uygulamalarının niteliğini ve başarısını değerlendirirken okulun amaç ve vizyonunu göz önünde bulundurur,” (\bar{x} : 3,78) ve “Okulda gerçekleştirilen etkinliklerin ve uygulamaların okula olan katkısını değerlendirir,” (\bar{x} : 3,75) maddeleri en yüksek ortalamaya sahiptir. “Okul kurallarının ve uygulamalarının sorgulandığı, eleştirel fikirlerin ortaya konduğu değerlendirme toplantıları düzenler,” (\bar{x} : 3,41) ve “Okul uygulamalarının amaçlarını açıklayarak, amaçların herkes tarafından doğru yorumlanabilir olmasını sağlar,” (\bar{x} : 3,44) maddeleri ise en düşük ortalamaya sahiptir. Bilginin kullanılması ve değerlendirilmesi yeterliği boyutunda yer alan maddelerin ortalamaları 3,60’dır. Bu bulgulara göre; okul müdürleri, Bilginin kullanılması ve değerlendirilmesi yeterliği boyutunda yer alan davranışları “çoğu zaman” sıklık derecesinde göstermektedirler.

Cevaplara bakıldığında, okul müdürlerinin uygulamalar ve etkinlikler konusunda daha hassas olduğu göze çarparken, bu etkinlikler ve uygulamaların amaçlarının açıklanması ve sonrası bu konularda değerlendirme yapması konularında zayıf olduğu görülmektedir. Bilginin üretilmesi, geliştirilmesi, saklanması ve paylaşılması vb. faaliyetlerin tamamı önemlidir ancak bilgi kullanıldığı ve değerlendirildiği ölçüde fayda sağlar (Goh, 2002: 26).

Yapılan testler sonucunda öğretmenlerin cinsiyetleri ve OMBYSYÖ alt boyutlar arasında anlamlı bir ilişki olmadığı bulunmuştur. Erkek ve kadın öğretmenlerin arasında

anlamalı bir fark gözlenmemiştir. Ancak sıra ortalamalarına bakıldığında kadın öğretmenlerin (118), erkek öğretmenlere (176) göre okul müdürlerini daha yetersiz bulduklarını söylemek yanlış olmayacaktır.

Öğretmenin, müdürlerinin bilgi yönetim süreç yeterlikleri boyutlarını değerlendirmeleri ile yaşları arasında anlamlı bir fark olmadığı bulunmuştur. Sıra ortalamaları dikkate alındığında; yaş ortalaması arttıkça okul müdürlerinin bilgi yönetim süreç yeterlikleri daha yeterli bulunurken; yaş ortalaması daha genç öğretmenlerde bu tam tersi durumdadır. Burada genç öğretmenler daha olumsuz görüşlere sahiptir denilebilir. Bu durumu genç öğretmenlerin bilgi yönetimi konusunda ihtiyaçlarının, beklentilerinin fazla olması ve daha idealist olmalarıyla açıklarsak yanlış olmayacaktır. Sıralama puanlarının ortalaması ne kadar düşük ise o derece de olumsuz görüş olduğunu söyleyebiliriz.

Öğretmenin, müdürlerinin bilgi yönetim süreç yeterlikleri alt boyutları “Bilginin Depolanması ve Korunması” alt boyutu dışındaki değerlendirmeleri ile hizmet süreleri arasında anlamlı bir fark olmadığı bulunmuştur. Bu alt boyut dikkatli incelendiğinde 6-10 yıldır bu görevde çalışan öğretmenler, okul müdürlerinin bilgi yönetim süreç yeterliklerini diğer yıllarını çalışan öğretmenlere göre daha yetersiz bulmaktadır. Görevde 11-15 yılını çalışan öğretmenlerinse okul müdürlerinin bilgi yönetim süreç yeterliklerini daha yeterli buldukları söylenebilir.

Okullarda görev yapan 249 lisans 45 lisansüstü eğitim durumu bulunan öğretmenin, müdürlerinin bilgi yönetim süreç yeterlikleri boyutlarını değerlendirmelerine ile eğitim durumları arasında bazı alt boyutlarda anlamlı bir fark olduğu bulunmuştur, U ve $p>,05$. Aralarında anlamlı fark görülen boyutlar bilginin depolanması korunması, bilginin paylaşılması ve bilginin kullanılması, değerlendirilesi boyutlarıdır.

Alt boyutlardaki sıra ortalamalarına baktığımızda lisansüstü eğitim gören öğretmenlerin okul müdürlerini bilginin depolanması korunması; bilginin paylaşılması, bilginin kullanılması, değerlendirilmesi alt boyutlarında yetersiz buldukları sonucunu çıkarmak yanlış olmayacaktır. Genel olarak toplamda ve tüm boyutlardaki sıra ortalamalarına yakından baktığımızda lisans mezunu öğretmenlerin okul müdürlerinin yeterliklerini daha fazla oranda yeterli bulmaktayken, lisansüstü mezunlarının okul müdürlerini daha yetersiz bulduklarını söyleyebiliriz.

Öğretmenin, müdürlerinin bilgi yönetim süreç yeterlikleri boyutlarını değerlendirmeleri ile buldukları okullardaki görev süreleri arasında anlamlı bir fark olmadığı bulunmuştur. Ayrıca öğretmenlerin müdürlerinin bilgi yönetim süreç yeterlikleri boyutlarını değerlendirmeleri ile branşları arasında da anlamlı bir fark olmadığı bulunmuştur. Ancak sıra ortalamalarına yakından bakıldığında sınıf öğretmenleri, yabancı dil öğretmenleri ve rehber öğretmenlerin bilgi yönetim süreç yeterliklerinde diğer branşlara göre müdürlerini daha yetersiz buldukları söylenebilir.

Öneriler

Bu çalışmanın sonuçlarına göre uygulayıcılara:

Çalışmamızda öğretmenlerin gözünden okul yöneticilerin bilgi yönetim süreç yeterliklerine bakılmıştır ancak mevcut durum hakkında araştırma yapılmamıştır. Okullarda ve bu kurumlarda görev yapan okul müdür ve öğretmenlerin bilgi yönetim süreçleri hakkında mevcut durumlarının tespit edilmesi önerilir.

Çalışmamızda, okul müdürlerinin bilgi yönetim süreç yeterliklerinin istenen düzeyde olmadığı tespit edilmiştir ve bu konuda yeterli bilgiye sahip olmadıkları tespit edilmiştir bu bağlamda tüm eğitim kurumlarında farkındalık artırma çalışmaları yapılması; okul bünyesinde bilgi yönetim süreçleri konusunda kurslar düzenlenmesi ve bu konuda kalkınma ajanları (Doğrudan Destek Programı), Erasmus Plus projelerinden fon sağlanması; okul yönetici ve öğretmenlere bilgi yönetim süreç yeterlikleri hakkında hizmet içi eğitim ve seminerler düzenlenmesi önerilir.

Müdürlerin bilgi yönetim süreç yeterliklerinin alt boyutları arasında en düşük puan alan boyutlardan birisi “Bilginin Paylaşılması” boyutudur bu bağlamda okullarda bilginin depolanması ve paylaşılması için e-arşivlerler kullanılması, bunun için Milli Eğitim Bakanlığı veya Milli Eğitim Müdürlükleri tarafından web tabanlı bir alan ve bu verileri işleyecek bir görevli sağlanması; okulların web sitesinin sürekli güncel tutulması ve sadece sosyal medya ve web sitesi içerikleri için eleman istihdam edilmesi; okullarda sosyal medyanın bilgi paylaşımı açısından doğru ve etkili kullanılması; okullarda bilgi yönetim süreçleri üzerine yapılan iyi çalışmalar, uygulamalar ve örneklerin çoğaltılması, gösterilmesi, paylaşılması, bilgi paylaşımı kültürünün tüm okullar ve çalışanları arasında yaygınlaştırılması; bilginin ve bilgi paylaşım süreçlerinin eğitim örgütlerinde aktif olarak kullanılması, hâlihazırda bu konudaki tecrübeli diğer kurum kuruluş ve özel sektör temsilcileriyle bilgi paylaşımında bulunulması önerilir.

Araştırma kapsamında en yüksek alt boyut “Bilginin Depolanması ve Korunması” almasına rağmen dijital olarak verilerin saklanması teknolojik alt yapının yeterli düzeyde olmadığı anlaşılmaktadır. Bu bağlamda bilgi depolanması ve kullanılması konularında okul teknoloji alt yapılarının desteklenmesi; okullardaki öğretmen ve yöneticilerin bilgiye kolay ulaşabilecekleri gerekli iletişim ağlarının kurulması ve sürekliliğinin sağlanması önerilir.

“Bilginin Oluşturulması” konusu “Bilginin Paylaşılması” alt boyutundan sonra en düşük puan alan alt boyutlardan biridir. Bu bağlamda her okulun bilgi yönetim süreç haritası olması ve bu yol haritasına göre görev dağılımı yapılması; bilginin ulaşılabilirliğinin artırılması, okullardaki öğretmenlerin kolaylıkla bilgi edinebilmesi ve bu bilgiyi kullanabilecekleri özgür ortamların oluşturulması; okullarda bilginin yüceltilmesi ve bilgiyi kullanma, paylaşma, depolama konularında destekleyici, teşvik edici davranılması önerilir.

Bu çalışmanın sonucuna göre araştırmacılara:

Çalışmamızda öğretmenlerin gözünden okul yöneticilerinin bilgi yönetim süreç yeterliklerine bakılmıştır aynı anda okul müdürlerinin de kendilerini bu konuda ne derece yeterli olduklarının değerlendirilmesi yapıp karşılaştırma yapılabilir. Bunun yanı sıra Milli Eğitim Müdürlükleri yöneticilerinin ve müfettişlerin de bilgi yönetim süreç yeterlikleri açısından her boyutta değerlendirilmesi yapılabilir.

Yaptığımız araştırma sonucunda Okul Müdürlerinin Bilgi Yönetim Süreç Yeterlikleri alt boyutları arasında en düşük puan ortalamalarını “Bilginin Oluşturulması” ve Bilginin Paylaşılması” boyutlarında aldığı görülmektedir. Bu bağlamda araştırmacılara okullarda faydalı ve yönetim için etkili bilginin elde edilmesi, oluşturulması ve okulların bilgi merkezli yönetilmesi için neler yapılacağına incelenmesi; bilgi teknolojilerin okullarda kullanılmasının incelenmesi; okul yöneticilerinin bilgi yönetim süreç yeterliklerinin geliştirme yollarının değerlendirilmesi; bilginin paylaşılması boyutunda okullardaki öğretmen ve yöneticilerin yeterliklerini araştırılması önerilebilir.

KAYNAKÇA

- Ağır, A. (2005). *Bilgi Yönetimi Sistemleri ve Eğitimde Bilgi Yönetimi Sistemi Uygulaması*. (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Akkoç, H. (2008). *Öğrenen Örgüt Oluşumunda Bilgi Yönetimi Uygulamalarının Rolü*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Afyon.
- Alavi, M. and Leidner, D.E. (1999). Knowledge Management Systems: Issues, Challenges, and Benefits. *Communications of the Association for Information System*, 1(7): 1–37.
- Allee, V. (1997). 12 Principles of Knowledge Management. *Training & Development*, 51(11), 71–74.
- Almış, S. (2010). *Eğitim Yöneticilerinin Bilgi Yönetimine İlişkin Yeterlikleri (Sinop İli örneği)*, Yüksek Lisans Tezi, Ondokuz Mayıs Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Samsun.
- Argon T. ve Demirer S. (2015). Okul Yöneticilerinin Bilgi Yönetimi ve İnsan Kaynaklarını Yönetimi Yeterlikleri. *AIBU Journal of Social Sciences*, 15:3, 221-264.
- Ataman, S. (2002). Küçük ve Orta ölçekli işletmelerde Bilgi Yönetimi ve Bir Uygulama. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul
- Awang, M. (2009). Knowledge management in Malaysian secondary schools: Implications of the "smart school" initiative. Doctoral Dissertation, University of Stirling, UK.
- Ayral, M. (2007). *Okulda bilgi yönetimi model önerisi kapsamında yönetici ve öğretmen görüşlerine göre Ankara ili okullarının değerlendirilmesi*. Yayımlanmamış Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Babu, G.S., Rao, T.M., Ahmed, S. ve Gupta, K.S. (2008). Relationship between leadership capability and knowledge management: A measurement approach. *Journal of Information & Knowledge Management*, 7(2): 83-92.
- Balkar B. & Şahin S. (2012). Okul Müdürlerinin Bilgi Yönetimi Süreç Yeterliklerinin Ve Liderlik Becerilerinin İncelenmesi. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi* 1(2): 2146-2199.
- Balkar, B. (2012). *Ortaöğretim Okulu Müdürlerinin Liderlik Becerilerinin Bilgi Yönetim Süreç Yeterliklerindeki Rolü*. Doktora tezi, Gaziantep Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Gaziantep.

- Baran, M. (2002). *İşletmelerde Bilginin Yönetilmesi ile ilgili Olarak Geliştirilen Modeller ve Bir Araştırma*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Barbary, A.G. (1999). A Study of New Jersey Public School Teachers: Attitudes and Perceptions of Leadership Skills Associated with the Principalship. Doctoral Dissertation, Seton Hall University, 5-114.
- Barlow, S.R. (2008). A Study of Organizational Learning and Knowledge Management as Mechanisms for Educational Change: The Development of Professional Learning Communities in a School District. Doctoral Dissertation, University of California, Riverside.
- Barutçugil, İ. (2002). *Bilgi Yönetimi*, İstanbul: Kariyer Yayıncılık.
- Bixler, H. Charles. (2000). Doctoral Disertation: “Creating a Dynamic Knowledge Management Maturity Continuum for Increased Enterprice Performanceand Innovation”. Washington D.C.: The George Washington University. (21 May).
- Bixler, H. Charles. (2000). Doctoral Disertation: “Creating a Dynamic Knowledge Management Maturity Continuum for Increased Enterprice Performance and Innovation”. Washington D.C.: The George Washington University. (21 May).
- Burnett, Simon, Lorraine, Illingworth, Linda, Webster, (2004). Knowledge Auditing and Mapping: A Pragmatic Approach, *Knowledge and Process Management*, 11(1): 25–37.
- Bursalıoğlu, Z. (1981). *Eğitim Yöneticisinin Yeterlikleri İlk öğretmen Okulu Müdürlerinin Yeterliklerine İlişkin Bir Araştırma*. Ankara: Sevin Matbaası.
- Büyüköztürk, Ş. (2002). *Sosyal Bilimler İçim Veri Analizi El Kitabı*. Ankara: Pegem Akademi.
- Camsari, A. (2018). *Determination of Knowledge Management Competencies of School Administrators* (Master Thesis). Istanbul University Institute of Educational Sciences, Istanbul, Turkey.
- Can, A. (2014). *SPSS İle Bilimsel Araştırma Sürecinde Nicel Veri analizi*. (3. Baskı). Ankara: Pegem Akademi.
- Can, N. (2002). Functions of human resources management in educational organizations. *Gaziantep University Journal of Social Sciences*, 5(1).
- Celep, C. Ve Çetin, B. (2003). *Bilgi yönetimi*. İstanbul: Anı Yayıncılık.
- Celep, C. Ve Çetin, B. (2014). *Eğitim Örgütlerinde bilgi yönetimi*. Nobel Akademik Yayıncılık.
- Cerit, Y. (2001). *Bilgi Toplumunda İlk öğretmen Okulu Müdürlerinin Rollerini*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bolu.

- Chu, K. W., Wang, M., & Yuen, A. H. (2011). Implementing knowledge management in school environment: Teachers' perception. *Knowledge Management & E-Learning: An International Journal*, 3(2), 139-152.
- Cleveland, Harlan (1985). *The Knowledge Executive: Leadership in an information society*. New York: Truman Tally Books, E. P. Dutton.
- Cook, S.D., & Brown, J.S. (1999). Bridging Epistemologies: the Generative Dance between Organizational Knowledge and Organizational Knowing. *Organization Science*, 10(4).
- Courville, K. (2011). Educational technology: Effective leadership and current initiatives. Online Submission, Paper presented at the 2011 Louisiana computer educator's conference.
- Çetin, B. (2002). *Bilgi Yönetimi Açısından İlköğretim Okul Yöneticilerinin Gösterdikleri Davranışlara İlişkin Öğretmen Algıları*. Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi. Edirne: Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Çınar, İ. (2002). *Eğitim Yöneticilerinin Bilgi Yönetimindeki Yeterlikleri* (Doktora tezi). Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Dağlı, G. Ve Uzunboylu, H. (2007). İlk öğretimde okul yöneticilerinin bilgi yönetimine yönelik yeterlikleri (KKTC, Lefkosa örneği). *Cypriot Journal of Educational Sciences*, 2(2): 68-79.
- Dalkir, K. (2005). *Knowledge Management In Theory And Practice*. London/Oxford: Elsevier Inc.
- Dalkir, K. Ve Keller, M. (2005). Putting Knowledge to Work in an Educational Setting. <http://www.sla.org/documents/puttingknowledgework.doc> (28.02.2021 tarihinde indirilmiştir).
- Daniel, K.B., Kyle, J.E. ve Ulrich, D.W. (2005). Identifying Gaps in Secondary Principals' Knowledge and Skills. A Project 105ort he Degree of Doctorate of Education, Saint Louis University : 7-69.
- David Davenport, T. Ve Prusak, L. (2001). *İş Dünyasında Bilgi Yönetimi*. İstanbul: Rota Yayın Yapım Tanıtım.
- Deliveli K. (2004). *Üniversite yöneticilerinin bilgiyi yönetme beceri ve yeterlikleri*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Dömez, B. (2002). Müfettiş, okul müdürü ve öğretmen algılarına göre ilköğretim okulu müdürlerinin yeterlikleri". (31.07.202) Erişim Adresi: https://scholar.google.com.tr/citations?view_op=view_citation&hl=tr&user:CnljtJ4AAAAJ&citation_for_view:CnljtJ4AAAAJ:MXK_kJrjxJIC
- Durnalı, M. (2018). *Öğretmenlere Göre Okul Müdürlerinin Teknolojik Liderlik Davranışları ve Bilgi Yönetimini Gerçekleştirme Düzeyleri*. Doktora tezi, Hacettepe Üniversitesi, Eğitim Bilimler Enstitüsü, Ankara.

- Edge, K. (2005). Knowledge Management As A Tool For District-Level Instructional Renewal. https://openlibrary.org/books/OL20146600M/Knowledge_management_as_a_tool_for_district-level_instructional_renewal (26.12.2021 tarihinde indirilmiştir).
- Erten, P. (2006). *Okul Yöneticilerinin Bilgi Yönetimini Etkili Kullanabilme Becerileri*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sivas.
- Evans, M.M., Dalkir, K. and Bidian, C. (2014). A Holistic View of the Knowledge Life Cycle: The Knowledge Management Cycle (KMC) Model, *The Electronic Journal of Knowledge Management*, 12(2): 85–97.
- Fidan, N. (2007). *Resmi İlk Öğretim Okulu Yöneticilerinin Bilgi Yönetimi Araçlarını Kullanma Yeterlik Düzeyine İlişkin Bir Araştırma*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Antalya.
- Geng, Q. (ed.) (2005). Comparative knowledge management: A pilot study of Chinese and American universities. *Journal of American Society for Information Science and Technology*, 56(10): 1031-1044.
- Goh, S. (2002), “Managing Effective Knowledge Transfer : An Integrative Framework And Some Practice Implications”, *Journal of Knowledge Management*, 6(1): 24-26.
- Goodale, M. (2001). *Assesing Cultural Impact: A Case Study in Supporting a knowledge management practice*. Doctorate thesis. Peperdine University .
- Gökçen, H. (2005). *Yönetim Bilgi Sistemleri: Analiz ve Perspektifi*. Ankara: Epi Yayıncılık.
- Gustafson, K. ve Shuyler, K. (2003). “A Case Study: Knowledge Management Systems To Enhance A Nursing Curriculum”. <http://depts.washington.edu/pett/papers/winabstract.pdf> (26.11.2021 tarihinde indirilmiştir).
- Gürsel, M. (2005). *Eğitim yöneticisinin yeterlikleri (Endüstri meslek lisesi yöneticilerinin yeterliklerine ilişkin bir araştırma)*. Konya: Eğitim Kitabevi.
- Gürsu, M. (2003). *Bilgi Yönetiminde Bilgi Haritaları*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Marmara Üniversitesi, İstanbul.
- Hargreaves, D.H. (1999). The knowledge-creating school. *British Journal of Educational Studies*, 47(2), 122-144.
- Harjric E. (2010). Knowledge Management Tool (2020, 9 Aralık) Erişim adresi: <http://www.knowledge-management-tools.net/knowledge-creation.html>
- Holowinska, K. (2017). Selected Knowledge Management Aspects in Modern Education. Proceedings 5th Artificial Intelligence for Knowledge Management (AI4KM) and Artificial Intelligence Applications and Innovations (AIAI 2017) International Co-located Conferences, Melbourne, Australia.

- İpçioğlu, İ. ve Erdoğan, Z. (2004). İşletmelerde Liderlik ve Bilgi Yönetimi Arasındaki İlişkinin İncelenmesine Yönelik Bir Araştırma. *3.Ulusal Bilgi, Ekonomi ve Yönetim Kongresi*, Osmangazi Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, 25-26 Kasım.
- Johns Hopkins Üniversitesi. Knowledge Success. <https://knowledgesuccess.org/how-knowledge-management-improves-global-health/> web. Erişim Tarihi: 4.01.2021
- Karakoç, Ö. (2021). <https://ozlemkarakocblog.wordpress.com> Erişim Tarihi: 1.12.2021
- Karakuzu E. (2014). *Orta öğretim Kurumları Müdürlerin Bilgi Yönetim Yeterliklerinin Öğretmen Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi* Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Abant Hasan Kalyoncu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Gaziantep
- Kaya, A. (2019). Knowledge Management for Education Administrators. In Utilizing Technology, Knowledge, and Smart Systems in Educational Administration and Leadership (pp. 142-160). IGI Global.
- Kesen, İ. (2006). *İlköğretim Okulu Yöneticilerinin Bilgi Yönetimi Yeterlikleri*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Kılıç, İ. (2007). *Eğitim Yöneticilerinin Bilgi Yönetimindeki Yeterlikleri (Aksaray ili örneği)*. Yüksek Lisans Tezi. Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Kılıç, S. (2006). *Bilgi Yönetiminde Liderliğin Rolü zerine Bir Araştırma*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Niğde Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Niğde.
- Kidwell, J. J., Linde, K. M. V. ve Johnson, S. L. (2005). "Applying Corporate Knowledge Management Practices In Higher Education". www.educause.edu/ir/library/pdf/EQM0044.pdf (21.06.2021 tarihinde indirilmiştir).
- Kocadağ, A.S. (2010). *İlk öğretim Okul Yöneticilerinin Bilgi Yönetimi Yeterlikleri (Kocaeli İli örneği)*. Yüksek Lisans Tezi, Maltepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Koçel, T. (2003). *İşletme Yöneticiliği*. İstanbul: Beta Yayınları.
- Koza, M. (2011). Bilgi Yönetimi. İstanbul: Kum saati Yapım Dağıtım Ltd. Şti.
- Leung, C-H. (2010). Critical factors of implementing knowledge management in school environment: A qualitative study in Hong Kong. *Research Journal of Information Technology*, 2(2): 66-80.
- Lewis, L. K. (1999). Disseminating information and soliciting input during planned oranizational change: Implementers'targets, sources, and channels for communication. *Management Communication Quarterly*.

- Livatyalı H. Y. (2006). İlköğretim Okulu Yöneticilerinin Bilgi Yönetimindeki Yeterlikleri. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Mac Donnell, C.J. (2009). From Data through Knowledge to Action: Information Management Practices of School Principals. Doctoral Dissertation, University of Toronto, pp. 4-158.
- Martin, J.S.& Marion, R. (2005). Higher Education Leadership Roles in Knowledge Processing. *The Learning Organization*, 12(2): 140-151.
- Mason, D. ve Pauleen, D.J. (2003). Perceptions of knowledge management: A qualitative analysis. *Journal of Knowledge Management*, 7(4): 38-48.
- Memisoglu, S. P., & Ozsarikamis, S. (2009). Knowledge management competencies of primary school administrators. *Abant İzzet Baysal University Faculty of Education Journal*, 9(2).
- Mengüşoğlu, T. (1988). *İnsanlık felsefesi*. İstanbul: Tarcan Matbaacılık.
- Mohajan, H., K. (2016). A comprehensive analysis of knowledge management cycles. *Journal of Environmental Treatment Techniques*, 4(4): 121-129.
- Muratoğlu, V. (2005). *Eğitim örgütlerinde Bilgi Yönetimi Stratejileri (Tunceli İli örneği)*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Fırat Üniversitesi, Eğitim Bilimleri, Elâzığ.
- Nonaka, I. (1994). Theory of Organizational Knowledge Creation. *Organizational Science*, 5(1).
- OmniSci, Inc. (2020, 2 Kasım). Erişim adresi <https://www.omnisci.com/technical-glossary/knowledge-management>.
- Otrar, M. (2019). <https://mustafaotrar.net/gizlilik-bildirimi/> Erişim Tarihi: 2.12.2021
- Ögüt, A. (2001). *Bilgi Çağında Yönetim*. Ankara: Nobel Yayın.
- Özaytekin, N. S. (2002). *Küçük ve Orta Boy İşletmelerde Bilgi ihtiyacı ve Bilgi Kaynaklarına Ulaşmada Bilgi Sağlayıcılarının Rolü*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Özmen, F. (2002). 21. Yüzyılda Bilgi Yönetimi ve Eğitim Örgütleri. *Açık ve Uzaktan Eğitim Sempozyumu*. 23-25 Mayıs, Eskişehir, Anadolu Üniversitesi.
- Özsarikamış S. (2009). *İlköğretim okulu yöneticilerinin bilgi yönetimi yeterlikleri*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bolu.
- Peers, D. (2003). *Bilgi Nedir?* (A. Güçlü Çev.). Ankara: Bilim ve Sanat.

- Peredia, M.J. (2009). Leadership Practices of Principals in High-Achieving Title I, K-8 Schools. Doctoral Dissertation, University of La Verne, La Verne, California, pp. 11-185.
- Periotto T. R. C. & Wessellenns J. L. (2018). The School Manager and the Use of Knowledge Management Practices for Structuring Organizational Processes. *International Journal of Learning, Teaching and Educational Research*, 17(10): 43-54
- Petrides, L., and Guiney, S. Z. (2002). Knowledge management for school leaders: An ecological framework for thinking schools. *Teachers College Record*, 104(8), 1702-1717.
- Polat, M., & Arabacı, İ. B. (2011). Yönetim bilgi sistemi olarak e-okul uygulamalarının değerlendirilmesi. *İlköğretim Online*, 12(2), 320-333.
- Przysucha Ł. (2017). Knowledge management in corporations – synergy between people and technology. Barriers and benefits of implementation. Wrocław University of Economics Komandorska 118/120, 53-345 Wrocław, Poland
- Rodrigues, L. L. R., & Pai, R. (2005). Preparation and validation of KM measurment instrument : an empirical study in educational and IT sectors. In S. Al-Hawamdeh & M. International Conference on Knowledge (Eds.), Knowledge management : nurturing culture, innovation and technology: proceedings of the 2005 International Conference on Knowledge Management, North Carolina, USA, 27–28 October 2005 (pp. 582–593). Singapore ; Hackensack, N.J.: World Scientific.
- Rowley, J. (2000). Is Higher Education Ready For Knowledge Management. *The International Journal of Educational Management*. 14 (7), 325-333.
- Sakarya, M. (2006). *İlk Öğretim Okulu Yöneticilerinin Bilgi Yönetimindeki Yeterlikleri*. Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Seethanaik, D. (2014). Knowledge management ‘New Dimensions of Knowledge Management’. *International Journal in Management & Social Science*, 2(4): 37-43.
- Serpek, E. (2003). *Bilgi çağında Bilgi Yönetimi ve Öğrenen Örgütler*. Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Singh, S. K. (2008). Role of Leadership in Knowledge Management: a Study. *Journal of Knowledge Management*. 12(4): 3-15.
- Skyrme Associates. Knowladge Management (2020, 11 Aralık) Erişim adresi: <https://www.skyrme.com>.
- Southport and Ormskirk Hospital (2020, 2 Kasım). Erişim adresi: <https://www.sonhslks.com/knowledge-management.html>.
- TDK (Türk Dil Kurumu) <https://sozluk.gov.tr>. Erişim Tarihi: 9.05.2020.
- Uçak, N. Ö. (2010). Bilgi: Çok yüzlü bir kavram. *Türk Kütüphaneciliği*, 24(4): 705-722.

- Ural, A., Kılıç, İ. (2011) *Bilimsel Araştırma Süreci ve SPSS ile Veri Analizi*. Ankara: Detay Yayıncılık.
- Üstün, B. (2021). Örnekleme Yöntemleri. https://www.phdernegei.org/wp-content/uploads/2016/03/örnekleme_yontemleri.pdf (28.02.2021 tarihinde indirilmiştir).
- Volkaniset, (2014). <http://volkaniset.blogspot.com/p/spsstest-of-normality-normallik-testi.html> Erişim Tarihi: 02.12.2021.
- Wellman, J. L. (2009). *Organizational Learning: How Companies and Institutions Manage and Apply Knowledge* Palgrave Macmillian.
- Yazıcı, S. (2001). *Öğrenen Organizasyonlar*. İstanbul, Alf Basım Yayım A.Ş.
- Yazıcıoğlu, O. ve Borat O. (2016). *Bilgi Yönetimi*. İstanbul: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Yeniçeri, Ö. & İnce, M.(2005). *Bilgi Yönetim Strateji ve Girişimcilik*. İstanbul: IQ Kültür Sanat Yayıncılık.
- Zaim, H.(2005). *Bilginin Artan Önemi ve Bilgi Yönetimi*. İstanbul: İşaret Yayınları.
- Zheng, W. (2005). The Impact Of Organizational Culture, Structure, And Strategy On Knowledge Management Effectiveness And Organizational Effectiveness. www.educase.edu/ir/library/pdf/3180040.pdf Erişim Tarihi: 06.06.2021.

EKLER

EK 1 “Okul Müdürü Bilgi Yönetimi Süreç Yeterlikleri Ölçeği” (OMBYSYÖ)

BÖLÜM 3- Okul Müdürü Bilgi Yönetimi Süreç Yeterlikleri Anketi

Okul Müdürümüz;	Hiçbir zaman	Nadiren	Bazen	Çoğu zaman	Her zaman
1. Okulu nasıl daha iyi yönetebileceği konusunda sürekli düşünerek yeni fikirler oluşturur.					
2. Geçmiş okul uygulamalarının sonuçlarını değerlendirerek yeni fikirler üretir.					
3. Okul ve öğretmen performansını izleyerek okulda ne tür değişiklikler yapması gerektiğini belirler.					
4. Eğitsel-öğretimsel ve yönetsel konularda kullanabileceği yeni fikirler geliştirebilmek için, okulun geçmiş kayıt dokümanlarından yararlanır.					
5. Okulda gerçekleştirilen eğitsel-öğretimsel ve yönetsel uygulamalara alternatif olabilecek farklı uygulamalar oluşturur.					
6. Okul yönetimi konusunda yeni uygulamalar oluştururken, yönetime ilişkin bilgileri ile okulun özelliklerini bir arada değerlendirir.					
7. Bir konu hakkında bilgi edinmek için, okul içinde o konuya odaklanmış araştırmalar yapar.					
8. Okul içinde her türlü fikrin ifade edilmesine olanak sağlayan, demokratik ve hoşgörülü bir okul ortamı oluşturur.					
9. Eğitim-öğretimle ilgili konularda önerdiğimiz yeni fikirlere değer vererek yaratıcı fikirler geliştirmemizi destekler.					
10. Okulun gelişmesine katkıda bulunan yeni fikirleri üreten öğretmenleri takdir eder.					
11. Eğitsel yayınları takip ederek farklı fikir ve uygulamalar hakkında bilgi elde eder.					
12. Okulda kullanabileceği yararlı bilgileri bilgi teknolojileri aracılığıyla elde eder.					
13. Okul çevresindeki toplumsal değişimleri takip eder.					
14. Toplumun eğitim konusundaki istek ve beklentilerindeki değişimleri takip eder.					
15. Konferans, seminer gibi etkinliklere katılarak yeni bilgiler elde etmemizi teşvik eder.					
16. Diğer okulların eğitim-öğretim konusunda ne tür uygulamalar yaptıklarını takip eder.					
17. Okulumuzun eksikliklerini giderebilmek için, okulumuzda eksik olduğunu düşündüğü konularda başarılı olan okullar ile okulumuzu kıyaslar.					
18. Okulda gerçekleştirilen tüm uygulamaların yazılı olarak kaydedilmesini sağlar.					
19. İleride okulla ilgili işlerde yararlanabileceğini düşündüğü her türlü bilgiyi yazılı olarak kaydederek dosyalar.					
20. Okulla ilgili her türlü bilginin elektronik bir veri tabanında depolanmasını sağlar.					
21. Okul çevresinden ve velilerden gelen fikir ve istekleri not ederek saklar.					
22. Okul bünyesinde gerçekleştirilen her toplantıya ait tutanak tutulmasını sağlar.					
23. Okula ilişkin bilgileri; rapor, grafik, şema, şablon, video, resim ve şekil gibi farklı doküman yapıları şeklinde kaydeder.					

	Hiçbir zaman	Nadiren	Bazen	Çoğu zaman	Her zaman
Okul Müdürümüz;					
24. Okul içinde, gerekli olan bilgilere kolay ulaşılabilmesi için, farklı konulara ait bilgilerin özelliklerine ve aralarındaki ilişkilere göre sınıflandırarak kaydedilmesini sağlar.					
25. Okula ilişkin ne tür bilgi ve belgeleri saklaması gerektiği konusunda seçici davranır.					
26. Okula ilişkin kaydedilen bilgilerin kolayca ulaşılacak bir şekilde saklanmasını sağlar.					
27. Bilgileri kayıt altına alırken, anlaşılır ifadeler kullanarak kaydedilmesine özen gösterir.					
28. Okulda her türlü bilgiyi saklayabilmek için yeterli bilgisayar ve donanım (yazıcı, tarayıcı vb.) olmasına önem verir.					
29. Okulumuzdaki bilgi teknolojilerinin korunmasına yönelik özel güvenlik sistemlerinin kullanılmasını sağlar.					
30. Okulla ilgili ihtiyaç duyduğumuz her türlü bilgiye, okul içinde nereden ulaşabileceğimizi bize sözel olarak anlatır.					
31. Hangi öğretmenin hangi konularda daha fazla bilgiye sahip olduğunu, bütün öğretmenler tarafından bilinmesini sağlar.					
32. Okul için gerekli olabilecek her türlü bilginin okul içinde ve dışında nerede bulunabileceği konusunda, elektronik bir bilgi sistemi oluşturmaya çalışır.					
33. Eğitim-öğretim süreçlerinde ihtiyaç duyduğumuz her türlü bilginin okul dışında nerede bulunabileceğini bize sözel olarak anlatır.					
34. Okul gelişimi adına yapılmasının yararlı olacağını düşündüğü her türlü uygulamayı, bize tanıtarak uygulama hakkında gerekli bilgileri paylaşır.					
35. Okul içinde yaptığı sunum ve toplantılarda görsel sunum tekniklerini kullanır.					
36. Gerekli durumlarda okuldaki uygulamalara ilişkin bilgileri bize bildirmek için, telefon kullanmayı tercih eder.					
37. Bilgi ve deneyimlerimizi, okulda görev yapan diğer meslektaşlarımızla paylaşmamızı sağlamak için, çalışma takımları oluşturmamız yönünde bizi teşvik eder.					
38. Öğretmenler arasında diyalog aracılığıyla bilgi paylaşımının sağlanabileceği sosyal etkinlikler düzenler.					
39. Bilgi ve fikirlerimizi sadece sözel olarak değil yazılı olarak da okul yönetimiyle paylaşmamızı teşvik eder.					
40. Okul yönetiminin ve öğretmenlerin birbirleriyle daha aktif bilgi paylaşımında bulunabilmesi için, çeşitli sohbet yazılımlarının (msn, yahoo messenger, google talk vb.) kullanılmasını teşvik eder.					
41. Okulumuzda deneyimli öğretmenlerin deneyimsiz öğretmenlere mesleki konularda yardımcı olmalarını teşvik eder.					
42. Okulun geçmiş uygulamalarına ilişkin sahip olduğumuz bilgileri, okulda göreve yeni başlayan öğretmenlerin okuyabilmesi için rapor etmemizi ister.					

EK 2 Milli Eğitim Müdürlüğü Ölçek Uygulama İzni

T.C.
AYDIN VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : E-74083975-605.01-26101020
Konu : Emrah Köksal KÜÇÜK'ün
Araştırma İzni

07/06/2021

VALİLİK MAKAMINA

İlgi: a) Milli Eğitim Bakanlığının 2020/2 Sayılı Genelgesi.
b) Adnan Menderes Üniversitesi Rektörlüğü Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü'nün
05.05.2021 tarih ve 30979 sayılı yazısı.

İlgi (b) yazıda; Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Yönetimi Programı Prof. Dr. Ruhi SARP KAYA'nın danışmanlığını yaptığı Emrah Köksal KÜÇÜK tarafından "Okul Müdürlerinin Bilgi Yönetim Süreç Yeterlilikleri" konulu tez çalışması kapsamında, Aydın İli Efeler İlçesindeki İlkokul, Ortaokul ve Liselerde görev yapan 300 Öğretmene anket yapma isteği, Milli Eğitim Bakanlığı 2020/2 sayılı genelgesi doğrultusunda incelenmiş olup, inceleme sonucunda; **çalışmanın 2020-2021 eğitim - öğretim yılı içerisinde okul idaresinin gözetiminde ve denetiminde uygun göreceği zamanlarda ve mühürlü anketin kullanılarak yapılması Müdürlüğümüzce uygun görülmektedir.**

Makamlarınızca da uygun görüldüğü takdirde olurlarınıza arz ederim.

Seyfullah OKUMUŞ
İl Millî Eğitim Müdürü

Eki: İlgi (b) yazı ve ekleri

OLUR
07/06/2021

Rıza DALAN
Vali a.
Vali Yardımcısı

Adres : Meşrutiyet Mah. Kültür Cad.No:20 Efeler/AYDIN

Telefon No : 0 (256) 215 10 28
E-Posta: yuksekogretimyurdisi09@meb.gov.tr
Kep Adresi : mebi@h01.kep.tr

Bu belge güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Adresi : <https://www.turkiye.gov.tr/meb-ebys>

Bilgi için: A.ÇERÇE Şef

Unvan : Şef

İnternet Adresi: <https://aydin.meb.gov.tr/>

Faks:2562251268

Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. <https://evrakorgu.asb.gov.tr/adresinden> 67dd-c9c7-3038-94ea-9ac0 kodu ile teyit edilebilir.

